

LAPPEENRANNAN RAKUUNAMÄEN RAKENNUSINVENTOINTI 2017

RAPORTTI 1.12.2017, täydennetty 16.2.2018
Tilaja

Selvitystyö Ahola, FM Teija Ahola
Lappeenrannan kaupunki, Tekninen toimi, kaavoitus

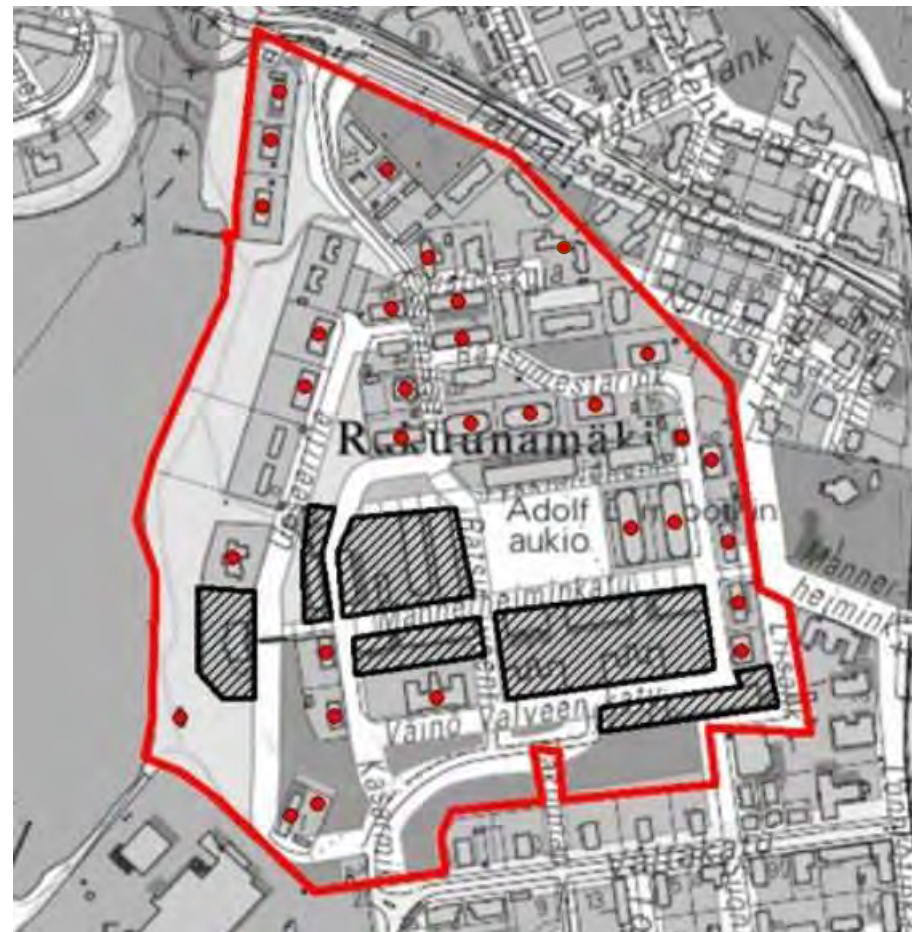
Lappeenrannan Rakuunamäen rakennusinventointi

Tilaja	Lappeenrannan kaupunki, Tekninen toimi, kaavoitus
Tekijä	Selvitystyö Ahola FM Teija Ahola
Ajankohta	2017
Valokuvat	Teija Ahola, ellei toisin mainita
Kannen kuva	Vanhaa, uudistettua ja uutta Ratsuväen raitilla
Kuva s. 2	Osasuurennos planssista: Asemapiirros (1889). KA

HANKKEEN PERUSTIEDOT

- Tilaja** Lappeenrannan kaupunki, yhteyshenkilönä asemakaava-arkkitehti Matti Veijovuori
- Tekijä** FM Teija Ahola, Selvitystyö Ahola, Mikkeli
- Ajankohta** 2017
- Tarkoitus** Asemakaavamuutoksen perusselvitys
- Alue** Lappeenrannan Rakuunamäen varuskunta-alue
- Kohteet** 31 rakennusta
- Sijainti** Lappeenrannan 5. kaupunginosa
- Aineistot** Inventointiraportti 1.12.2017, täydennetty 16.2.2018
Inventointilomakkeet Etelä-Karjalan maakuntamuseon KIOSKI-inventointitietokannassa: Rakuunamäki
Valokuvat (jpg.), arkisto-DVD
- Käyttöoikeudet** Valokuvien käyttö tilaajan omilla julkaisuissa ja raporteissa.
Kuvaaja ilmoitettava: Teija Ahola, Selvitystyö Ahola 2017.

Kuva: Inventointialue ja kohderakennukset osoitettu punaisella. Vinoviivoitetuille alueille jäävät rakennukset on inventoitu Senaattikiinteistöjen tilauksesta ja raportti valmistui 17.11.2017.

Sisällys

1	JOHDANTO.....	5
1.1	MENETELMÄT JA SISÄLTÖ	5
1.2	KAAVAT JA SUOJELUTILANNE	6
2	KASARMIALUE.....	8
2.1	Perustiedot	8
2.2	Sijoituspaikka.....	9
2.3	Rakennusvaiheet	12
2.4	Rakennuskanta ja rakenteet 2017	15
3	KOHDEKUVAUKSET OSA-ALUEITTAIN.....	29
3.1	Osa-aluejako	29
3.2	Osa-alue 1: Kasarmialue	30
3.3	Osa-alue 2: Harjoitusalue	43
3.4	Osa-alue 3: Asuinalue	48
3.5	Osa-alue 4: Varastoalue.....	58
3.6	Osa-alue 6: Pallon ortodoksinen hautausmaa.....	71
4	JOHTOPÄÄTÖKSET	72
4.1	Muutosherkkyys	72
4.2	Selvitys- ja suojelutarve	73
5	LÄHTEET	76
6	VIITTEET	78

1 JOHDANTO

Rakennusinventointi tehtiin Lappeenrannan Rakuunamäen varuskunta-alueen rakennuksista asemakaavamuutoksen perusselvitykseksi.

Rakuunamäki on luokiteltu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY 2009) kaupunkivalliseksi arvokkaana, kasarmitoimintaa varten rakennettuna kokonaisuutena. Yleis- ja asemakaavoissa on Rakuunamäen aluetta ja rakennuksia koskevia suojelumääräyksiä. Maakuntakaavassa on alueen kulttuuriympäristöarvoja koskevia suunnittelumääräyksiä.

Rakuunamäki siirtyi kaupalla Suomen valtiolta Lappeenrannan kaupungille 1996. Inventoidut rakennukset ovat yksityisten, kaupungin tai yritysten omistuksessa. Valtion omistuksessa olevat rakennukset on inventoitu Senaatti-kiinteistöjen tilauksesta 2017. Rakuunamäen ydinalue ja varuskuntasairaalan alue vapautuvat piakkoin uuteen käyttöön, koska Puolustusvoimat keskittää Lappeenrannan toimintonsa (Maasotakoulu) Leirikentän alueelle.

Vanhan varuskunta-alueen pohjoisosaan on rakennettu kerros- ja pientaloasutusta 2000-luvulla. Yksittäisiä rakennuksia on kunnostettu opiskelija-asunnoiksi. Rakuunamäellä on myös eri alojen yritysten toimipisteitä. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri (Eksote) avasi syksyllä 2013 Lasten ja nuorten talon Adolf Ehrnroothin aukion laidan uudisrakennukseen.

Käsitelmäärittely

Rakennusinventointi on systemaattinen ja vakiintunein menetelmin tehty kartoitus, jonka tavoitteena on maantieteellisesti rajatulta alueelta, ennalta sovitulla tai järjestelmällisellä tavalla valikoitujen rakennusten paikantaminen, dokumentaatio, ominaispiirteiden määrittely, arviointi ja luettelointi. Kaikki inventoinnit sisältävät samat työvaiheet, mutta tulosten käyttötarkoituksesta riippuen inventoinnit voivat vaihdella sisällöllisesti, esitystavaltaan ja tiedon määrältään.

1.1 MENETELMÄT JA SISÄLTÖ

Rakennusinventointi tehtiin 31:sta Rakuunamäellä sijaitsevasta, ennalta sovitusta, rakennuksesta, ja työ oli luonteeltaan aikaisempia inventointeja päivittävä ja täydentävä totaali-inventointi. Rakuunamäellä ja Sairaalamäellä sijaitsevasta Senaatti-kiinteistöjen omistuksessa olevasta 19 rakennuksesta tehty

inventointiraportti valmistui 17.11.2017. Arkistotutkimus tehtiin pääosin toukokuussa ja maastotyöt kesän ja syksyn 2017 aikana. Tietosisällöltään perustasoa olevassa rakennusinventoinnissa keskityttiin rakennusten ulkoarkkitehtuuriin, erityispiirteisiin ja rakennushistorialliseen säilyneisyyteen.

Maastotyövaiheessa rakennuksista ja alueesta kerättiin havaintoaineistoa, ja ne dokumentoitiin valokuvaamalla. Tiedot rakennuksiin ennen 1990-lukua tehdyistä peruskorjauksista ovat Puolustushallinnon rakennuslaitoksen kiinteistökorteista tai aikaisemmista inventoinneista. Korjaushistoriaa täydennettiin uusimmista rakennusluvista, rakennus- ja huoneistorekisteristä sekä kirjallisuuslähteistä ja paikan päällä tehdyillä havainnoilla. Sisätiloja ei dokumentoitu. Rakennuksista ilmoitetut tilavuudet ja pinta-alat ovat suuntaa-antavia, koska ne ovat rakennus- ja huoneistorekisteristä.

Vanhimpien 1890-luvulla valmistuneiden rakennusten alkuperäisiä rakennuspiirustuksia löytyi Kansallisarkistosta, Rakennushallituksen II arkistosta. Sen sijaan Venäläisen insinöörikomennuskunnan laatimia piirustuksia 1910-luvulla rakennetuista kasarmirakennuksista on säilynyt erittäin vähän suomalaisissa arkistoissa. Vanhimmat inventoinnin käytössä olleet piirustukset Lappeenrannan varuskunnan rakennuksista olivat Puolustushallinnon rakennuslaitoksen piirustusarkistossa säilyneitä muutospiirustuksia 1930-luvulta. Koska venäläiset käyttivät tyyppiinpiirustuksia, käytettiin piirustuslähteinä myös muiden 1910-luvulla perustettujen tai täydennysrakennettujen varuskuntien rakennuksista löytyviä piirustuksia ja inventointeja.

Inventointiraportissa esitellään Rakuunamäen varuskunta-alue, sen kehitysprosessit ja rakennustyyppit, sijoitetaan inventoidut rakennukset kartalle ja osaksi laajempaa rakennettua kokonaisuutta. Tuloksissa kuvataan ne ominaispiirteet, joilla on erityistä merkitystä sekä alueen että yksittäisen rakennuksen osalta. Jokaisesta rakennuksesta on myös kohdekuvaus, joihin sisältyy rakennuksen arvopiirteiden määrittely.

Tämän inventoinnin pohjalta päivitettiin ja täydennettiin Etelä-Karjalan maakuntamuseon ylläpitämän rakennusinventointitietokannan (KIOSKI) aikaisempia inventointitietoja.

1.2 KAAVAT JA SUOJELUTILANNE

Rakuunämäki on suomalaisen kasarmiarkkitehtuurin merkittävä edustaja. Alue on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009).

RKY-aluekokonaisuus: **Lappeenrannan linnoitus- ja varuskuntakaupunki muodostuu eri aikoina rakennetuista perustetuista puolustus- ja varuskuntatoimintaan liittyvistä rakennuksista ja linnoitteista.** Yksi osakokonaisuuksista on Rakuunamäen kasarmialue, johon liittyy myös erillinen sairaalanmäki. Rakuunamäen ranta-alueilla toimi Lappeenrannan linnoituksen Saimaan laivasto. Laivaston rakennusten viereiselle mäelle perustettiin 1889 Suomen rakuunarykmentti, jonka punatiiliset, kolmikerroksiset kasarmit rakennettiin 1889–1893 alun perin kansallisen asevelvollisen ratsuväen käyttöön (arkkitehdit S. Gripenberg, J. Ahrenberg). Suomen rakuunarykmentti lakkautettiin 1901 ja rakennukset luovutettiin venäläisille joukoille, joille rakennettiin myös uusia kasarmeja 1910-luvulla. Rakuunamäen kasarmialue on säilynyt pääosin alkuperäisessä muodossaan. Rantatien varrella on ryhmä kaksikerroksisia, osin tiili-, osin puurakenteisia upseeriston asuinrakennuksia sekä upseerikerho. Tallit ja kalustovajat muodostavat oman laajan kokonaisuutensa. Sairaalanmäen punatiilisen sotilassairaalan toiminta alkoi 1893 ja se on maamme vanhin yhtäjaksoisesti toiminut sotilassairaala. Rakennuksia, joiden sotilaskäyttö päättyi 1990-luvulla, on Lappeenrannan kaupunki kunnostanut asuin- ja toimitilakäyttöön. Nykyään Rakuunamäellä on sotilas- ja siviilitoimintoja rinnakkain.

RAKUUNAMÄEN OYK:N sr-MÄÄRÄYKSET

sr-1 Suojeltava rakennus

Rakennustaiteellisesti tai historiallisesti arvokas rakennus. MRL 57§:n nojalla määrätään, että rakennusta ei saa purkaa eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus- tai muutostöitä, jotka turmelevat julkisivun, vesikaton tai sisätilojen rakennustaiteellista tai historiallista arvoa. Merkittävistä korjaus- tai muutostöistä on pyydettävä museoviranomaisten lausunto.

Korjaus- ja muutostöiden sekä käyttötarkoituksen muutosten tulee olla sellaisia, että rakennuksen rakennustaiteellisesti ja historiallisesti arvokas luonne ja ominaispiirteet säilyvät. Erityisesti julkisivukorjauksissa tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja.

Maakuntakaava

Maakuntavaltuusto on hyväksynyt Etelä-Karjalan maakuntakaavan 9.6.2010 ja ympäristöministeriö vahvisti sen 21.12.2011.

Rakuunämäki on osoitettu aluemerkinällä ma/kv valtakunnallisesti merkittävänä kulttuurihistoriallisena ympäristönä.

Yleiskaavat

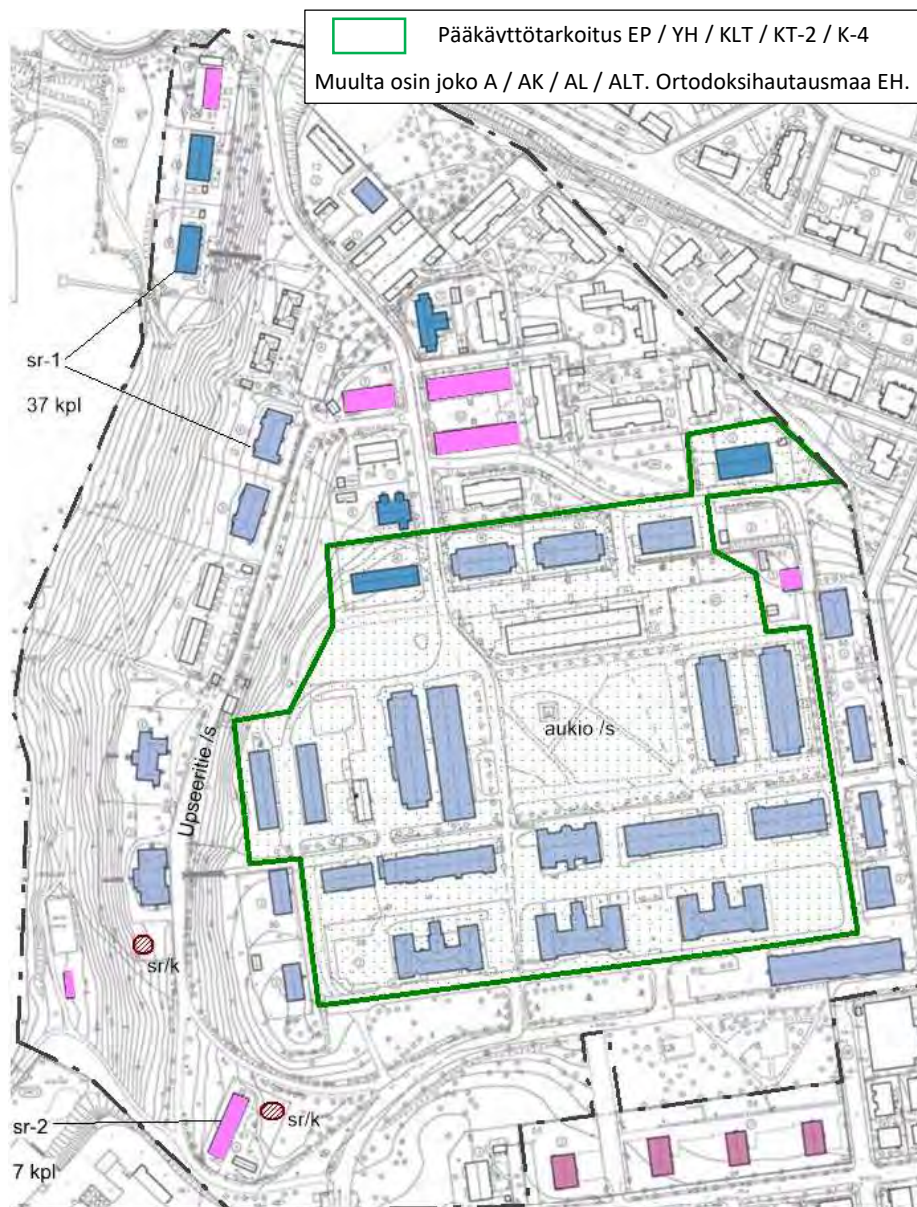
Rakuunamäen osayleiskaava 2011 sai lainvoiman 28.5.2014 (KHO 15.4.2014). Kaavassa kaikki vanhat tiili- ja puurakennukset on suojeltu (sr-1 tai sr-2). Adolf Ehrnroothin aukio on osoitettu aukiona, jonka historiallinen luonne on säilytettävä (/s). Alueen länsiosassa kulkeva Upseeritie on osoitettu katuna, jonka alkuperäinen luonne on säilytettävä (/s). Viheralueet on osoitettu joko lähivirkistysalueiksi tai puistoksi. Hautausmaan käyttötarkoituksmerkintään liittyy muinaismuistolakiin perustuva suojelumääräys (/sm).

sr-2 Suojeltava rakennus.

Rakennustaiteellisesti, historiallisesti tai kaupunkikuvallisesti arvokas rakennus. MRL 57§:n nojalla määrätään, että rakennusta ei saa purkaa ilman ympäristö- ja rakennuslautakunnan lupaa. Purkuluvasta on pyydettävä museoviranomaisten lausunto. Purkuluvan saa myöntää vain, jos rakennuksen purkamiseen on pakottava syy.

Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden sekä käyttötarkoituksen muutosten tulee olla sellaisia, että rakennuksen rakennustaiteellisesti tai historiallisesti arvokas tai kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne säilyy. Erityisesti julkisivukorjauksissa tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja.

Selvitystyö Ahola 2017 Lappeenrannan Rakuunamäen rakennusinventointi, Lappeenrannan kaupunki

Kuva: Asemakaavoilla suojellut rakennukset (OAS 20.4.2016)
Täydennetty merkinnöillä sr-2, sr/k ja /s.

Asemakaavat

Rakuunamäen alueella on voimassa asemakaavoja eri aikakausilta, ja ne kaikki on laadittu ennen voimassa olevaa osayleiskaavaa. Vuonna 2017 vireille laitetun asemakaavatyön tavoitteena on päivittää Rakuunamäen asemakaava vastaamaan Rakuunamäen osayleiskaavaa sekä jo toteutunutta tilannetta.

Asemakaavat on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 30.3.1998 (K2089), 30.3.1998 (K2092), 24.8.1998 (K2097) ja 25.9.2000 (K2120). Rakuunamäeltä on suojeltu kaikki ennen vuotta 1940 rakennetut rakennukset: sr-1 (37 kpl), sr-2 (7 kpl), sr/k (2 kpl) ja /s (Adolf Ehrnroothin aukio ja Upseeritie). Eri kaavojen suojelumerkintöjen määräykset poikkeavat hieman toisistaan.

Asemakaavamuutosten perusselvityksenä on käytetty 1990-luvulla tehtyä paikallista rakennusinventointia sekä valtakunnallista RKY-inventointia.

Kuva: Sairaalamäellä ei ole oikeusvaikutteista asemakaavaa. Ainoa asemakaava on vuodelta 1892! / Ote ajantasa-aseamakaavasta 2017. Lappeenrannan karttapalvelu.

2 KASARMIALUE

2.1 Perustiedot

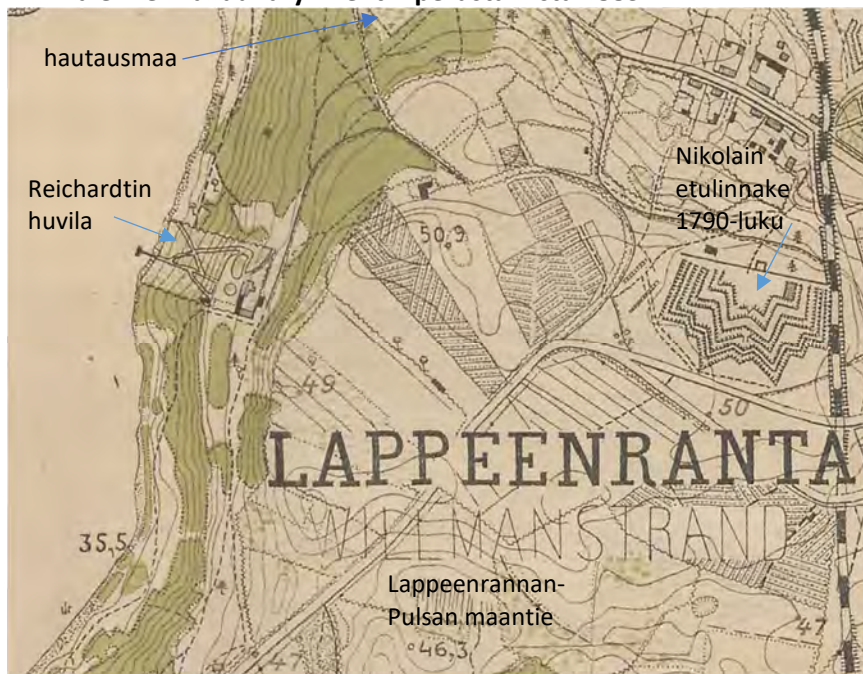
Sijainti	Lappeenrannan kaupunki 405, V. kaupunginosa
Omistus	Senaatti-kiinteistöt, Lappeenrannan kaupunki, yksityiset
Kohdetyyppi	Ratsuväkivaruskunta (rakuunakasarmi)
Nimike	Lappeenrannan varuskunta (Maasotakoulu)
Toimijoita¹	Suomen rakuunarykmentti 1889–1901
(osa)	Suomenmaalainen rakuunarykmentti 1901–1917
	Tykistövaruskunta 1918–1920, Tykistökoulu 1918
	Ratsuväkiprikaati 1921–1944
	- Hämeen ratsurykmentti HRR 1921–1944
	- Uudenmaan rakuunarykmentti URR 1921–1947
	Ratsuväkiprikaatin soittokunta per. 1921 >
	Rakuunasoittokunta 1990–
	Uudenmaan rakuunapataljoona 1957–1989
	Kenttätykistörykmentti 3 1944–, Karjalan tykistörykmentti
	1957–1980
	Aliupseerikoulutusta 1945 > Päälystöpisto 1974–,
	Maanpuolustusopisto 1993–, Maasotakoulu 2001–
	(siirtymässä Leirin alueelle)
	Rakuunaeskadroona eli Lippueskadroona 1990–2016.

Kuva: Rakuunamäen kasarmialue ennen vuotta 1924. / Kuvaotteen: Etelä-Karjalan museon valokuvakokoelma.

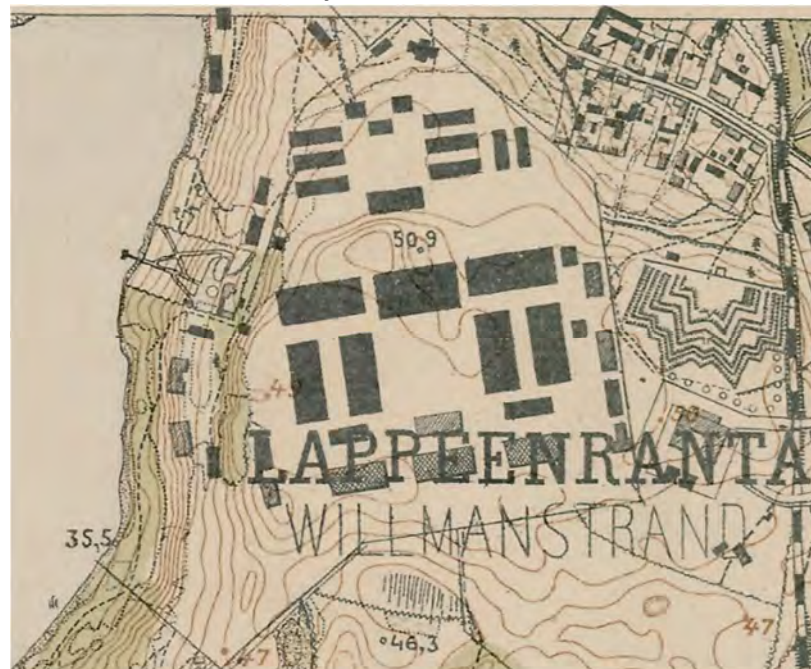
2.2 Sijoituspaikka

1. Aika ennen rakuunarykmentin perustamista 1883.

Kuva: Maaliskuun 17. päivänä 1889 julkaistiin asetus Lappeenrantaan sijoitettavasta ja Suomen rakuunarykmentti -nimisestä ratsuväkiosastosta sekä sen varustamisesta hevosin. Lappeenrannan kaupunki luovutti maan maksutta ratsuväelle, mutta säilytti itsellään luovutetun alueen kalastusoikeuden, sai korvauksen menetystä metsästä ja säilytti omistusoikeuden Reichardtille vuokrattuun huvilapalstaan. Valituksi tulleen sijoituspaikan hyvinä puolina pidettiin kuivaa maaperää, Saimaan rannan läheisyyttä, rautatieyhteyttä ja vesiyhteyttä sisämaahan. Erittäin tärkeänä pidettiin myös ratsuväen rintamaharjoituksiin sopivan kentän olemassaoloa lähellä sijaitsevalla leirialueella. / Suomen_sotaväelle_ehdotetun_leiripaikan_kartta 1, 1883, KA

2. Suunnitelma rakuunarykmentin kasarmialueesta 1891.

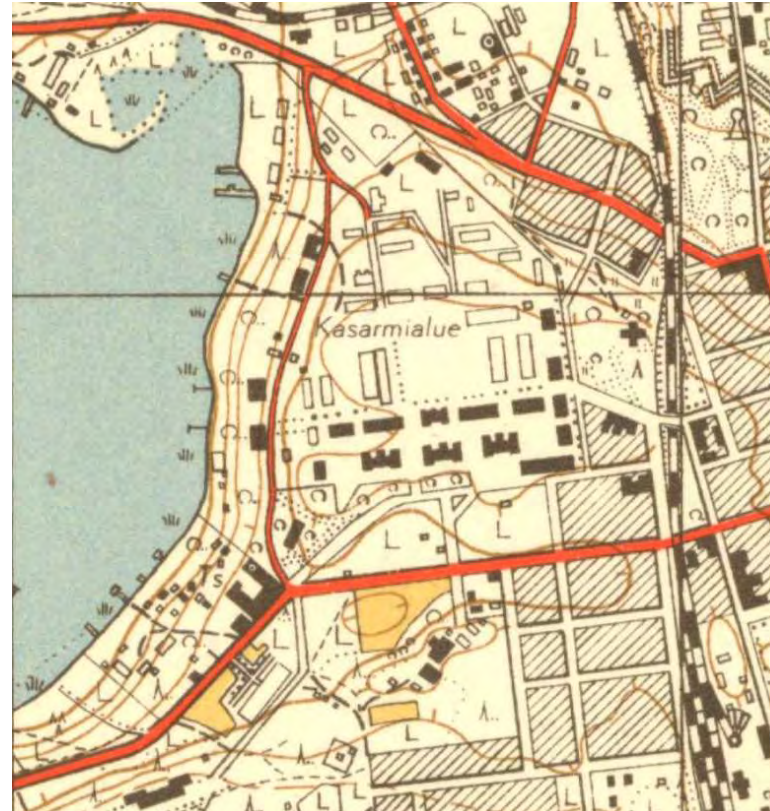
Kuva: Rakuunarykmentin kasarmialueeksi luovutettu alue sijaitsi kaupungin länsipuolella, vuonna 1885 valmistuneen radan takana. Kasarmin pääryhmä suunniteltiin rakennettavaksi selänteen lakitasanteelle. Maa-alueella oli peltoja ja niittyjä, mutta ei mainittavaa asutusta. Ortodoksisen hautausmaan historia alkaa 1740-luvun alusta, mutta virallisesti se vihittiin käyttöön vasta 1787. Rannassa oli ainakin jo 1883 huvila, jonka oli rakennuttanut viipurilainen kauppias Reichardt. Hän lunasti vuokratontin kaupungilta 1898. Nikolain etulinnake oli rakennettu 1790-luvulla. Lappeenrannasta Pulsaan ja edelleen rannikolle ja sisämaahan Mikkeliin haarautuva maantie esiintyy jo 1700-luvun kartoissa. Muut kulkuväylät olivat kärryiteitä ja rantapolkuja. / Suomen sotaväelle suunniteltu kasarmialue, korjattu kartta 1891. KA 4-8, MTM_Lappeenranta

3. Rakuunamäki 1. rakennusjakson lopulla 1893

Kuva: Senaatin vahvistaman rakennussuunnitelman mukainen kasarmialue oli pääosin valmis vuoden 1893 lopulla. Pääurakoitsijoina olivat Anders Wiklund (1890–92) ja H. E. Lohman (1892–93). Suunnitelmasta poikettiin alueen pohjoisosassa, heinälatopihan luona, jonne latoja tuli vähemmän ja rakennettu sommitelma jäi epäsymmetriseksi. Vanhan maantien linjaus on siirretty kasarmialueen ulkopuolelle, etelämmäksi. Keskimmäisen sotilaskasarmien ja varuskuntasairaalan välillä on suora tieyhteys. Rantaan viettävät rinteet ovat metsäisiä. Reichardtlin huvilatontti on merkitty karttaan istutetuksi puutarha-alueeksi. Rakuunamäen lounaispuolelle, järven rantaan, perustettiin 1893 venäläisten joukkojen leiri. /Senaatin kartasto, [Lappeenranta] XV 46, 1893. KA

4. Rakuunamäen varuskunta-alue 1951

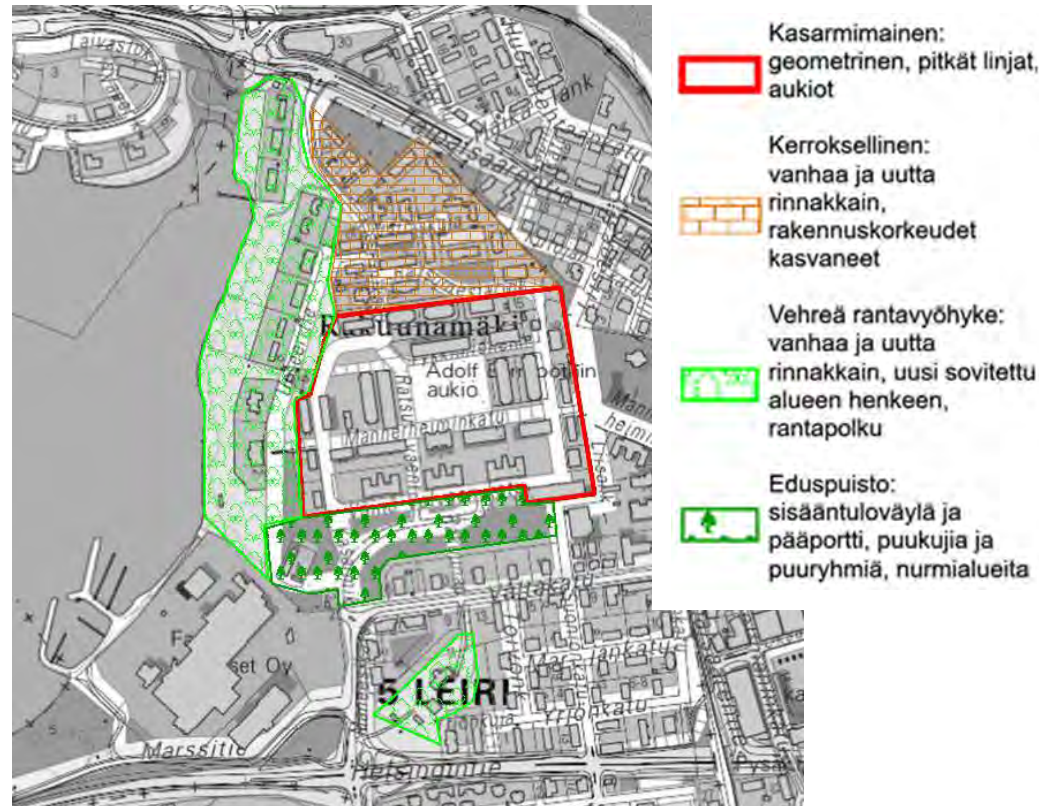
Kuva: Viime vuosisadan alkupuolella Rakuunamäellä toteutettiin laajimmat armeijan suorittamat uudistustyöt. Suomalaisten viranomaisten rakennustyöt kasarmialueella loppuivat rakuunarykmentin lakkautuessa. Venäjän insinöörihallinto siirtyi rakennustöiden johtoon 29.1.1902, jolloin kasarmialue rakennuksineen siirrettiin venäläisille ratsuväkijoukoille. Aluksi kunnostettiin silloisen 55. rakuunarykmentin entisiä rakennuksia. Lisärakennussuunnitelmien laadinta alkoi 1907, mutta rakentaminen painottui 1910-luvulle. Vuoteen 1918 mennessä oli rakennettu ainakin 27 uudisrakennusta, joiden tieltä puretuksi tulleet rakennukset olivat puurakenteisia. Nikolain etulinna-alueen tasanteella sijaitseva Lappeenrannan luterilainen kirkko suunniteltiin alun perin ortodoksiseksi sotilaskirkoksi. Kirkko oli keskeneräinen, kun se maamme itsenäistymisen jälkeen jäi valtion omaisuudeksi. Puukujia on istutettu vanhan pääportin ja Upseerikerhon välisen kadun varteen ja keskustentän länsireunalle. Hautaukset Pallon ortodoksihautausmaalle loppuivat 1900-luvun vaihteessa, ja tierakentaminen on leikannut aluetta pienemmäksi. Keskusta on laajentunut Rakuunamäen eteläpuolelle. / Peruskartta 1:20 000, 3134 07, 1951. kartoitus 1949. MML

5. Rakuunamäki varuskunnan loppuaikoina 1980-luvulla

Kuva: Rakuunamäki oli yksinomaan varuskunnan käytössä aina 1980-luvun loppuun. Aliupseerikoulutus oli keskitetty Rakuunamäelle viime sotien jälkeen. Kasarmin vanhaa rakennuskantaa on jonkin verran purettu keskustentän pohjoispuolelta, samoin Reichardtin huvila Upseeritien varrelta. Varuskunnan henkilökuntaa varten oli 1950-luvulla rakennettu neljä asuintaloa, nk. Tinnan pistetalot, Rakuunamäen ja Sairaalanmäen välillä kulkevan kadun varteen. Varuskuntaan oli perustettu myös Mannerheim-liiton osasto ja rakennettu lastentarha. Rannalle, varuskunta-alueen lounaispuolelle oli tullut teollisuutta. Maantien linjaus siirtyi jälleen etäämmäksi Rakuunamäestä, nyt Sairaalanmäen eteläpuolelle. / Peruskartta 1:20 000, 3134 07, 1983, kartoitus 1980. MML

6. Rakuunamäki vuonna 2017

Kuva: Rakuunamäen alueen liittäminen osaksi Lappeenrannan ydinkeskustaa käynnistyi 1990-luvulla, kun puolustusvoimat päätti luopua sotilaskäyttöön tarpeettomista alueistaan ja rakennuksistaan. Kaupunki laati Rakuunamäelle osayleiskaavan 1996 ja maisemasuunnitelman 1997. Tämän jälkeen on entisestä kasarmialueesta tehty asuinalueita ja matkailukohdetta sekä työyhteisöä julkisille palveluille ja yritysten toimipisteille. Vuonna 2015 Leirin kaupunginosaan kuuluvalla kasarmialueella asusti jo liki 700 siviiliä, joiden joukossa myös opiskelijoita. Uudisrakentamisesta on pyritty sovittamaan alueen vanhaan rakenteeseen sekä punatiiliarkkitehtuuriin. Toisaalta saneerauskohteissa on vanhaa tiiliarkkitehtuuria modernisoitu. Maisemanhoidossa on lähtökohtana pidetty vanhan varuskunnan historiallista ominaispiirteitä. Uusin osayleiskaava sai lainvoiman 2014. /Opaskartta 2017. Lappeenrannan karttapalvelu.

2.3 Rakennusvaiheet

Kuva: Inventointikohteet ympyröity. / Rakuunamäen kartta, planssi, ei vl. KA.

Luetteloissa on korostettuina inventoidut rakennukset.

Rakennussuunnitelma 1890 / Suomen Rakuunarykmentti

- 1 Komentajan asuinrakennus**
- 2 Ed. ulkorakennus
- 3 Upseerien asuinrakennus**
- 4 Upseerien asuinrakennus**
- 5 Ulkorakennus
- 5a Upseerien leivin- ja pesutupa**
- 6 Upseerikerho ja upseeriasunto
- 7 Kanslia ja kirjurien asunnot**
- 8 Nro:n 6 ja 7 ulkorakennus**
- 9, 10 ja 11 Sotilas- eli rakuunakasarmi
- 12 Päävartio, putka**
- 13 Artelli eli ruokala-keittiö
- 14 Verstas, alipäällystön/miehistön asuinrakennus**
- 15 Perheellisten alipäällystön/miehistön asuinrakennus**
- 16 Perheellisten alipäällystön/miehistön asuinrakennus ja klubi**
- 17 Nro:n 8, 14 - 16 ulkorakennus
- 18 Leipomorakennus**
- 19 Varusvarasto**
- 20 Sauna ja pesutupa**
- 21 Sepän paja**
- 22-27 Hevostallit eskadronille
- 28 Trumpetistien hevostalli
- 29 24:n hevosen sairastalli
- 29a 8:n hevosen sairastalli
- 30 Kauramakasiini**
- 31 Heinälato 6 kpl
- 31a Vaakarakenus
- 32-33 Vaunuvaja
- 34-35 Halkovarasto-ulkohuone
- 36 Maneesi
- 37 Maneesi (ei rakennettu)
- 38 Sairaalarakennus
- 39 Sairaalahenkilökunnan asuin- ja talousrakennus
- 40 Ruumishuone
- 41 Sairaalan ulkorakennus
- 42 Liiteri ja ulkohuone
- 43 Pumppuhuone ja konehoitajan asunto**
- 44 Palokalustovaja

Kuva: Inventointikohteet ympyröity. / Kartta ja luettelo, 1918. KA

Rakennuskanta 1918, venäläiskauden jälkeen

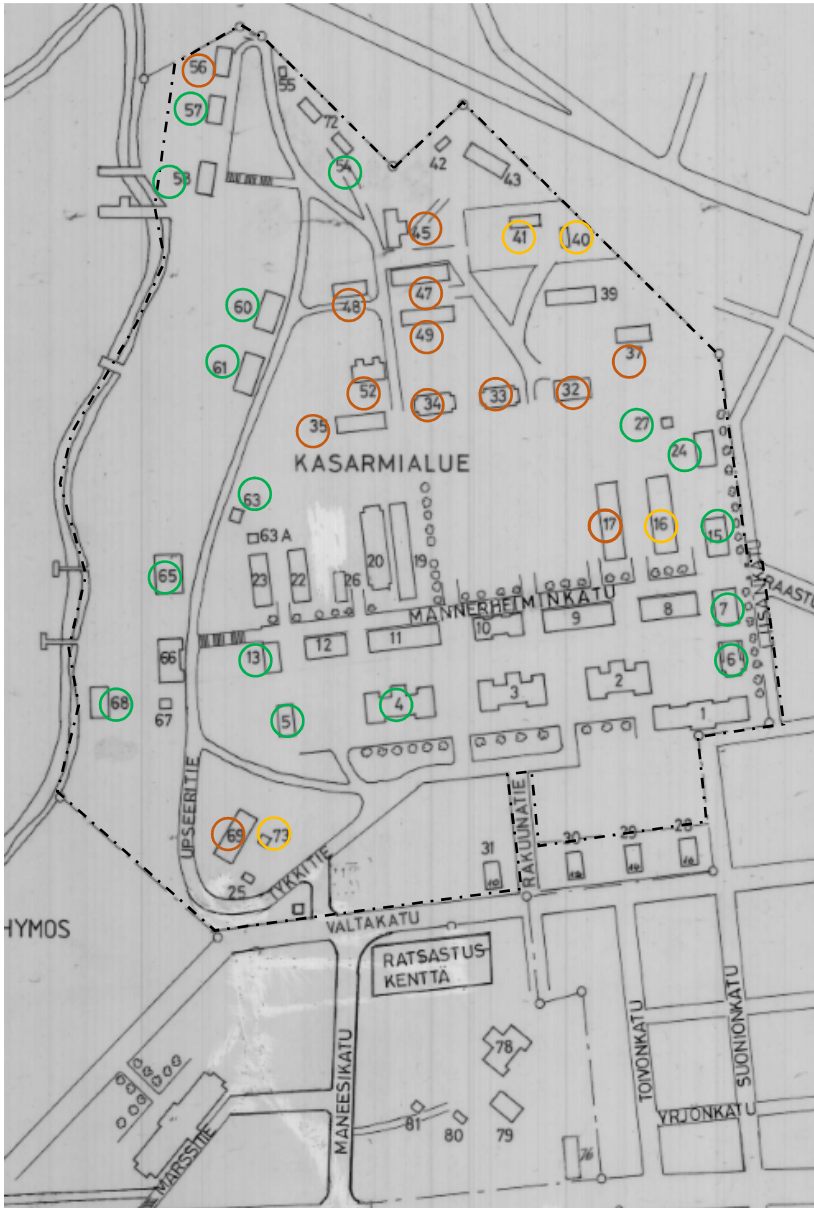
- 1 - 6 Kasarmirakennuksia (4)
- 7 Vanha sotilaskeittiö
- 8 Uusi sotilaskeittiö
- 9 Päävahti
- 10, 11 Aliupseerien asuntoja
- 12 Työverstas
- 13 Kauramakasiini
- 14 Klosetti
- 15 - 19 Vanhoja puisia hevostalleja
- 20 Väliaikainen hevostalli
- 21, 22 Sairastalleja
- 23 - 28 Uusia talleja (23, 26-28)
- 29 Sokkeli tallia varten
- 30 Maneesi
- 31 - 44 Varastot (34, 36, 37, 41-44)
- 45 Palokalusto
- 46 - 50 Heinävajaja
- 51 Kellari
- 52 Kengityspaja
- 53 Korjauspaja
- 54 Hiilivaja
- 55, 56 Leipomoita
- 57 Sauna
- 58, 59 Upseerien asuntoja
- 60 Rykmentin päällikön asunto
- 61 Upseeriklubi
- 62 Pumpuhuone
- 63 Ruutikellari
- 64 Likakasti
- 65 Kanslia
- 66, 67 Halkovaja
- 68 Upseerien leipomo ja pesutupa

Suomen armeijan lakkauttamisen jälkeen rakuunoiden kasarmialue rakennuksineen luovutettiin venäläisten joukkojen käyttöön.

Uudet sotilasrakennukset sijoitettiin lisärakennuksina vanhoille alueille; uudet tallit täyttivät aiemmat tallienväliset ratsastuspihat, ja kasarmialueen pohjoisosan väljyys katosi uusien varastojen ja tallien jälkeen.

Olli Immosen tutkimuksen (1992) mukaan venäläisjoukoille tehdyt uudet rakennukset rakennettiin Rakuunamäelle ajanjaksolla 1914-17. Immonen perustaa ajoituksen Lappeenrannan varuskunnan rakennustoimistossa olleeseen piirustus- ja asiakirja-aineistoon, joskin toteaa, että jo vuodelta 1910 oli säilynyt joitakin uusien rakennusten suunnitelmapiirustuksia. Lappeenrannan majoituslautakunnan lausuntojen mukaan oli osa kasarmeista ollut valmiina jo vuonna 1915. Vuonna 1917 valtuusto totesi sotilasrakennushankkeet jo rauhan aikana päätetyiksi.

Näiden lisäksi Sairaalanmäellä sijaitsivat rakennukset: sairaala, henkilökunnan asuin- ja talusrakennus, ruumishuone ja ulkorakennus.

Kuva: Inventointikohteet ympyröity. / Piirros, Senaatti-kiinteistöt

Käytössä oleva rakennusnumerointi

- 1 Maasotakoulu
- 2 (Kasarmi) tyhjiällä
- 3 Maasotakoulun esikunta
- 4 Toimistorakennus
- 5 Asuinrakennus
- 6 Asuinrakennus
- 7 Opiskelija-asuntosäätiö
- 8 Puolustushallinnon rakennuslaitos PHRAKL
- 9 Maasotakoulu
- 10 (Sotilaskoti) tyhjiällä
- 11 (Ruokala) tyhjiällä
- 12 (Tutkimusos.) tyhjiällä
- 13 Asuinrakennus
- 15 Opiskelija-asuntosäätiö
- 16 Toimistorakennus
- 17 Toimistorakennus
- 19 Puolustushallinto
- 20 Maasotakoulu
- 22 Puolustushallinto PVJJK
- 23 Maasotakoulu
- 24 Asuinrakennus
- 26 (Lämpökeskus) tyhjiällä
- 27 Asuinpientalo
- 32 Asuin- ja työtilat
- 33 Eksote
- 34 Eksote
- 35 Asuinrakennus
- 37 Asuin- ja päiväkotirakennus
- 40 Päiväkoti
- 41 Päiväkoti
- 45 Asuinrakennus
- 47 Autotalli
- 48 Asuinrakennus
- 49 Autotalli

- 52 Asuin- ja toimistorakennus
- 54 Asuinrakennus
- 56 - 58 Asuinrakennuksia
- 60 - 61 Asuinkeuhkotalo
- 63 Asuinrakennus
- 63 A Muuntamo
- 65 Asuinrakennus
- 66 Upseerikerho
- 67 Kellari
- 68 (Pumppaamo) tyhjiällä
- 69 Opiskelija-asuntosäätiö
- 73 Kellari

Purettu: 25, 39, 42, 43, 55 ja 72

Valtakadun kerrostalot nro:t 28 - 31 ovat armeijan henkilökunnalle rakennettuja asuntokerrostaloja 1950-luvulta.

- 78 Terveysasema, SOTLK
- 79 Päiväkoti (yks.)
- 80 Ulkorakennus
- 81 Kellari

2.4 Rakennuskanta ja rakenteet 2017

Tarkastelualue

Rakennukset

- Suomalaiskaudelta 1889 - 1901, Suomen rakuunarykmentti
- Venäläiskaudelta 1902 - 1917, Suomenmaalainen rakuunarykmentti
- Itsenäistymisen jälkeen, aikavälillä 1917 - 1960
- Vuoden 1960 jälkeen, pääasiassa 2000-2017

Rakennelmat

- Portti
- Portaati
- Kivetty painanne tai avo-oja
- Muistomerkki
- Masto

Viheralue

- Erityyppisiä viheralueita; luonnonvaraisia metsiä, hoidettuja nurmipihoja, villiintyneitä puutarhoja, rantapuustoa

Puurivi

- Istutettu ennen 1940-lukua

Hautausmaa-alue

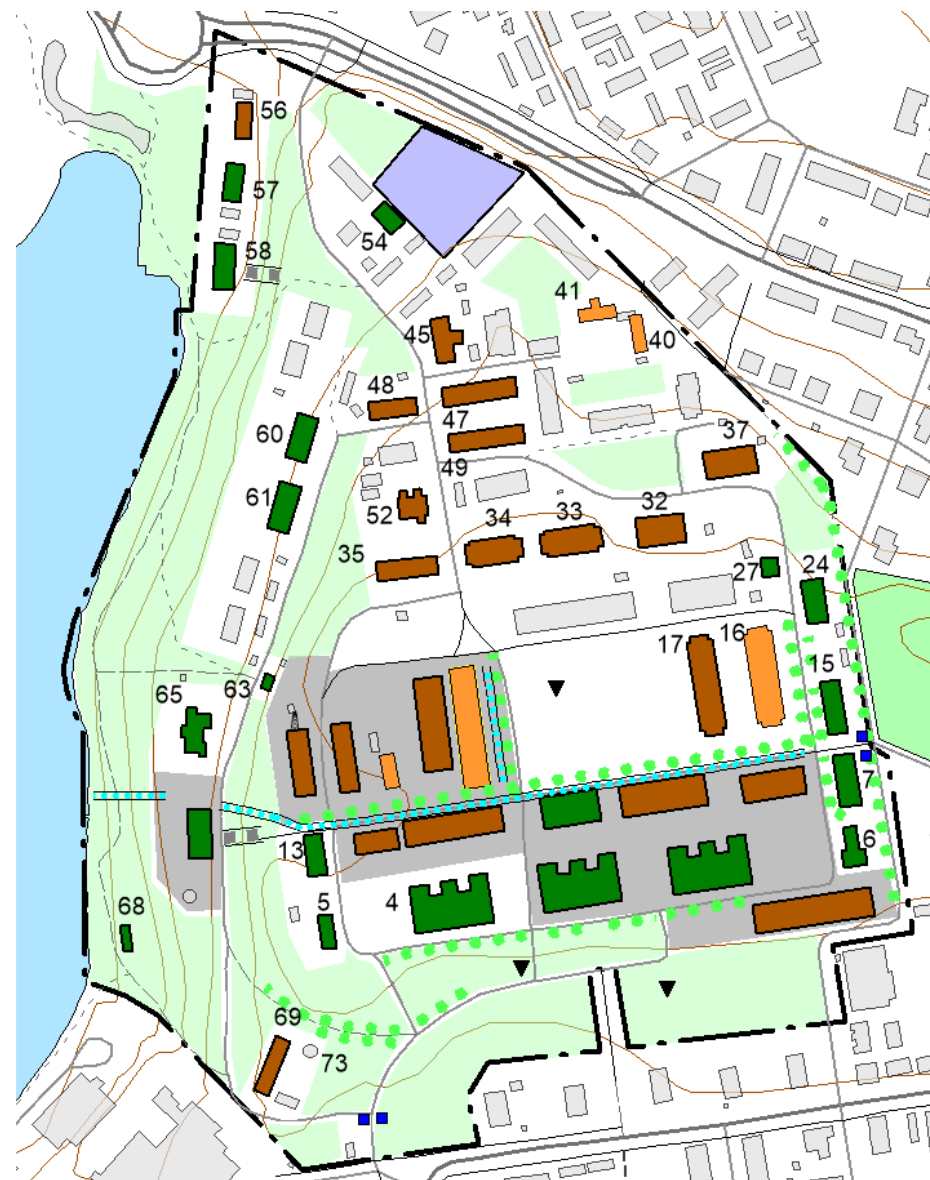
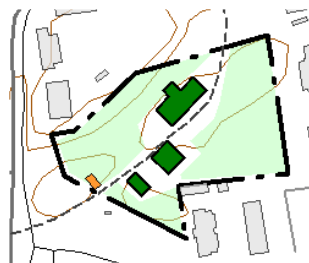
Puisto

Kasarmialueen ulkopuolella

Alueen rakennusinventointi tehty 2017 Senaatti-kiinteistölle

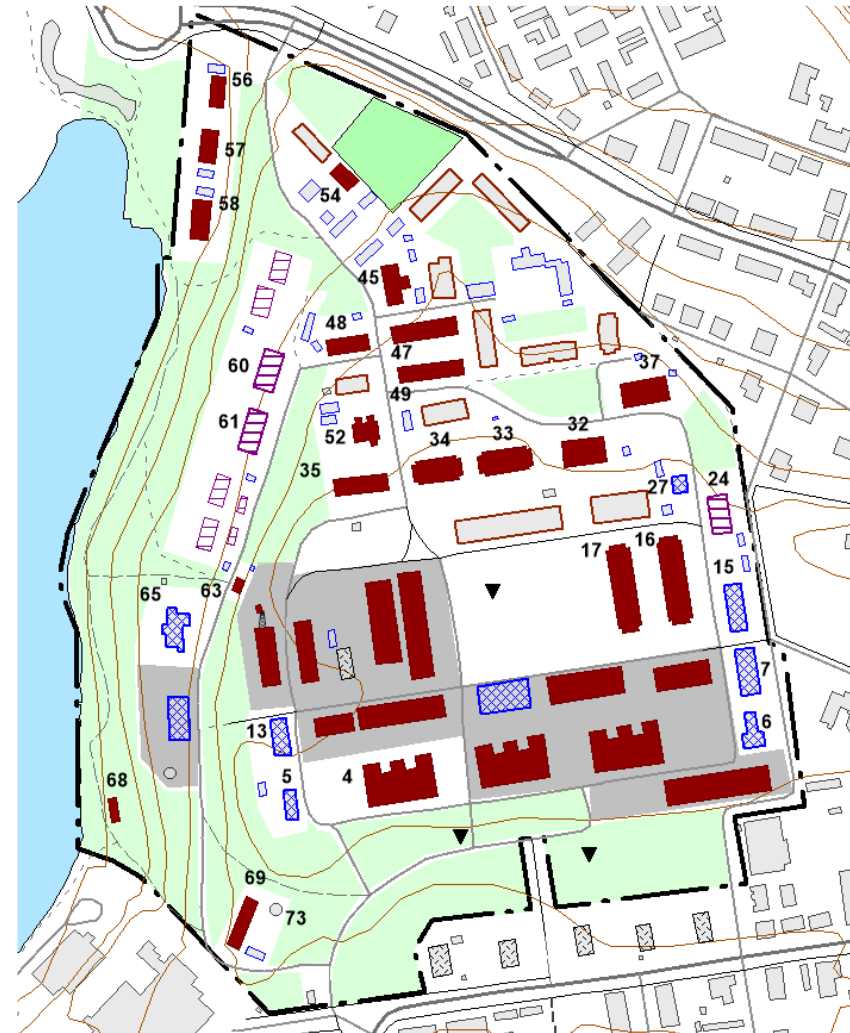
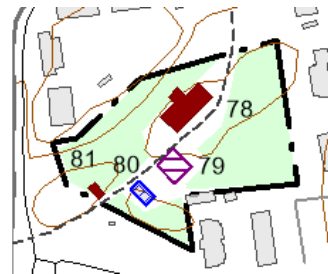
Rakuunarykmentin aikaisesta 1800-luvun rakennuskannasta on jäljellä 22 rakennusta. Venäläiskaudelta on säilynyt 21 rakennusta ja itsenäistymisen jälkeiseltä ajalta 3 varuskunnan rakennusta. Lisäksi on kolme maakellaria, mahdollisesti yksi kultakin eri kaudelta. Alueella on myös kaksi jyrkein rappauspintaisin pilarein varustettua porttia, Pääportti ja Alaportti, joista jälkimmäisen luona on vartiokatos.

Julkisivumateriaalit

- Puu / kasarmivaihe
- Puu / uudet
- Tiili / kasarmivaihe
- Tiili / uudet
- Puu ja tiili / kasarmivaihe
- Puu ja tiili / uudet
- Rappaus / ei ajoitettu

Muut merkinnät

- Muistomerkki
- Masto
- Viheralue
- Hautausmaa
- Alueen rakennusinventointi tehty 2017 Senaatti-kiinteistölle

Rakuunarykmentin kasarmialueella puurakennuksia oli määrällisesti enemmän kuin punatiilirakennuksia. Jälkimmäiset olivat ja ovat edelleen hallitsevassa asemassa sotilaskasarmialueella, mutta puurakennukset ovat saaneet väistyä keskustentän ympäriltä ja entiseltä varasto- ja latoalueelta, jossa nykyään on venäläisten punatiilirakennuksia sekä uudempia tiilellä verhoiltuja rakennuksia. Alkuperäistä puurakennuskantaa on suoriin riveihin rakennettuina pieninä ryhminä alueen reunoilla, rantavyöhykkeellä ja kaupunkikeskustaan avautuvalla sivulla. Uudet piharakennukset ovat pääasiassa puurakenteisia. Kartassa uudeksi puurakennukseksi on merkitty myös 1940-luvun lopussa rakennetut kaksi päiväkotirakennusta (vinkkeli) alueen koillisreunalta.

Alkuperäinen käyttötarkoitus

 Vartio, klubi, kanslia, ruokala

 Miehistökasarmit

 Päälystön ja aliupseeriston asunnot

 Talousrakennukset

 Hevostallit

 Varastot, kellarit

 Lastentarha

Inventointialue

Yleisyys

 Kasarmit, 3 samanlaista, tiili

 Kasarmit, ruokala, leipomo, tyyliltään yhtenäiset, tiili

 Tallit, 4 tyyliltään yhtenäistä, tiili

 Tallit, 2 tyyliltään yhtenäistä, tiili

 Varastot, 5 tyyliltään yhtenäistä, tiili

 Varastot, 2 samanlaista, tiili

 Varastot, yhtenäisiä tyylipiirteitä (2), tiili

 Asuinrakennukset, 2 samanlaista, puu

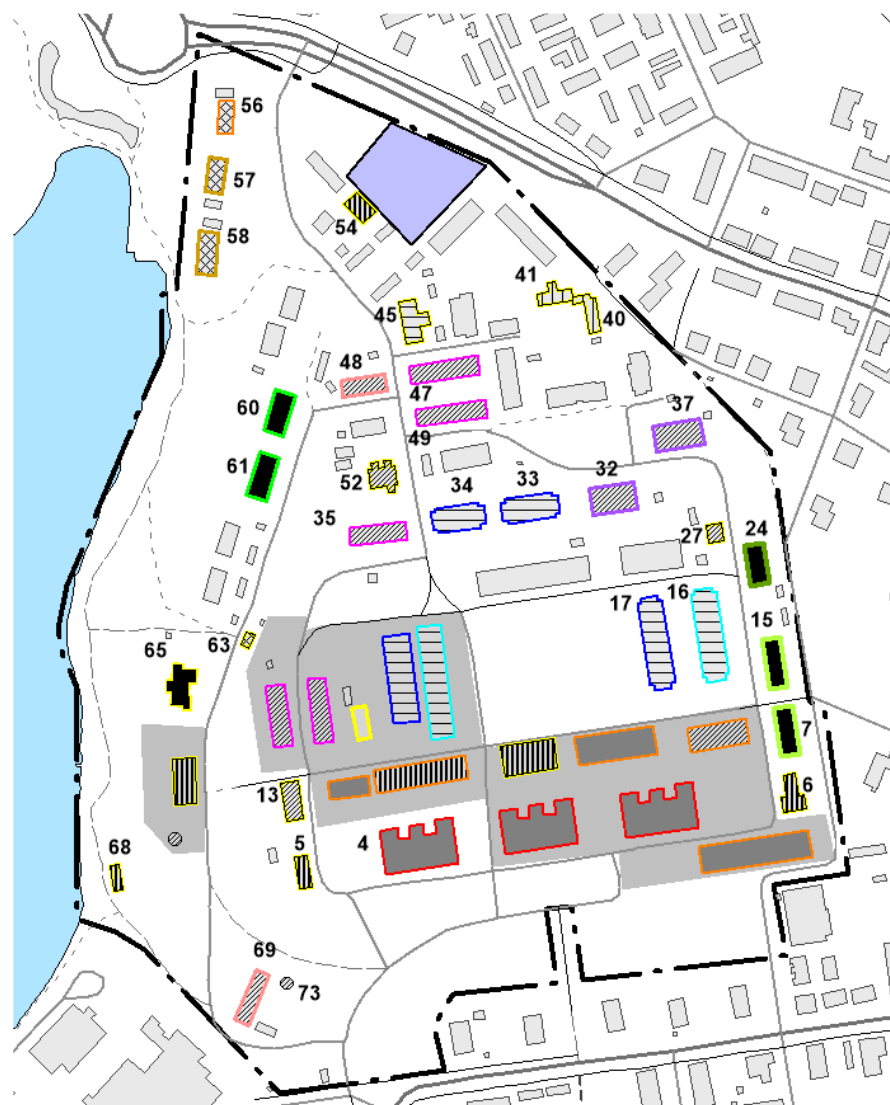
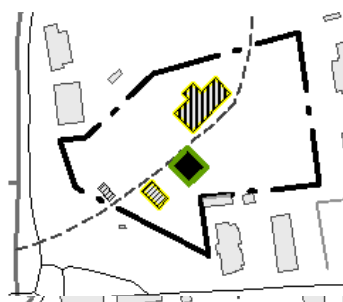
 Asuinrakennukset, 2 tyyliltään yhtenäistä, puu ja tiili

 Asuin-talous/verstasrakennus, 2 tyyliltään yhtenäistä, puu ja tiili

 Talousrakennukset, 2 muodoltaan yhtenäistä, tiili
tiilikoristelu ks. 1890-l kolme kasarmia

 Yksilölliset (14) hahmoltaan ja/tai tyyliltään, puu tai tiili

 Alueen rakennusinventointi
tehty 2017 Senaatti-kiinteistölle

Inventointialueella sijaitsevat 1910-luvun kasarmirakennukset ovat julkisivukoristelultaan ryhmänsä rikkaimmat. Kaikissa venäläiskauden tiilirakennusten julkisivuissa on käytetty samoja tiilikoristemuotoja ja -aiheita, mutta erilaisina yhdistelminä. Venäläisille kasarmialueille oli tyypillistä yhtenäinen monimuotoisuus, joka perustui variaation mahdollisuuteen tiukan normiston asettamissa rajoissa. Näistä lähtökohdista syntyivät pienet eroavaisuudet venäläisten Suomeen perustamien tai täydennysrakentamien kasarmien välille, esimerkkeinä Lahden Hennala, Hämeenlinnan Suomen kasarmit tai Riihimäen kasarmi.

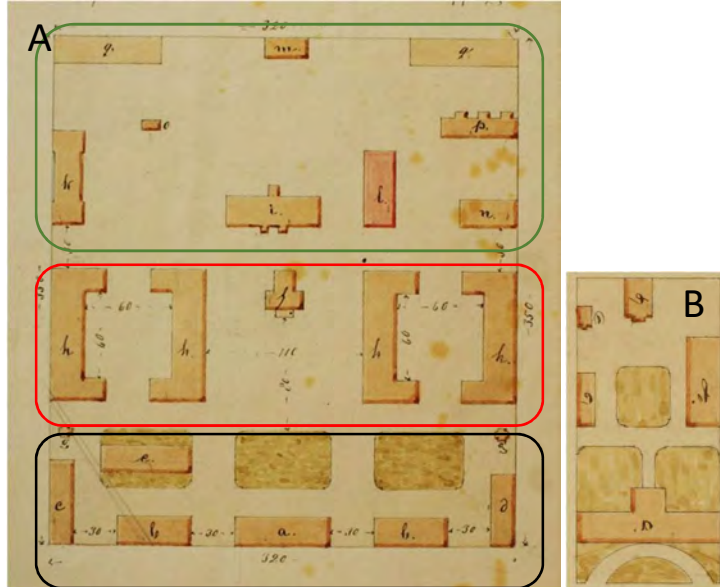
TIETOTAULU: PAVILJONKIJÄRJESTELMÄ²

Paviljonkijärjestelmä oli suunniteltu tartuntatautien leviämisen estämiseksi. Tätä Krimin sodan jälkeen Englannissa kehitettyä järjestelmää sovellettiin kasarmeihin ja sairaaloihin 1800-luvun jälkipuoliskolla. Keskeistä oli majoitustilojen väljyys sekä toimintojen ja majoitustilojen eriyttäminen; ruokalot ja muut vastaavat toiminnot tuli sijoittaa omiin rakennuksiinsa.

Suomessa paviljonkiperiaatetta pidettiin ainakin 1890-luvun puolivälissä parhaana mahdollisena hygieenisesti. Koska se vaati paljon tilaa, sen katsottiin vähentävän niitä terveydellisiä haittoja, joita suuren väkimäärän kasautuminen aiheutti. Pidettiin myös edullisena, että järjestelmän sotilaallinen perusyksikkö eli komppania asui ja toimi muuten mahdollisimman itsenäisenä ja erillisenä osastona. Suomeen 1800-luvulla rakennetuista kasarmialueista useimmat edustivat tätä rakennustapaa.

Suomen sotaväen tarkka-ampujapataljoonien kasarmialueiden toteuttamista varten laadittiin rakennusten malliryhmytykset viiteen kokonaisuuteen: A pääryhmä, B sairaala, C verstaas, D maneesi ja E maaliinammuntatalo. Malleissa rakennukset sijaitsivat paviljonkijärjestelmän mukaisesti toisistaan erillään. Malliryhmytysten tarkoituksena oli antaa yleiskuva kasarmikokonaisuudesta ja esittää kasarmialueen vaatima pienin mahdollinen pinta-ala. Myös ainoan **ratsuväkikasarmien** rakennukset sijoitettiin geometriseen sommitelmaan, suoriin riveihin tai neliöpihojen ympärille, mutta tilavammin, kuin malliryhmytyksissä, ja maasto-olosuhteet huomioiden. Olli Immonen kirjoittaa (1992), että Lappeenrannan rakuunakasarmien asemakaava on ratkaistu sotilaiden majoitustilojen, erillisten talousrakennusten ja tallirakennusten rajaamien kolmen ratsastuspihan osalta samoin kuin saksalaisten rakennuttaman Tilsitin kasarmialueella, jota esiteltiin Deutsches Bauhandbuchin ratsuväkikasarmeja varten laaditussa julkaisussa 1884.

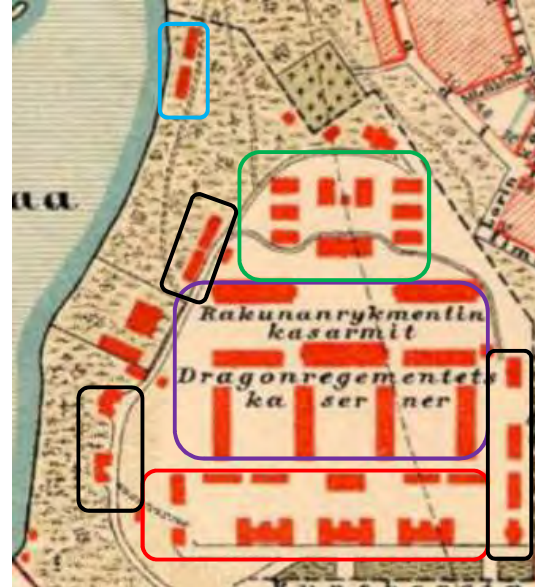
Kuva: Malliryhmät A (pääryhmä) ja B (sairaala), 1879. A. Boman. KA

A: **Keskellä** isot sotilaskasarmit ja vartio, **alareunassa** upseeriasunnot, ja **yläreunassa** artelli ja talousrakennukset.

B: Alareunassa sairaala, oikeassa reunassa asuin- ja talousrakennus, lisäksi ruumiskellari ja ulkorakennuksia.

Kuva: Lappeenrannan kartta, 1894. KA.

Alareunassa sotilaskasarmit, artelli ja kanslia

Reunoilla upseerien ja aliupseerien asunnot ja talousrakennukset, klubi ja vartio

Keskellä aukio ja sitä reunustavat tallit ja maneesi

Yläreunassa heinäladot ja talleja, **rannassa** leipomo ja sauna-pesutupa

Lappeenrannan ratsuväen kasarmialue oli Suomessa kokonaan uusi rakennuskoostuma. Sen suunnittelijoina olivat arkkitehti S. Gripenberg ja muu avustava suunnittelijakunta yleisten rakennusten ylihallituksen vuosina 1889–90.

Alueen erityispiirteitä

- 2 -kerroksiset tiiliset sotilaskasarmit
- Alueen väljyys, iso keskusaukio, ratsastuspihat ja leveät kulkuväylät
- Maaston huomioon ottaminen aluerakenteessa.

← Pikkukuvassa sairaala ja talousrakennus kulmittain, muut rakennukset reunoilla.

TIETOTAULU: Suomalaisen ja venäläisten kasarmiarkkitehtuurista

Vuoden 1878 asevelvollisuuslain nojalla Suomen autonomiseen suuriruhtinaskuntaan perustettiin oma armeija, joka käsitti kahdeksan tarkka-ampujapataljoonaa ja yhden rakuunarykmentin. Tarkka-ampujapataljoonia varten rakennettiin 1880-luvun alkupuolella seitsemän puukasarmialuetta, 1890-luvulla yksi kivikasarmialue sekä vuonna 1893 valmistunut **kivi- ja puurakennuksia** käsittänyt Lappeenrannan ratsuväkikasarmi. Rakennustyypit olivat molemmissa pitkälti samat, mutta ratsuväkeä varten sotilaskasarmirakennukset rakennettiin tiilestä, samoin sairaala, ja lisäksi upseeriston asuinrakennuksia oli myös tiili-puurunkoisina. **Rakuunavaruskunta erosi puukasarmialueista** myös arkkitehtuurityylin osalta. Molemmissa suunnittelu tapahtui Yleisten rakennusten ylihallituksessa, mutta eri arkkitehdin johtamana. Puukasarmien suunnittelusta vastasi pääasiassa arkkitehti August Boman, kun taas ylitirehtööri (1887–1904) S. Gripenberg laati Lappeenrannan kasarmialueen rakennusten luonnokset, jotka arkkitehti Jac. Ahrenberg viimeisteli tai piirsi puhtaaksi. Bomanin suunnittelemat puurakennukset olivat tyyliään klassistisia. Gripenbergin suunnitelmissa vaikuttaa 1800-luvun lopulla suosittu uusrenessanssi. Terveydelliset näkökohdat painoivat suunnittelussa ja rakennuksissa käytettiin modernia rakennus- ja saniteettitekniikka, rakenteissa betonia ja teräsrakenteita.

Rakuunamäellä kaikki venäläiskaudelta säilyneet rakennukset ovat **tiilirakennuksia** ja valmistuneet arviolta 1914–1917. Uudet rakennukset täydensivät ja tiivistivät vanhaa rakuunoiden kasarmialuetta. Samaan aikaan venäläiset rakensivat kasarmirakennuksia ainakin yhdeksälle muulle varuskunta-alueelle Suomessa, ja perustivat viisi kokonaan uutta kasarmialuetta.³ Eri alueiden kasarmeista tuli toistensa näköisiä, koska venäläistä kasarmirakentamista määrittivät normit, mallipiirustukset ja sama rakennustekniikka. Tarkemmin katsottuna kasarmien rakennuksissa ja rakennuskokonaisuuksissa on eroja. Paikalliset rakennuskomissiot saivat soveltaa rakennustensa malleina joko päärakennuskomission laatimia tyyppiirustuksia, muilla kasarmialueilla jo toteutettujen kasarmien suunnitelmia tai omia piirustusversioitaan.⁴ Malleja ei kopioitu pikkutarkasti, jolloin niin pohjakaavojen kuin julkisivujen kohdalla **syntyi paikallista variaatiota**.

Kuva: Tiilikasarmi 1910-luvulta, Suomen kasarmi, Hämeenlinna. / Kuva (osa) Hämeenlinnan kaupungin historiallisen museon arkisto

Kuva: Tiilikasarmi vuodelta 1913, Hennalan kasarmi, Lahti. / Kuva (osa), RHS, Lauri Putkonen 2012. Ramboll.

Kuva: Tiilikasarmi 1914–17, nro 1 Rakuunamäki.

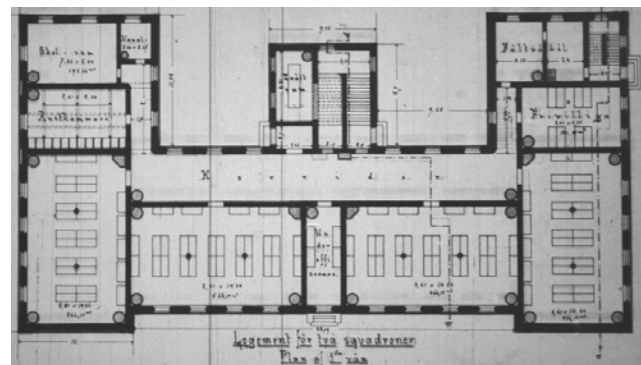
Rakuunoille 1880-luvun lopulla suunniteltujen kasarmirakennusten arkkitehtuuri nojaa rakennusmassan **veistokselliseen ryhmittelyyn**. Rakennusten pohjat ovat monimuotoisia; isoissa sotilaskasarmeissa, sairaalassa ja upseerikerhossa lähtökohtana on U-tai H-muoto, johon liittyy keskisiipi. Porrashuoneet muodostavat selvästi rungosta ulkonevia osia tai ovat siipien päissä. Huonetilojen funktio vaikuttaa rakennuksen muotoon esimerkiksi päävartiorakennuksessa, johon liittyy putkasiipi. Ruokalarakennus on saanut vahvan H-volyymin keskussalista ja sitä reunustavista porrashuone-keittiö -päädyistä.

Venäläisten 1910-luvulla rakennuttamat kasarmirakennukset ovat pääasiassa harjakattoisia ja pohjaltaan suorakaiteen muotoisia. Poikkeuksen tekee kellarirakennus, johon liittyy kolme siipimäistä uloketta. Kasarmien ja ruokalan julkisivuja rytmittävät matalat sivu- tai keskirisaliitit. Pitkien tallien ja varastojen päädyissä on matalat ulkonevat tiiliset eteisosat.

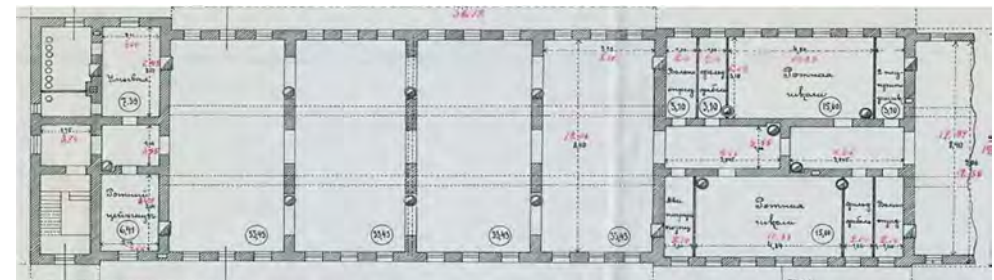

Suomen sotaväen 1890-luvun sotilaskasarmien pohjaratkaisut nojautuvat sivukäytävään, josta kuljettiin erikokoisiin tupiin ja upseerien huoneisiin. Porrashuoneet olivat siivissä.

Kuva: / Lappeenranta, Rakuunamäki, Rakuunarykmentille suunniteltujen sotilaskasarmien pohjaratkaisu. Rakennushallitus, kasarmipiirustukset. KA

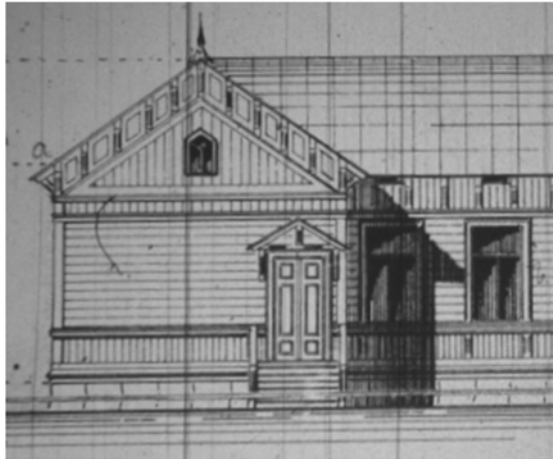
Venäläinen erikoisuus kasarmirakentamisessa oli läpikuljettaviin huoneriveihin perustuva pohjakaavatyyppi. Muissa maissa käytettiin käytävämalleja.

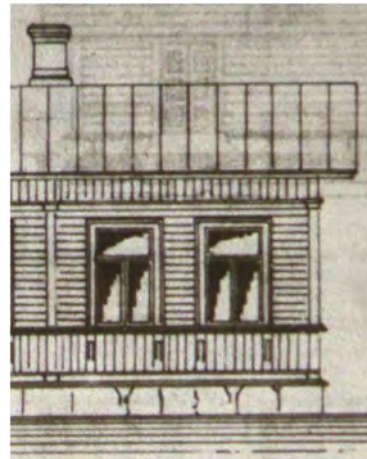
Kuva: Riihimäki, 10. suomenmaalaisen tarkka-ampujarykmentin kasarmirakennus (puolikas) nro 18. KA. Rakuunamäellä olevien venäläisten rakennusten piirustukset eivät ole niiden nykykäytön vuoksi saatavilla.

Suomalaiskauden puurakennukset 1890-luvulta

Julkisivun vuorilaudoitus noudattaa samaa järjestelmää useimmissa kasarmialueen puurakennuksissa. Ikkunan alareunan korkeudella kulkevan rintalistan alapuolella on pystypaneeli, sen yläpuolella vaakalaudoitus ja ylimpänä räystäään alla jälleen pystylaudoitus, jota on kasetoitu listoin tai haukkaikkunoin; räystäään alta voi löytyä myös profiloituja katonkannattajia. Julkisivuja rytmittävät nurkkalaudat tai -pilasterit sekä lähinnä poikkipäätyjen kohdille sijoitetut pystylistat. Ikkunoiden sivuvuorilautojen alapuolella on jalkalistaan ulottuvia profiloituja pystylistoja. Siiven tai risaliitin päätyyn on listoilla ja laudoituksella muodostettu klassistinen päätykolmio tai katon räystäslinjan mukainen ”friisi”. Rakennusten sokkeli on tehty säännöllisistä graniittilohkokivistä (saumaus).

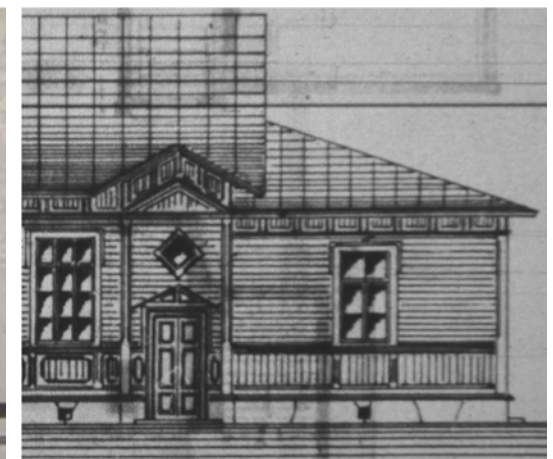
Komentajan asuinrakennus nro 65.

Kansliarakennus nro 5.

Upseerikerhorakennus nro 66.

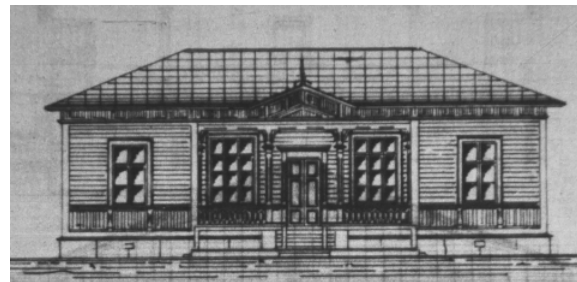

Artellirakennus nro 10.

Puurakennusten ikkunat ovat alun perin olleet kaksipuitteisia sisään-ulosaukeavia puuikkunoita, joissa T-karmi tai ristikarmi on jaettu välipienoin kuuteen ruutuun. Muutamissa rakennuksissa – ruokalassa ja päävartiossa – on ollut yksittäisiä suuria 12-ruutuisia ikkunoita. Räystäään alapuoliset haukkaikkunat ovat pääsääntöisesti pieniä ja suorakaiteen muotoisia. Koristeellisimpien rakennusten päätykolmioissa on kiilaharjaisia ullakkoikkunoita. Ulko-ovina on erilaisilla peilijaoilla olevia puuvia. Sisäänkäyntien yhteydessä on yleensä ulkoportaikko ja sadesuojana harjakattoinen katos, jota kannatteleva koristeellinen puuristikkorakenne kiinnittyy seinään vinotuin. Upseerien asuinrakennukset on varustettu ristikkokaiteisilla parvekkeilla.

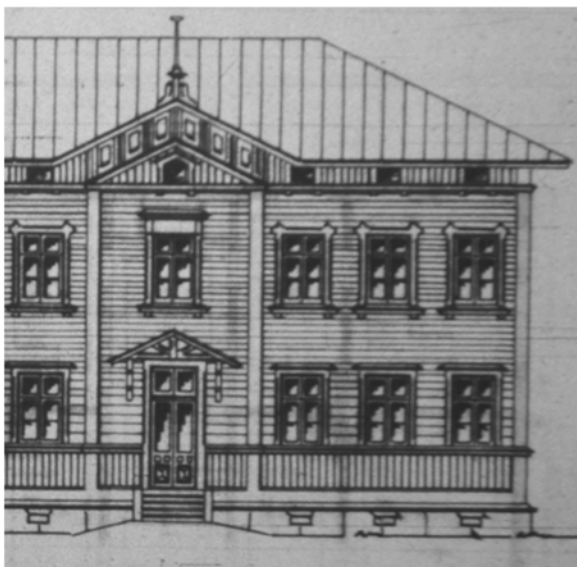
Päävartio, August Boman.

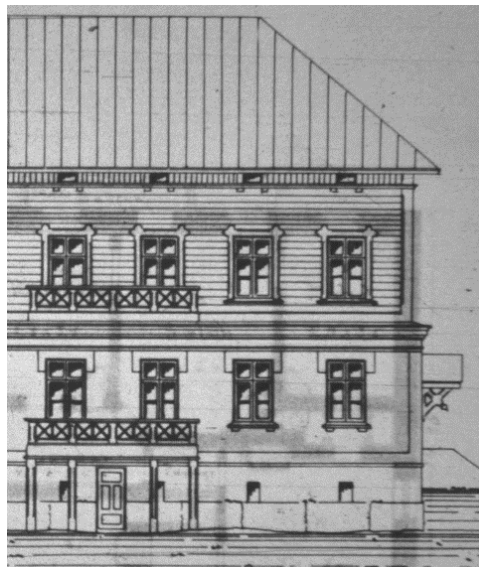
Päävartio, S. Gripenberg.

Yleisten rakennusten ylihallituksessa laadittiin Lappeenrantaan perustettavaa ratsuväkikasarmia varten uudet kasarmirakennusten piirustukset. Pohjakaavoissa näkyy kuitenkin kasarmi-suunnittelun jatkumo, ja yksittäisissä rakennuksissa on melko suoraan käytetty mallina 1880-luvun puukasarmien tyyppi- ja piirustuksia (August Boman). Esimerkkinä Rakuunamäen päävartiorakennus, jonka pohjakaava ja julkisivujäsentely ovat samanlaiset kuin vanhemmassa tyyppissä (putkasiipi pidempi), mutta tyyli on muutettu uusrenessanssin henkiseksi arvokkaan klassismin sijaan.

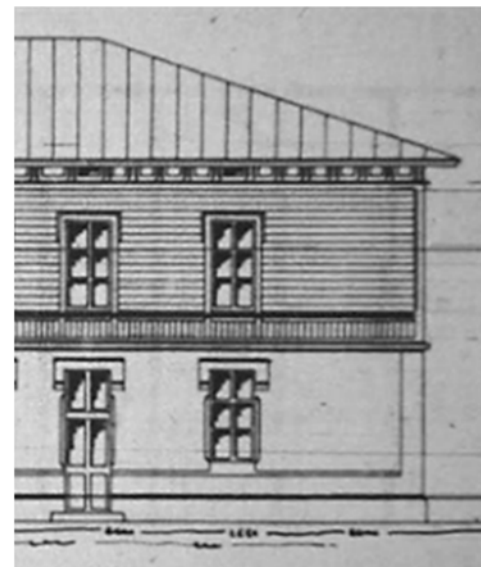
Rakuunarykmentin kasarmialue eroaa tarkka-ampujapataljoonia varten rakennetuista puukasarmeista siinä, että asuinrakennuksissa on myös kaksikerroksisia. Sotilaskasarmien ja asuinrakennusten kaksikerroksinen rakennustapa säästi kasarmialueella tilaa rakuunoille tärkeille ratsupihoille. Upseereita varten rakennettujen talojen ensimmäinen kerros on tiiltä ja toinen puurunkoinen. Aliupseerien asuinrakennukset ovat kokonaan puurunkoisia. Yhdistelmärakennukset, joissa on ollut verstaista tai taloustiloja asuinhuoneistojen lisäksi, ovat puu- ja tiilirunkoisia.

Asuinrakennus nro 7.

Puu- ja tiilirunkoinen upseerien asuinrakennus nro 3.

Puu- ja tiilirunkoinen verstaas-asuinrakennus nro 24.

Suomalaiskauden tiilirakennukset

Lappeenrannan ratsuväen kasarmialueelle rakennettiin kokonaan punatiilestä kolme suurta 2–3-kerroksista sotilaskasarmia (2–4), leipomo (57), sauna- ja pesutuparakennus (58), upseerien leivin- ja pesutupa (63), paja (52) ja pumppuhuone (68) sekä lisäksi sairaala omalle mäelleen. Rakennusten julkisivut on puhtaaksimuurattuja. Kolmessa rakennuksessa on harjakatto ja kuudessa aumakatto. Yleisten rakennusten ylihallituksen ylitirehtöörin (1887–1904) S. Gripenbergin suunnittelemissa rakennuksissa huomio kiinnittyi enemmän rakennusosien ryhmittelyyn kuin pintakoristeluun. Julkisivuissa käytetyt tiilikoristeet ovat matalia, mutta korostavat rakennuksen muotokieltä. Gripenberg oli viehätynyt 1800-luvun lopun kertaustyyleistä erityisesti uusrenessanssiin, mutta hän kuitenkin toteutti tyyliä omintakeisen rationalistisesti. Hän suosi selkeitä ja taloudellisia pohjakaavoja sekä linjakasta yksinkertaista arkkitehtuuria.⁵ Sotilaskasarmien julkisivujen aiheistoon kuuluu mm. matalia liseeneitä, lokerofriisi ja hammaslistat, räystäään korokemuuraus ja konsolit, alimman kerroksen ikkunoiden tasolla oleva muurattu koroke, ikkunoissa U-volyymiset kehykset (ikkuna-aukot suorakaiteen muotoiset). Kaikki 1890-luvulla rakennetut (ehkä kellareita lukuun ottamatta) kasarmien punatiilirakennukset ovat säilyneet.

Rakuunakasarmi nro 4.

Leivin- ja pesutupa nro 63.

Sauna- ja pesutupa nro 58.

Leipomo nro 57.

Rakuunakasarmi nro 3.

Venäläiskauden tiilityyli sekä muutamat Suomen itsenäistymisen jälkeen rakennetut tiilirakennukset

Merkittävimmät venäläisten 1910-luvulla toteuttamista rakennushankkeista Rakuunamäellä olivat kolmen vanhan rakuunakasarmin täydennykseksi rakennetut kaksi uutta kaksikerroksista kasarmirakennusta (nro 1 ja 9). Lisäksi rakennettiin muun muassa uusi ruokala (11) ja leipomo (56). Useimmat uudisrakennukset olivat talleja ja varastoja. Rakennukset ovat punatiilipintaisia ja harjakattoisia. Julkisivujen arkkitehtuuri nojaa enemmänkin julkisivujen koristeluun, kuin rakennusmassan veistokselliseen ryhmittelyyn. Tiilijulkisivujen koristeellisuus kuvasti alueen sisäistä hierarkiaa. Goottilaiseen traditioon perustuvassa tiilityylissä on hammaslistoja räystäiden ja ikkunoiden alapuolella, sakarapäätyjä ja erilaisia liseeneitä, joista vaikuttavimmat jyrkeviä hammaslistaan päättyviä kaksoisliseeneitä rakennusten kulmissa. Ikkuna-aukot ovat yläreunastaan suoria tai kaarevia ja yläpuolista muurattua kaarta koristi lakikiven omainen koriste. Varastorakennusten päädyissä on myös käytetty klassismin aiheisiin kuuluvaa ”kissanpenkki” -koristetta. Alueella on myös kaksi Suomen itsenäistymisen jälkeen rakennettua tiilirakennusta, joiden julkisivukoristelussa on palattu klassismiin.

Ruokalarakennus nro 11.

Ammusvarasto nro 69.

Varastorakennus nro 49.

Tallirakennus nro 17.

1920-luvun tallirakennus nro 19.

1910-luvun tallirakennus nro 20.

Lappeenrannan varuskunta-alueesta Rakuunamäen asuinalueeksi

Vanhalle varuskunta-alueelle on rakennettu asuntotaloja, asunto- ja toimistotaloja sekä sosiaali- ja terveyshuollon rakennuksia. Ensimmäiset kerrostalot suunniteltiin 1990-luvun lopulla, mutta lähes kaikki uudisrakennukset on tehty 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä. Kaksi viimeisintä valmistuivat keskusaukion pohjoisreunalle 2013 ja 2016. Uudiskohteiden pääsuunnittelijoina on ollut mm. Arkkitehtitoimisto Heikki Kirjalainen, Arkkitehtitoimisto Timo Vuori oy, Arkkitehtuuritoimisto Riitta ja Kari Ojala oy, Arkkitehtistudio Vuorinen Oy ja RA Kari Kymäläinen. Vanhoja rakennuksia on peruskorjattu perheasunnoiksi, oppilasasunnoiksi ja toimistoiksi sekä sosiaali- ja terveyshuollon rakennuksiksi. Pääsuunnittelijoina on ollut mm. Arkkitehtistudio Vuorinen Oy, Rakennussuunnittelu T. Kemppinen, Arkkitehtuuritoimisto Riitta ja Kari Ojala oy, Arkkitehtisuunnittelu Petri Kemppinen ky, Arkkitehti Tapio Rönkönharju ja Insinööritoimisto Siluc Oy. Rakennuslupahakemuksista on pyydetty lausunnot Etelä-Karjalan museolta, joka on alueella rakennetun kulttuuriympäristön asiantuntija.

Alueen täydennysrakentamisessa on otettu huomioon varuskunnan aluerakenteelle ominaiset geometriset sommitelmat, suorat linjat ja rakennusten rajaamat aukiot. Kasarmialueen ydinaluetta hallitseva tiiliarkkitehtuuri on vaikuttanut siihen, että punatiili on hallitseva julkisivumateriaali myös uudisrakennuksissa. Lauta on ollut sallittu pienissä piharakennuksissa, joita näkyy paljon pohjoisosassa ja Upseeritiellä. Kaupunki on laatinut alueelle rakennustapaohjeita, ja lupaehdoissa todetaan, että uudisrakennuksen tulee sopeutua rakennustavaltaan (julkisivumateriaalit, kattomuoto ja -kaltevuus, väritys) valtakunnallisesti merkittävään varuskuntaympäristöön. Ohjeistusten mukaan uudisrakentamisessa tuli korostaa rakennuksen horisontaalisuutta, myös vierekkäisten rakennusten kesken, porrastuksia ei sallittu.

Kuva: Yksikerroksinen, harjakattoinen rivitalo.

Kuva: Kaksikerroksinen, harjakattoinen rivitalo.

Kuva: Kaksikerroksinen. U-volyyminen ja aumakattoinen rivitalo.

Uudisrakennukset ovat selkeästi vanhasta varuskunnan aikaisesta rakennuskannasta erottuva moderni rakennuskerrostuma. **Yksi- ja kaksikerroksiset rivitalot** asettuvat osaksi vanhaa tiili- ja puukasarmia ensisijaisesti punatiilijulkisivujen sekä mustanharmaalla saumapeltikatteella katettujen harja- tai aumakattojen puolesta. Uudisrakennuksissa näkee myös vanhassa tiilityylissä suosittuja neliön ja puoliympyrän muotoisia pikkuikkunoita, kaarimuotoa, liseeneitä ja ristikkokaiteita. Yksittäistapauksissa on saatettu jäsentää julkisivuaukotus tiilisten varistorakennusten tapaan.

Uudisrakennuksissa yleisiä julkisivumateriaaleja ovat seuraavat: maalattu, konesaumattu peltikate, punatiilinen julkisivumuuraus, polttomaalattu ikkunan alumiinipuite (ulkopokat), maalattu vesipelti, alumiinirunkoinen lasiovi tai peittomaalattu paneeliovi, betonisokkeli (maalaamaton, puuhierretty, pystylautamuottikuviointi).

Väritys noudattelee seuraavaa kaavaa: musta tai mustanharmaa katto, maalaamaton tai harmaaksi maalattu sokkeli, tummasävyinen ovi, tummasävyiset ikkunoiden vuorilaudat (ruskea, sininen, tummanharmaa). Piharakennusten väritys on pääsääntöisesti vaaleampi kuin päärakennusten.

Selvitystyö Ahola 2017 Lappeenrannan Rakuunamäen rakennusinventointi, Lappeenrannan kaupunki

Aivan uudentyylinen rakennustyyppi on III-tai IV-kerroksinen lamellikerrostalo, joita on valmistunut 2000-luvulla alueen pohjoisosaan, keskusaukiota matalammalle tasanteelle. Armeijan henkilökunnan käyttöön jo 50-luvulla rakennetut neljä yhden porrashuoneen taloa, nk. Tinnan talot, ovat III-kerroksisia pistetaloja, harjakattoisia ja rapattuja. Niiden jatkoksi valmistui -samantyylinen kerrostalo 2000-luvun alussa. Alueen eteläosassa sijaitsevia kerrostaloja ja varsinaisia kasarmirakennuksia erottaa puistovyöhyke.

Kuvat: Ratsumestarinkadun III-kerroksisia lamellitaloja 2000-luvun keskivaiheilta.

Kuva: Hautausmaan reunalla on IV-kerroksinen betonielementtirunkoinen lamellitalo vuodelta 2002.

Kuva: Tinnan neljä III-kerroksista kerrostaloa valmistuivat 1950-luvulta.

Selvitystyö Ahola 2017 Lappeenrannan Rakuunamäen rakennusinventointi, Lappeenrannan kaupunki

Kuvat: Vanhoille rakennuspaikoille tehdyillä pitkillä harjakattoisilla uudisrakennuksilla on palautettu entistä tilarakennetta.

Kuva: Upseeritien kortteleita on täydennysrakennettu vanhojen upseerirakennusten kokonaishahmoon ja julkisivumateriaaleihin sovitetuilla kaksikerroksisilla rivitalopareilla.

Kuva: Kerrostalojen sijoittaminen suorakaidekoordinaatistoon on tuonut jatkuvuutta varuskunta-alueelle tyyppilliseen geometriseen sommitteluun.

Selvitystyö Ahola 2017 Lappeenrannan Rakuunamäen rakennusinventointi, Lappeenrannan kaupunki

Rakennuksissa näkyy eri aikoina tehtyjen korjaustoimenpiteiden jälkiä. Vanhimmissa korjauksissa julkisivut saivat tyyllistä kerroksellisuutta, myös aukotus ja sitä kautta seinäpintojen jäsentely saattoi muuttua, mutta materiaaleja ei vaihdettu. Uusimmissa korjauksissa on puun sijaan käytetty metallia tai lasia, ja yhdessä uusi materiaali ja sen tumma väritys ovat voimakkaasti modernisoineet muutamien vanhojen rakennusten ilmettä. Lisäksi katoille tehdyt ilmanvaihtoon liittyvät rakenteet sekä muutokset kattojen rakennelmissa (ilmanvaihto, kattoikkunat, piiput) ovat näkyviä uudistuksia.

Kuva: Tummasävyistä lasia ja metallia on käytetty vanhoissa ja uusissa rakennuksissa.

Kuva: Vanha varastohuone 2010-luvulla uudistetussa asussaan.

Kuva: Uudet ikkunat ja ovet on saatettu tehdä alkuperäisen kaltaisina tai selvästi uudenlaisina ja uutta käyttöä ilmentävinä.

Kuva: Entinen kauramakasiini on muuttunut alueen rakennusta kaikista kokonaisvaltaisemmin. Peruskorjaus tehtiin jo kohta sotien jälkeen.

Kuva: Tavallisimpia varuskuntatoiminnan aikaisia ulkoasullisia muutoksia olivat oviaukkojen suurentaminen tai lisääminen sekä ikkunoiden uusiminen alkuperäistä yksinkertaisemmalla karmi- ja puitejaolla.

3 KOHDEKUVAUKSET OSA-ALUEITTAIN

3.1 Osa-aluejako

1. vaihe (vihreä)

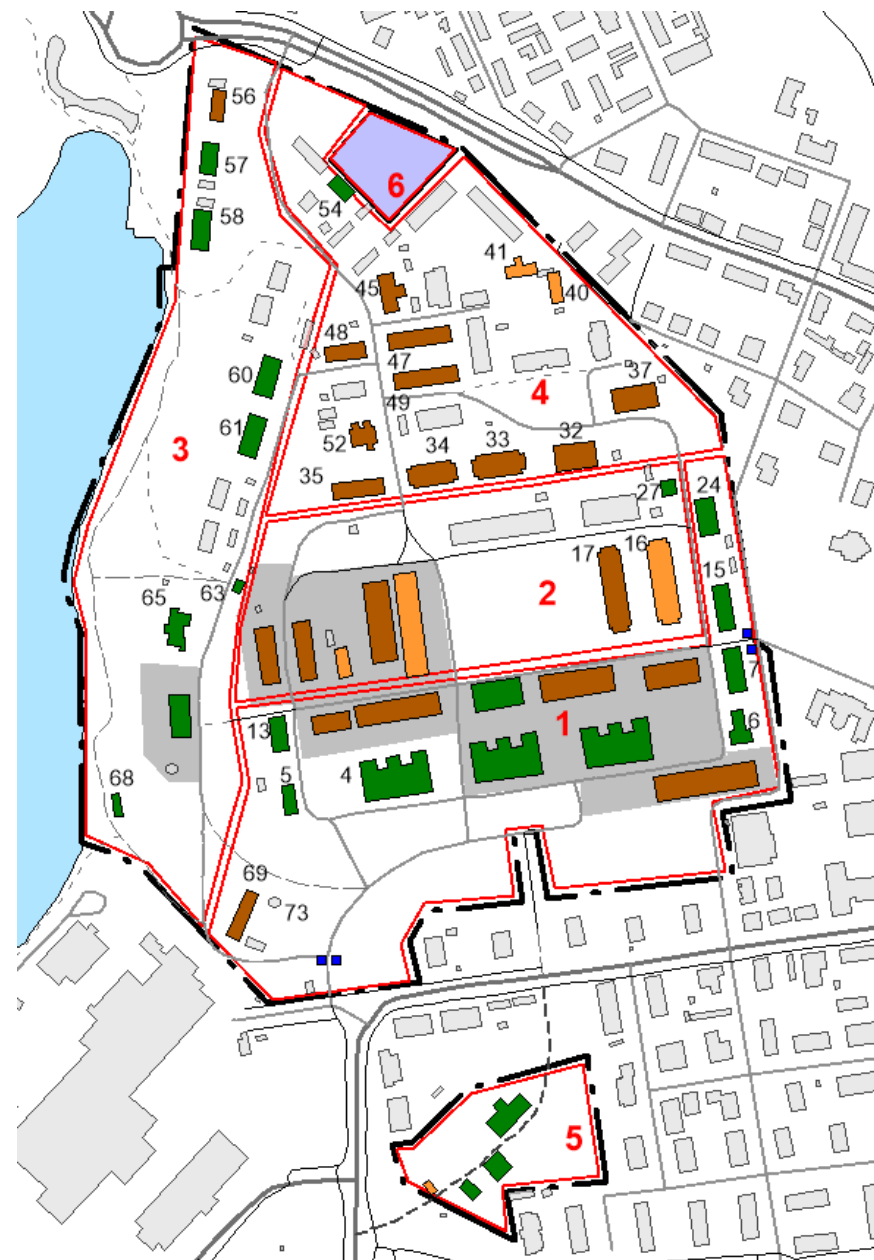
Rakennuttaja Suomen suuriruhtinaskunta, Suomen sotaväki
Ajankohta 1890–1893 (myös Sairaalanmäki)
Suunnittelu 1889, vahv. 28.1.1890.
 Yleisten rakennusten ylihallitus YRYH, allekirjoittajana ylijohdaja Sebastian Grinpenberg ja arkkitehti Johan Jacob Ahrenberg, työnvalvojana arkkitehti John Lybeck.
 – Lappeenrannan ratsuväki- eli rakuunakasarmi oli ainoa laatuaan
 – Muut suomalaisen sotaväen kasarmit (puukasarmit) rakennettiin August Bomanin laatimien tyyppiirustuksien mukaan 1880-luvulla, paitsi Uudenmaan pataljoonan tiilikasarmit ja myöhemmät lisärakennukset.

2. vaihe (ruskea)

Rakennuttaja Venäjän valtio, sotilarakennuskomitea
Ajankohta 1914-1917
Suunnittelu 1910-luku
 Venäläinen Insinöörikomennuskunta, mallipiirustusten pohjalta

3. vaihe (oranssi)

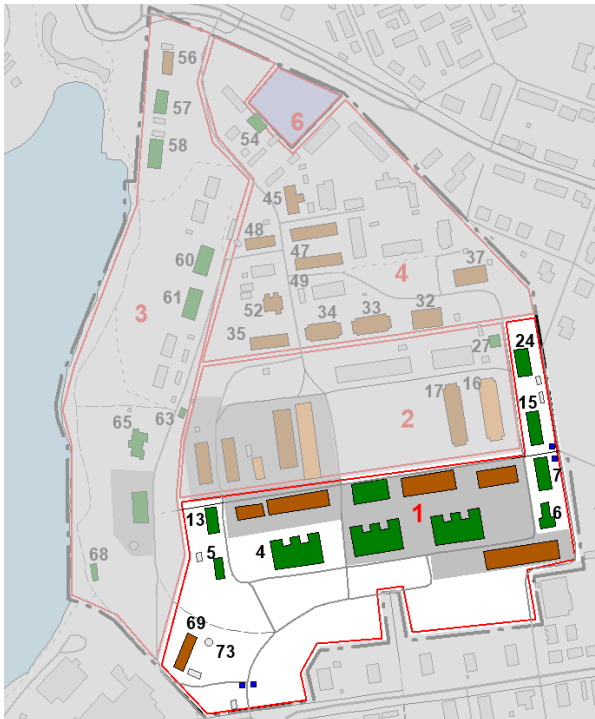
Rakennuttaja Suomen valtio, armeija
Ajankohta 1918 ja sen jälkeen
Suunnittelu 1918–19 Sotaministeriön intendenttiosaston majoitustoimisto (majoitus- ja kasarmitoimisto) ja YRYH
 1919–22 Sotaministeriön insinööriosasto ja (YRYH -1925)
 1922–27 Puolustusministeriön Insinööriosaston rakennustoimisto (1926 otti kokonaan vastuun suunnittelusta ja ylläpidosta)
 1927–40 Puolustusministeriön Teknillisen osaston rakennustoimisto
 Myöhempi rakennustoiminta
 1941–1994 Puolustusministeriön rakennusosasto
 1994– Puolustushallinnon rakennuslaitos

3.2 Osa-alue 1: Kasarmialue

Ajankohta 1890–1893 (suomalaiskausi)
Rakennukset nro 4–7, 13, 15, 24
Asemakaava ak 405–2097, lv 10.10.1998, ALT, AL, AK
Kaavasuojele sr-1: nro 4–7, 13, 15, 24
Muu suojele oyk lv. 28.5.2014, sr-1: nro 4–7, 13, 15, 24

Ajankohta 1914–1917 (venäläiskausi)
Rakennukset nro 69 ja 73
Asemakaava ak 405–2097, lv 10.10.1998, ALT
Kaavasuojele 1) sr-1: nro 69
 2) sr/k: nro 73
Muu suojele oyk lv. 28.5.2014, sr-2: nro 69

INVENTOINTIKOhteet

- 4 Toimistorakennus
- 5 Asuinrakennus
- 6 Asuinrakennus
- 7 Oppilasasuntola
- 13 Asuinrakennus
- 15 Oppilasasuntola
- 24 Asuinrakennus
- 69 Oppilasasuntola
- 73 Maakellari

Kuvaus (historia⁶ ja luonne)

Osa-alueella sijaitsevat sotilaskasarmit, artelli, kanslia ja varusvarasto sekä päävartio, aliupseeriasunnot ja versta-asuinrakennus kuuluvat kasarmialueelle ensimmäisessä vaiheessa, 1890-luvun alussa, rakennettuihin rakennuksiin. Venäläiskaudella aluetta tiivistettiin ja puiset ulkorakennukset saivat väistyä Mannerheiminkadun varrelle pystytettyjen tiilirakennusten tieltä.

Inventoinnin aikaan oli puolustushallinnon (ml. maasotakoulu ja rakennuslaitos) käytössä edelleen yksi suomalaiskauden sotilaskasarmi ja kaksi venäläiskaudella rakennettua kasarmirakennusta. Valtion omistuksessa oli lisäksi yksi vanhoista suomalaiskauden sotilaskasarmeista ja artelli sekä venäläiskaudella rakennetut ruokala ja kasarmirakennus. Kaikki inventoitavat rakennukset olivat yksityisessä omistuksessa ja peruskorjattu asunnoiksi tai toimistotiloiksi.

Kasarmialueen rakennukset on sijoitettu geometriseen sommitelmaan, neliöpihojen ympärille tai suoriin riveihin. Osa-alueella on säilynyt koko alueen kannalta tärkein sommitelma alkuperäisessä muodossaan. Se käsittää riviin rakennetut kolme samanlaista 2–3-kerroksista sotilaskasarmia, niiden päissä olevat pienet aukiot sekä keskimmäisen sotilaskasarmin ja keskusaukion välillä sijaitsevan puisen ruokalarakennuksen (sotilaskoti). Artellin kanssa samalla NW–SE -linjalla sijaitsi ennen myös suuri maneesi aukion pohjoisreunalla sekä suora kulkureitti Sairaalanmäelle.

Rykmentin kanslia ja varusvarasto ovat rakennusparina pääalueen länsireunalla. Aliupseeriston asuntolina toimineet puutalot ovat yhdessä rivissä kaupungin puoleisella reunalla. Puisen päävartion rakennuspaikka sijaitsi alun perin varuskunta-alueen eteläreunalla, mutta 1910-luvulla venäläisten rakensivat sen ja puiston eteläpuolella kulkeneen maantien väliin ison kasarmirakennuksen. Venäläiskaudella ei pitäydtytty yhtä tiukasti symmetrisissä sommitelmissa, vaan arvostettiin tiivistä rakentamista. Kasarmipihaan uudistaminen tapahtui kuitenkin vanhan asemakaavan pohjalta, ja uudet tiilirakennukset, isointa kasarmirakennusta lukuun ottamatta, rakennettiin yhteen riviin Mannerheiminkadun varteen.

Keskusaukiota sivuava Mannerheiminkatu, joka alkaa pääportilta ja päättyy upseerikerhon portaikkoon, muodostaa keskeisen poikittaisakselin. Katua reunustava lehmusrivi on alueen vanhin, kaupunkikuvallinen viheraihe.

Rakuunamäen rakennukset ovat nimensä mukaisesti mäellä, mutta kookkaiden tiilikasarmien vaikutus ympäröivässä kaupunkimaisemassa jää vaatimattomaksi. Etelässä niiden ja Valtakadun (maantien uusi linjaus 1893) välissä on alkuperäiseen suunnitelmaan sisältynyt istutettu viheralue (Vilho Nenosen puisto) sekä neljä pistetaloa, nk. Tinnan talot, jotka valmistuivat 1950-luvulla armeijan henkilökunnan käyttöön. Suora tieyhteys keskimmäisen sotilaskasarmien luota Sairaalanmäelle on katkaistu ja ns. Leiriportti pylväineen on siirretty alaportiksi Tykkitielle, joka perustuu vanhaan maantiehen. Ainoastaan pitkä venäläiskauden tiilikasarmi erottuu jo kaukaa Soinionkadun pääterakennuksena.

Kasarmirakennusten piha-alueet ja ympäröivät kadut on asfaltoitu. Kasarmikatu kanslian ja varushuoneen edustalla on hiekkapintainen. Sotilaskasarmien itäpäässä sijaitsevaa hiekkapintaista päävartiokenttää reunustaa kapea nurmialue. Se, samoin kuin ryhmän länsipäässä oleva asfaltoitu aukio toimivat nykyään pysäköintialueina. Ulkotiloja, kuten aukioita ja sisäpihoja, jäsentävät selkeärajaiset nurmialueet, joita on myös kapeina kaistaleina rakennusten ympärillä. Lehmus- ja vaahterarivistöt sekä -kujanteet ovat nykyiselle kasarmialueelle tunnusomaisia. Alueen eteläosassa sijaitsevan Vilho Nenosen puistossa on vaahteroiden lisäksi jalokuusia, poppeleita ja hopeapajuja. Pensasistutuksia on ollut niukasti näihin päiviin saakka, mutta nyt rakennusten yksityiskäytön myötä runsastunut pihakasvillisuus alkaa vaikuttaa alueen yleisilmeeseen. Viheralueita on kunnostettu 1998 valmistuneen maisemasuunnitelman pohjalta.

Kuva: Kookkaat 1890-luvulla rakennetut sotilaskasarmit muodostavat hyvin säilyneen rakennuskokonaisuuden alueen eteläreunalle.

Historialliset merkitykset

- *Rakuunarykmentin kasarmialue on ainoa tyyppiään Suomessa:* Arvokkainta suomalaiskaudelta periytyvä aluerakenne ja rakennukset.
- *Kasarmirakentamisen historia, tiilirakentaminen:* Tiiliarkkitehtuurin yhtenäisyys aikavaiheittain (1890-luku, 1910-luku). Julkisivujen kohtuullinen autenttisuus (osaan tehty ikkuna- ja ovimuutoksia).
- *Kasarmirakentamisen historia, puurakentaminen:* Artellin käyttötarkoitusta ilmentävä muoto ja julkisivujen alkuperäiset tyylipiirteet.

Ympäristölliset merkitykset

- *Sommitelma suomalaiskaudelta eli 1890-luvulta:* Kolme sotilaskasarmia ja artellirakennus, pienet kenttäpihat ja kulkuyhteys Sairaalanmäelle.
- *Alueen julkisivu:* Sotilaskasarmien vaikuttava, yhtenäinen, julkisivu Väinö Valveen kadulle.
- *Keskusaukiota rajaava julkisivu:* Mannerheiminkatua reunustavat 1910-luvun tiilikasarmirakennukset.
- *Tilanjakajat, jatkuvuus:* Mannerheiminkadun ja Väinö Valveen kadun puurivit sekä sotilaskasarmien ja Valtakadun välinen vihervyöhyke (puisto).
- *Varuskunta-alueen luonne:* Pihatilojen avaruus ja selkeäpiirteisyys (geometrinen jäsentely, ei pensaskasvillisuutta).

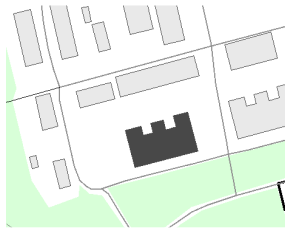

Kuva: 1910-luvun tiilirakennusten julkisivu avautuu keskusaukion suuntaan.

Nro = käytössä oleva Alkuperäinen käyttö (Nro = muu vanha), Osoite

4 Kasarmi (9), Väinö Valveen katu 2

Tunnus 405-5-59-2
VTJ-PRT 101490572D
Ajoitus 1890
Suunnittelu S. Gripenberg & Jac. Ahrenberg
Nykykäyttö Toimistotiloja
Tilavuus 14 800 m³ **Kokonaisala** 3 444 m²
Perustus Graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko / krs Tiilimuuri ristilimitys, rautapylväät ja rautapalkit (kiskot), puiset kattotuolit / 2-3
Julkisivut Punatiili puhtaaksimurattu
Katto Aumakatto porrasteinen, saumapelti musta
Pohjaratkaisu Alun perin sivukäytävä ja isot majoitustuvat, pienemmät huoneet sakaroissa, pääportaikko keskisakarassa, nykyään

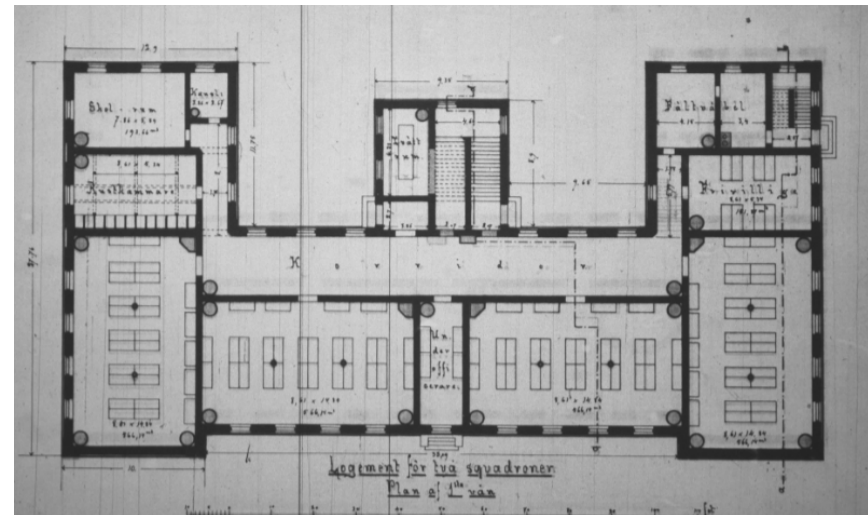

Kuva: Toimistotiloiksi peruskorjattuun kasarmirakennukseen on palautettu alkuperäisten kaltaiset ikkunat. Ulkopuitteiden väriksi on valittu harmaansininen. Katto on varustettu räystäskouruihin ja syöksytorvin.

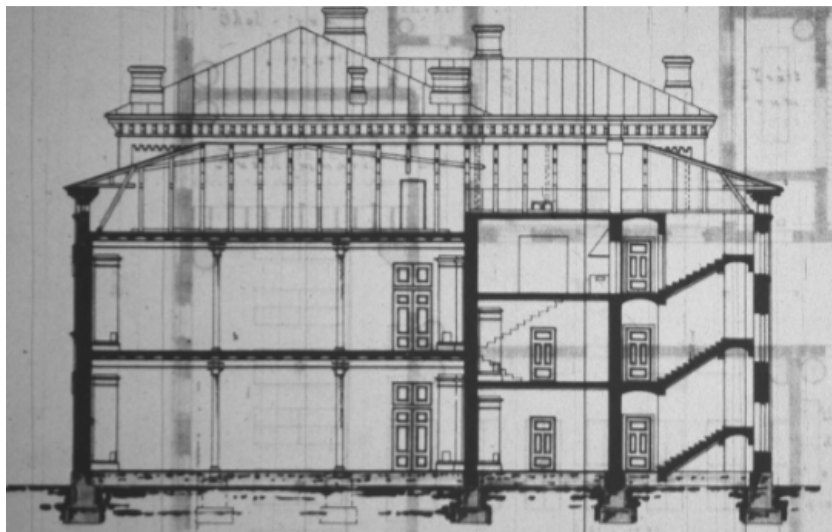
Kuvaus Entinen rakuunakasarmi (myöhemmin URR)⁷ pohjoissivun keskisakaran päähän eli porrashuoneen viereen oli jo 1910-luvun puolella rakennettu pieni lisäosa, johon tuli latrinit (käymälät). Rakennus toimi vuodesta 1996 (Arkkitehtisuunnittelu Oy, Vesa Juola) oikeustalona ennen siirtymistä yksityiseen omistukseen (2012). Rakennus saneerattiin toimistorakennukseksi 2012–13 (Insinööritoimisto Siluc oy). Korjaushankkeen yhteydessä korjattiin mm. lattiarakenteita siten, että saatiin poistettua kreosootista eli kivihiilitervasta aiheutuvat haitat (lattioiden kapselointi yläpuolelta epoksihartsilla ja laattojen läpimenojen tiivistäminen). Sisällä tehtiin muutoksia, jotka ovat peittäneet alkuperäisen sivukäytävällisen pohjaratkaisun. Keveillä väliseinillä ja kantaviin tiiliseiniin tehdyillä aukoilla on muodostettu työhuoneita, jotka ryhmittyvät keskiosan aulatilojen tai keskiikäytävän ympärille. Porrashuoneet ovat säilyneet paikoillaan. Sisätiloja oli remontoitu edellisen kerran 1980-luvun puolivälissä, ja laajempi peruskorjaus tehty 1955. Vuonna 2016 palautettiin vanha, porrashuoneeseen ja väepelin asuntoon johtanut, sisäänkäynti itäsakaran sivuseinälle.

Erityistä Kohde on yksi kolmesta samoilla piirustuksilla rakennetusta suomalaiskauden kasarmirakennuksesta 1890-luvun alusta. Volyymitaan U-muotoiset, keskisakaralla varustetut, sotilaskasarmit ovat ehein säilynyt osakokonaisuus alkuperäisestä kompositiosta.

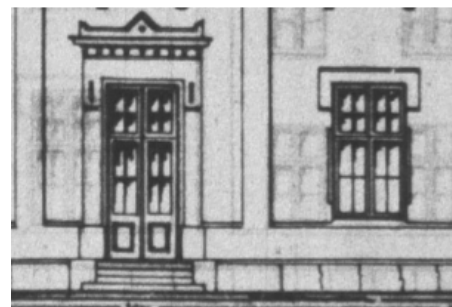
Lisätutkimuksen tarve Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuuotosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

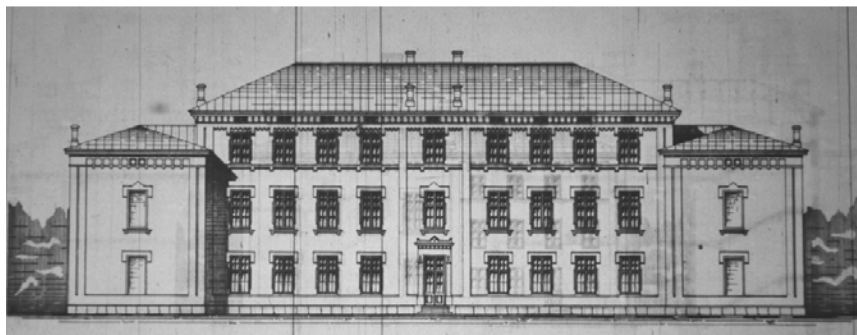
Kuva: Tilan on alun perin rakennettu sivukäytäväratkaisun varaan. Porrashuoneet ovat siivissä.

Kuva Sotilaskasarmissa erikorkuisten osien porrasteinen aumakatto on keskeinen ulkoasullinen piirre. Sisätiloissa välipohjia tukevat rautapylväät ja -palkit. /Sotilaskasarmien julkisivupiirustus. KA

Kuva: Ikkunoissa on suoraviivainen U-volyyminen otsikko, ristikarmi ja neljään ruutuun jaetut puitteet. Siivissä on myös valeikkunoita. /Sotilaskasarmien julkisivupiirustus. KA

Kuva: Sotilaskasarmeissa julkisivujen koristelu on hillittyä ja klassismiin pohjautuvaa. Vaakasuuntaisia aiheita ovat räystään alapuolinen leveä hammasfriisi ja kolmannen kerroksen ikkunoiden alareunan tasolla kulkeva hammaslista. Pystysuuntaisia aiheita ovat profiloidut kaksoisliseenit. Runsain koristelu on keskitetty pääoven kehykseen. Gripenberg ehdotti alueen keskeisimpiin rakennuksiin vesikatemateriaaliksi galvanoitua peltiä ja halvempiin pärettä. /Sotilaskasarmien julkisivupiirustus. KA

Kuva: Sotilaskasarmien sivusiipien päädyissä on alkuperäiset valeikkunat. Kolme sotilaskasarmia sijaitsevat alueen kaakkoisreunalle muodostetun puistokadun varrella.

5 Rykmentin kanslia ja asuinrakennus (7, 65), Kasarmikatu 4

Tunnus 405-5-60-2
VTJ-PRT 101490574F
Ajoitus 1890, jatkettu
Suunnittelu S. Gripenberg & Jac. Ahrenberg
Nykykäyttö Asuinrakennus
Kokonaisala 304 m² **Huoneala** 250 m²
Perustus Kivi, graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/kr Puu vaaka- ja pystyrakenteissa, hirsi, kattotuolit / 1

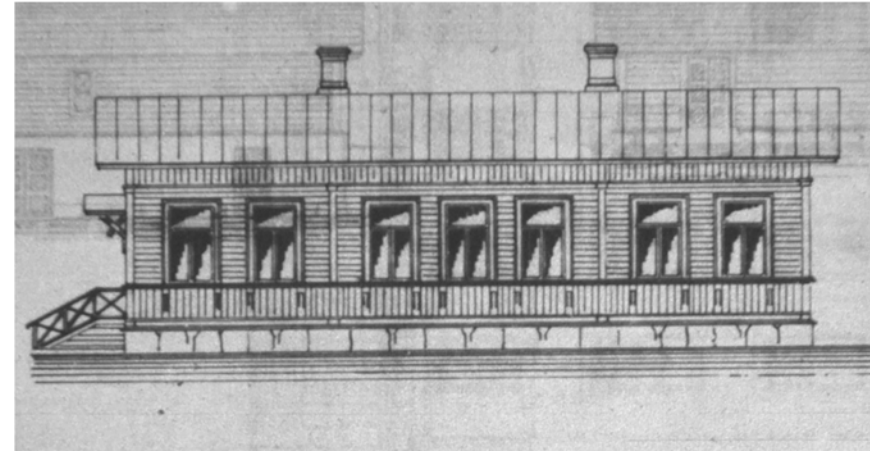

Julkisivut Pysty-vaaka-pysty -laudoitus
Katto Loiva harjakatto, saumapelti musta
Pohjaratkaisu Sydänseinä, pääsisäänkäynti keskeltä

Kuvaus Rakuunarykmentin kanslian alkuperäinen suunnitelma oli pohjakaavaltaan valittua suorakaidemuotoa monimuotoisempi. Rakennukseen sijoitettiin myös kirjurien asunnot. Entinen rykmentin kansliarakennus on pysynyt tyyllisesti kohtuullisen eheänä, vaikkakin ulkoasuun on tehty muutoksia. Päädyssä ollut asuntojen sisäänkäynti on poistettu ja rakennusta on jatkettu etelään; liitoksen kohdalla on pystylistä. Keskiosan kolmen ikkunan ryhmästä on yksi ikkunat korvattu ovella. Rakennuksen ikkunoiden alapuolisesta pysty-laudoitetusta kentästä on poistettu koristeet. Varuskunnan soittokunnankin käytössä ollut rakennus myytiin 1990-luvun lopulla yksityisille, jotka vuosituhaten vaihteessa korjasivat sen kokonaan asutokäyttöön. Ikkunoihin palautettiin alkuperäisen kaltainen T-karmi. Autotalli/varasto rakennettiin takapihalle 2010.

Erityistä Rakuunavaruskunnan alkuperäinen kansliarakennus on tärkeä osa alkuperäistä aluerakennetta, jossa puurakennukset sijoittuvat suoriin riveihin pääalueen laiduille.

Lisätutkimusten tarve Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

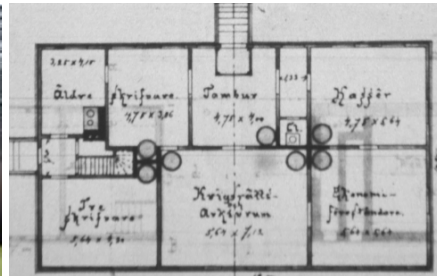

Kuva: Rykmentin kanslia ja kirjurien asunto. Talossa on ollut myös URR:n esikunta.⁸ /Julkisivu länteen. KA

Kuva: Alkujaankin melko vaatimattoman puurakennuksen tyylipiirteet ovat hieman köyhtyneet julkisivuremonteissa.

Kuvat vasemmalla: Rakennuksen takafasadi rannan suuntaan. Ovi on lisätty jälkeempään. Uusi ulkorakennus takapihalle. Kanslian ja upseerikerhon yhteinen ulkorakennus sijaitsi niiden välissä rinteessä. / Pohjapiirustus, KA.

6 Päävartio, putka (12, 9), Väinö Valveen katu 3

Tunnus 405-5-57-2
VTJ-PRT 101490571C
Ajoitus 1891
Suunnittelu S. Gripenberg & Jac. Ahrenberg
 (samanlainen, mutta putkasiiven osalta lyhempi on A. Bomanin suunnittelema päävartio vuodelta 1879)

Nykykäyttö Asunto- ja toimistorakennus
Tilavuus 1 316 m³ **Kokonaisala** 334 m²
Perustus Graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/kr Puu vaaka- ja pystyrakenteissa, hirsi/ 1
Julkisivut Pysty-vaaka-pysty -laudoitus
Katto Auma- ja harjakatto, saumapelti, musta
Pohjaratkaisu T-pohja, alun perin peräkamaritupa (keskellä vahtitupa) ja keskikäytävällinen pitkäsakara.

Kuva: Päävartion julkisivu länteen. Vyöhykkeittäin suuntaa vaihtava lautavuoraus ja yläosan peilikomeronauha ovat tyypillisiä kasarmialueen puurakennuksille. Päävartiorakennuksessa julkisivun koristelu on rikkainta talon eteläisivulla, pääsisäänkäynnin kohdalla. Katto on varustettu räystäskouruina ja syöksytorvin.

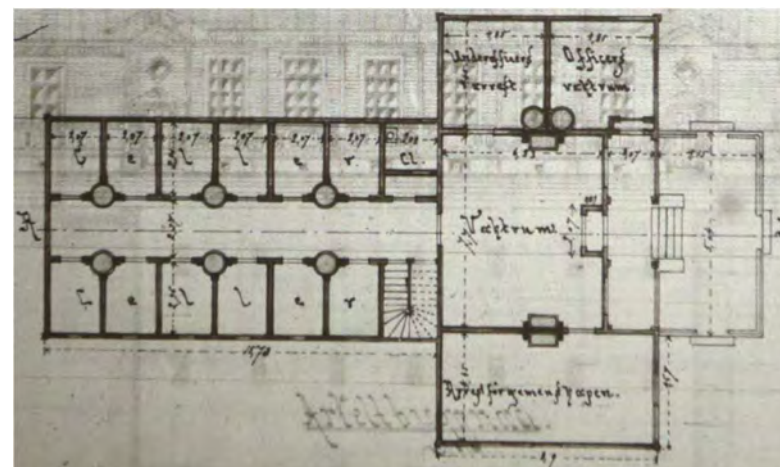
Kuvaus Entinen päävartio sijaitsee kasarmialueen itäkulmassa, pääsisäänkäynti kohden alueen eteläpuolelle siirrettyä maantietä. Rakennuksen vieressä olevaa piha-alueutta kutsuttiin päävartiokentäksi. Rakennus myytiin 1990-luvun lopulla yksityisille, jotka peruskorjasivat sen asuin- ja toimistorakennukseksi 2000-luvun alussa (insinööri Markku Huusko). Ulkopuolen osalta muutosta oli maalauksen myötä tullut uusi väritys ja ikkunoiden palauttaminen lähelle alkuperäistä mallia. Sisällä tehtiin vähäisiä tilamuutoksia lähinnä entisessä putkasiivessä. Edellinen peruskorjaus oli tehty 1961. Rakennuksen pohjoispäättyyn ja länsisivun nurkkaan on jossakin vaiheessa avattu sisäänkäynti ja itäseinälle on rakennettu pieni varasto. Alkuperäisten piirustusten mukaan eteläseinän sisennetyn verannan edessä on ollut kaiteellinen terassi.

Erityistä Alkuperäinen päävartiorakennus sijaitsee alueen kaakkoiskulmalla muodostaen kasarmialueen julkisivua Liisankadulle. T-pohjamuoto oli tavallinen Suomen väen puukasarmialueilla, ja sellainen oli myös Leirin päävartiorakennuksessa.

Lisätutkimusten tarve Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaava- muutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

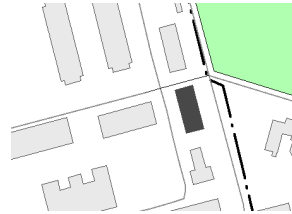
Kuva: Eteläisivulla on sisennetty kuisti ja suuret ikkunat, joissa piirustusten mukaan on ollut 12-ruutuiset ikkunat.

Kuva: Vahtitupa sijaitsi pääsisäänkäynnin kohdalla. Sen toisella sivulla oli päällystön huoneet ja toisella puolella miehistölle tarkoitettu huone. Pitkässä sakarassa oli 12 selliä eli putkaa. Vahtituvan pohjapiirustus, KA.

7 Asuinrakennus, klubi (16, 10), Väinö Valveen katu 5

Tunnus 405-5-57-1
VTJ-PRT 101490570B
Ajoitus 1893
Suunnittelu S. Gripenberg & Jac. Ahrenberg
Nykykäyttö Oppilasasuntola
Tilavuus 3 444 m³ **Kokonaisala** 922,5 m²
Perustus Graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/kr Puu vaaka- ja pystyrakenteissa, hirsi/ 2
Julkisivut Pysty-vaaka-pysty -laudoitus
Katto Aumakatto poikkipäädillä, saumapelti musta
Pohjaratkaisu Alun perin huoneet ryhmittäytyivät symmetrisesti kahden läpikäytävän molemmin puolin, keittiöt eteisen vieressä, päätyulonne

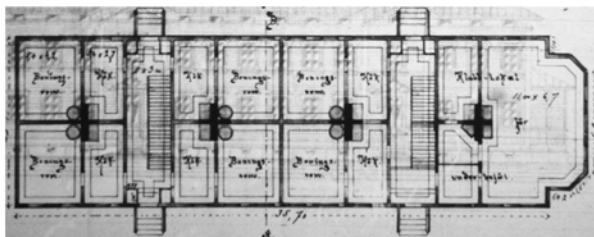

Kuvaus. Rakennuksessa on ollut perheellisten aliuipseerien asuinhuoneistoja, sekä luoteispäädystä alipäälystön kerhohuoneisto; jälkimmäiseen liittyi 3 m korkea ulonne. Myöhemmin taloon oli sijoitettuna Ratsuväkiprikaatin rakennustoimisto.⁹ Rakennus korjattiin oppilasasuntolaksi vuosituhannen vaihteessa, ja siinä on erilaisia yksioita 16 kpl (eli 2 enemmän kuin alun perin, koska entisiin kerhotiloihin tehtiin kaksi asuntoa). Vuonna 2001 valmistuneen peruskorjauksen yhteydessä tehtiin mm. lisäeristys rakennuksen sisäpuolelle sekä muutoksia huoneistojakoon (Arkkitehtuuritoimisto Riitta ja Kari Ojala oy). Osaan huoneistoista jätettiin peltikuoriset uunit, mutta keittiön hellat purettiin tilamuutosten vuoksi. Lisäksi ullakkokerroksen rakennettiin 2 h ja kk asuinhuoneisto ja pesutilat. Huoneiston kohdalle katonlappelle tuli neljä ikkunaa (kolmion muotoista). Uusien ikkunoiden ulkopuite on tehty alkuperäisen kaltaisella karmi- ja puitejaolla. Ulkovooraus maalattiin, samoin konesaumattu peltikatto. Pihalle rakennettiin aumakattoinen, puurunkoinen jätekatos. Edellinen peruskorjaus oli tehty 1961.

Eriyistä Väinö Valveen kadun varrella sijaitsevat kaksikerroksiset asuntokasarmit ovat tärkeä osa alkuperäistä aluerakennetta, jossa asuntoja sisältävät puurakennukset on keskitetty suoriin riveihin tiilikasarmien ja harjoitusalueiden laidoille. Arkkitehtuuriltaan yhtenäinen ja tyyllisesti hyvin säilynyt rakennuspari sijaitsee Pääportin luona ja nousee hyvin esille varuskunnan itäpuolella kulkevan Liisankadun kaupunkikuvassa.

Lisätutkimusten tarve

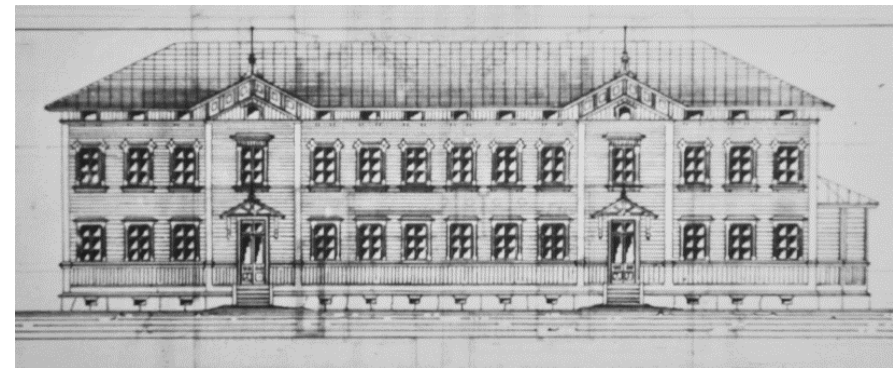
Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

Kuva: Pohjapiirustus. KA

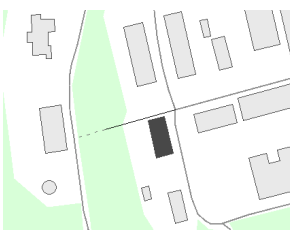
Kuva: Asuinrakennuksen Liisankadun puoleinen julkisivu. Rakennuksen päädystä on purettu mutteri-ulonne. Päätekoristeet ovat säilyneet katosten harjalla. Katto on varustettu räystäskouruin ja syöksytorvin.

Kuva: Pitkillä sivuilla sijaitsevia sisäänkäyntejä koristavat katon poikkipäädyt ja seinän korkuiset pilasterit. Ikkunat ovat tiheässä ja niitä on vain talojen pitkillä sivuilla. Ikkunoiden vuorilautojen koristelu vaihtuu kerroksittain. Raskas klassistinen palkisto-otsikko vaihtuu yläkerroksessa koristeleikkauksiin, joita on käytetty myös kiustin katoksen rakenteissa. / Julkisivupiirustus. Asuinrakennus perheellisille aliuipseereille ja miehistölle sekä alipäälystön klubi. KA

13 Varusvarasto (19, 34), Kasarmikatu 6

Tunnus	405-5-60-1
VTJ-PRT	101490573E
Ajoitus	1890
Suunnittelu	S. Gripenberg & Jac. Ahrenberg
Nykykäyttö	asuinrakennus
Tilavuus	1 192 m ³ Kokonaisala 304 m ²
Perustus	Kivi, graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/kr	puu, hirsi / (1) +1½
Julkisivut	pystylaudoitus
Katto	Harjakatto, konesaumattu pelti tummanharmaa
Pohjaratkaisu	Alun perin isot huoneet rakennuksen päissä ja niiden välissä huone sekä keskiakselille sijoitettu sisäänkäynti sivuhuonein, toinen sisäänkäynti pohjoispäädyssä.

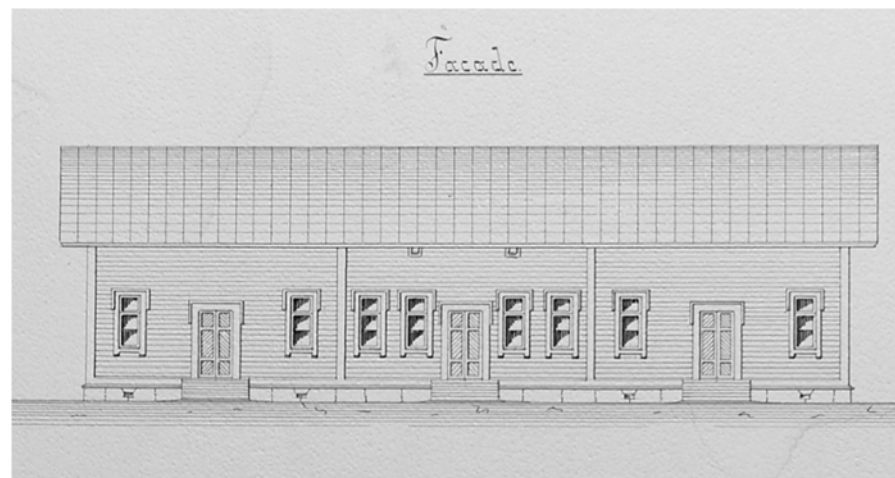

Kuva: Alkuperäisten rakennuspiirustusten mukaan varusvarasto oli alueen muiden ulkorakennusten tavoin vaakalaudoitettu. Rakennuksessa on vanhat ikkunat; yläruutu on saranoitu yläreunastaan. Ulko-ovet on vaihdettu uusiin; samaa ovityyppiä on käytetty muissakin alueen rakennuksissa.

Kuvaus Rakuunamäeltä on purettu suurin osa ensimmäisen rakennusvaiheen puurunkoisista varasto- ja ulkorakennuksista. Ainoita säilyneitä ovat varusvarasto ja Sairaalanmäen halkovaja. Ennen viime sotia varusvarastorakennusta käytti rakuunasoittokunta.¹⁰ Rakennus myytiin 1990-luvun lopulla yksityisille, jotka peruskorjasivat sen vuoteen 2001 mennessä asuin- ja ateljeerakennukseksi (arkkitehti Tapio Rönkönharju). Korjauksen yhteydessä rakennuksen länsisivun sisäänkäynnin eteen rakennettiin pieni kaiteellinen terassi, jonka suojaksi tehtiin kevytrakenteinen katos. Kadunpuoleisten sisäänkäyntien yläpuolelle asennettiin pienet metalliset sadekatokset. Katto varustettiin räystäskouruin ja syöksytorvin. Rakennuksessa säilyi entinen ulkuvuoraus, kate ja väriyty. Edellinen peruskorjaus oli tehty 1980-luvun lopulla.

Eriyistä Varusvarasto on tärkeä osa alkuperäistä aluerakennetta, jossa puurakennukset sijoittuvat suoriin riveihin pää- ja harjoitusalueen laidoille. Rakennus liittyy maisemallisesti Keskusaukion vierestä kulkevan Mannerheiminkadun ja alempana rinteessä alkavan Upseeritien kaupunkitilaan. Kohde on viimeisiä säilyneitä puurunkoisia varastorakennuksia Suomen rakuunarykmentin ajoilta.

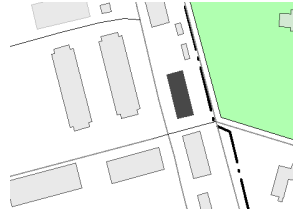
Lisätutkimusten tarve Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

Kuva: Jossakin vaiheessa on Varusvaraston julkisivukuva. PHRAKL:n piirustusarkisto.

15 Asuinrakennus (15, 11), Väinö Valveen katu 7

Tunnus	405-5-66-2
VTJ-PRT	101490582R
Ajoitus	1890
Suunnittelu	S. Gripenberg & Jac. Ahrenberg
Nykykäyttö	Oppilasasuntola LOAS
Tilavuus	3477 m ³ Kokonaisala 929 m ²
Perustus	Kivi, graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/ksr	Puu vaaka- ja pystyrakenteissa, hirsi / 2
Julkisivut	Pysty-vaaka-pysty -laudoitus
Katto	Aumakatto poikkipäädillä, saumapelti musta
Pohjaratkaisu	Alun perin huoneet ryhmittäytyivät symmetrisesti kahden läpikäytävän molemmin puolin, keittiöt eteisen vieressä

Kuva: Kaksi samanlaista 1890-luvun alun asuinrakennusta muodostavat porttiaheen niiden väliin jäävän Mannerheiminkadun alkupäähän, Pääportille.

Kuvaus Puurakennuksessa on ollut perheellisten aliupseerien ja miehistön asuinhuoneistoja, välillä siinä toimi aliupseerikerho ja sotilaspiirin esikunta. Julkisivuja hallitsevat tiheät ikkunarivit ja sisäänkäyntien määrä viittaavat huoneistojen isoon määrään. Rakennus saneerattiin oppilasasuntolaksi vuosituhanen vaihteessa, ja siinä on erilaisia yksiöitä saman verran, kuin valmistuessa oli 2 h asuntoja eli 16 kpl. Osaan huoneistoista jätettiin peltikuoriset uunit, mutta keittiön hellat purettiin tilamuutosten vuoksi. Vuonna 2001 valmistuneen peruskorjauksen yhteydessä tehtiin mm. lisäeristys rakennuksen sisäpuolelle sekä muutoksia huoneistojakoon (Arkkitehtuuritoimisto Riitta ja Kari Ojala oy); keskiosassa jouduttiin tukkimaan väliseiniin tehtyjä aukkoja (30-luku). Lisäksi ullakkokerrokseen rakennettiin asuinhuoneisto ja pesutilat (2 h + kk). Uusien ikkunoiden ulkopuite on tehty alkuperäisen kaltaisella karmi- ja puitejaolla. Pariovet on uusittu. Pihalle rakennettiin aumakattoinen, puurunkoinen jätekatos. Edellinen peruskorjaus oli tehty 1961.

Erityistä Väinö Valveen kadun varrella sijaitsevat kaksikerroksiset asuntokasarmit ovat tärkeä osa alkuperäistä aluerakennetta, jossa asuntoja sisältävät puurakennukset on keskitetty suoriin riveihin tiilikasarmien ja harjoitusalueiden laidoille. Arkkitehtuuriltaan yhtenäinen ja tyyllisesti hyvin säilynyt rakennuspari sijaitsee pääportin luona ja nousee hyvin esille varuskunnan itäpuolella kulkevan Liisankadun kaupunkikuvassa.

Lisätutkimusten tarve: Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

Kuva: Katolla näkyvät neljä kolmionmuotoista pikkuikkunaa avautuvat ullakkohuoneistoon, joka rakennettiin 2000-luvun alussa. Talojen sivuitse kulkevaa Väinö Valveen katu reunustavat lehmuspuut.

24 Verstaas, asuinrakennus (14, 12), Väinö Valveen katu 9

Tunnus	405-5-66-1
VTJ-PRT	101490580N
Ajoitus	1890
Suunnittelu	S. Gripenberg & Jac. Ahrenberg
Nykykäyttö	Asuinrakennus
Tilavuus	3560 m ³ Kokonaisala 946 m ²
Perustus	Kivi, graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/kr	Puu, hirsi ja tiilimuuri ristilimitys / 2
Julkisivut	Pysty-vaaka-pysty -laudoitus, punatiili puhtaaksimuurattu
Katto	Aumakatto, saumapelti musta
Pohjaratkaisu	Alun perin huoneistot ryhmittivät kahden läpikäytävän molemmin puolin; korjausten jälkeen myös käytävätila muuttunut.

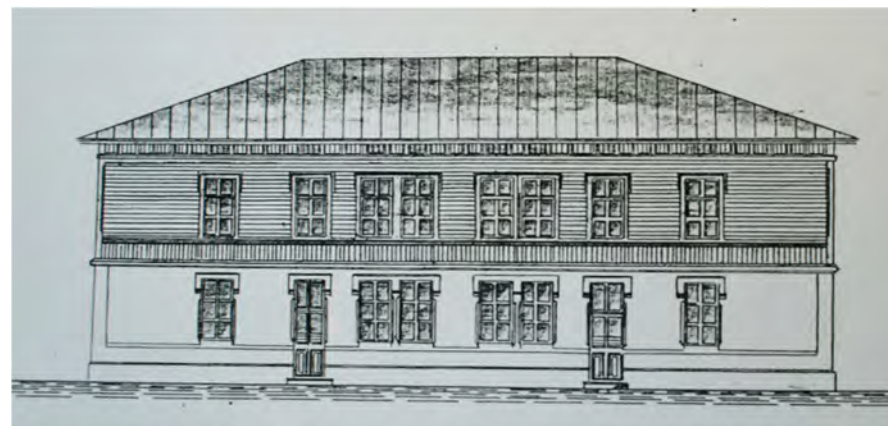
Kuvaus Asunto-osakeyhtiön omistuksessa oleva entinen verstaarakennus peruskorjattiin 2000-luvun vaihteessa (Rakennustoimisto V. E. Juntunen oy). Alakerrassa oli tuolloin kuusi huoneistoa, joihin tehtiin talosaunaosaston rakentamisen vuoksi oviaukkomuutoksia. Yläkerroksessa säilytettiin entinen hirsiseinäinen huoneistojako (8) täydennettynä WC- ja suihkutiloilla. Ikkunat uusittiin puurakenteisina (MSE) ja alkuperäisellä karmijaolla (isoissa ruuduissa kapea pintaan asennettu jakopuite). Sisäänkäyntien suojaksi asennettiin peltiset sadekatokset. 2010-luvun alussa yhdistettiin kaksi huoneistoa. Edellinen suurempi remontti oli 1949, kun alakerran verstaat muutettiin asunnoiksi (uusia väliseiniä). Peruskorjausta tehtiin myös 1980-luvulla. Ulko-ovi on uusittu jossakin vaiheessa (samanlaiset ovet ovat varusvarastossa). Rakennus on toiminut myös esikunnan tiloina; ennen viime sotia HRR:n esikuntana. Aumakattoinen piharakennus rakennettiin 2000-luvun alussa ja se on samanlainen kuin viereisellä tontilla.

Eriyistä Tyylipiirteitään säilynyt entinen tiili- ja puurunkoinen verstaarakennus täydentää Väinö Valveen kadun kaksikerroksisten aumakattoisten puutalojen kokonaisuutta. Rakennus vaikuttaa myös itäpuolella kulkevan Liisankadun kaupunkikuvassa. Varuskunta-alueella on yhteensä neljä suomalaiskaudella rakennettua kaksikerroksista tiili- ja puurunkoista rakennusta. Niistä verstaas-asuinrakennus ja Sairaalamäellä sijaitseva sairaalahenkilökunnan asuintalourakennus ovat hahmoltaan ja tyylipiirteitään yhteneväiset.

Lisätutkimusten tarve Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

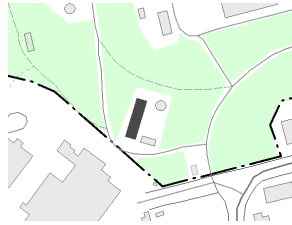
Kuva: Rakennuksen julkisivut ovat symmetriset ja vahva horisontaalisuus syntyy kerroksittain vaihtuvasta pintamateriaalista ja vaakalistoista.

Kuva: Julkisivukuva vuodelta 1907. LKRA.

69 Ammusvarasto (63), Upseeritie 1

Tunnus	405-5-61-1
VTJ-PRT	101490576J
Ajoitus	1914–1917
Suunnittelu	Venäläisen Insinöörikomennuskunta
Nykykäyttö	Asuinrakennus (oppilasasuntola)
Tilavuus	1 720 m ³ Kokonaisala 391 m ²
Perustus	Kivi, graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/kr	Tiilimuri ristilimitys, välipohjissa tiiliholvit /1
Julkisivut	Punatiili puhtaaksimuurattu
Katto	Harjakatto, yksi palomuurikoroke, saumapelti musta
Pohjaratkaisu	Alun perin ollut viisi kantavaa väliseinää ja keskiosassa kulkeva sydänseinä, joista muodostui päätyhuoneet, kaksi kapeahkoa läpitalon käytävää ja niiden väliin neljä huonetta; nykyään rakennuksessa on useampia väliseiniä ja koko talon pituudelta sydänseinä sekä viisi sisäänkäyntiä.

Kuva: Ammusvaraston ikkunoiden yläpuolista otsikkoja korostaa lakikivivaihe. Käytävänlinjassa on hammaslistaa ja nurkissa liseenit.

Kuvaus Punatiilinen ammusvarasto, joka korjattiin 1990-luvun lopussa opiskelija-asunnoiksi LOAS:in toimesta. Jo vuonna 1959 oli toiminut viiden huoneiston asuinrakennuksena. Useita sisäänkäyntejä, joiden suojaksi on asennettu pienet peltiset lipat. Todennäköisesti alkuperäiset kaksi ovea sijaitsivat kapeiden käytävien kohdilla (nyt ikkunat). Nykyiset ulko-ovet ovat 1900-luvun keskivaiheilta. Kuusiruutuisissa ikkunoissa puiteväri on vaihtunut ruskeasta valkoiseksi. Osassa ikkunoista on toinen yläruuduista tehty puitteeseen saranoituna tuuletusruutuna (fortuska). Ulkoportaatt on valettu betonista ja varustettu metalliputkikaitein. Pihapiirissä on 1990-luvun lopulla valmistunut ulkorakennus, ja vanha maakellari.

Erityistä Alueen ainoa ammusvarastoksi rakennettu venäläiskauden tiilirakennus sijaitsee hieman muista erillään, kasarmialueen lounaiskulmalla, alaportin lähellä. Näköetäisyydellä on tehdasalue ja sen pääportti. Toinen tiilikoristelultaan samankaltainen varastorakennus on alueen pohjoisosassa.

Lisäselvityksen tarve Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuuotosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

Kuva: Pitkä, kapearunkoinen rakennus sijoitettiin sen alkuperäisen käyttötarkoituksen vuoksi etäälle varuskunnan muista rakennuksista ja piha-alueista.

73 Kellari

Tunnus	405-5-61-1
Ajoitus	1914–1917
Suunnittelu	Venäläinen Insinöörikomennuskunta
Nykykäyttö	Kellari
Perustus	Kivi ja betoni
Runko/kr	Kivi pystyrakenteet, betoni vaakarakenteet (holvikatto)
Julkisivut	Betoni (näkyviltä osin)
Katto	Maapeite

Kuvaus Maakellari sijaitsee entisen ammusvaraston pihapiirissä. Ovi on uusittu ja sen yläpuolelle on lisätty lippa. Kellarin ulkoseinä on valettu betonista ja maapenkan sivut vahvistettu luonnonkivillä.

Erityistä Rakuunamäellä on säilynyt kolme maakellaria, joista kaksi on maakatteista ja yhdessä on harjakatto.

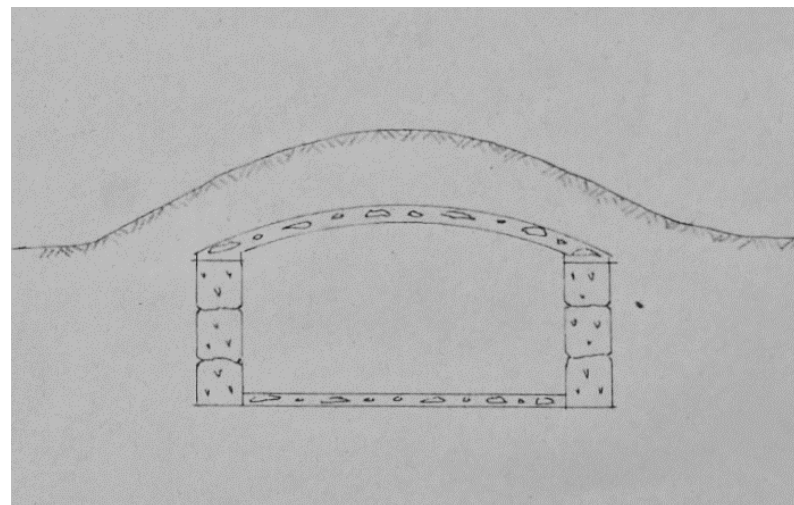
Lisäselvityksen tarve Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

Kuva: Maakellarin maakumpu näkyy kuvassa vasemmalla.

Kuva: Maakellari

Kuva: Maakellari nro 73, leikkauspiirustus. / Lappeenrannan kasarmihoitoalue 30.7.1959. PHRAKL:n piirustusarkisto.

Varuskunta-alueen portit

Aliupseerien asuinrakennusten välissä on varuskunta-alueen vanha **Pääportti**, josta alkaa alueen halki, upseerikerhon suuntaan, kulkeva Mannerheiminkatu. Nykyään ajoneuvoliikenne portin kautta on estetty.

Pääportti käsittää neljä korkeaa ja jykevää pilaria, jotka on rapattu ja katettu pellillä. Kahteen on upotettu Suomen leijona -aiheinen metallilaatta. Reunimmaisissa pilareissa on korkea syvennys (puhelin). Kulkuesteiksi asennetut puomit ja aita on maalattu sinivalkoraidallisiksi.

Ajoneuvoliikenne Rakuunamäelle kulkee kahta reittiä, joko Kasarmikadun eteläpäässä olevan **Alaportin** kautta tai saman kadun pohjoispäästä, jossa ei ole porttia.

Alaportti on samankaltainen kuin Pääportti, mutta pilareita on vain kaksi. Niiden vieressä on sinivalkoiseksi maalattu vartiokatos.

Näiden lisäksi on varuskunta-alueella ollut seuraavan nimisiä portteja:¹¹ Kaupunginportti, Leiriportti, Upseeriportti, Saunaportti ja Esikuntaportti.

Kuva: Pääportilta alkavaa Mannerheiminkatua reunustavat lehmukset.

Kuva: Pääportti, Lappeenrannan kirkko ja Nikolain vallit.

Kuva: Alaportti ja vartiokatos. / Kuva Elmer Häyrynen 2017.

3.3 Osa-alue 2: Harjoitusalue

Ajankohta 1890–1893 (suomalaiskausi)
Rakennukset nro 27
Asemakaava akm 405–2204, lv 13.11.2000, AL
Kaavasuojelu sr-2: nro 27
Muu suojelu oyk lv. 28.5.2014, sr-2: nro 27

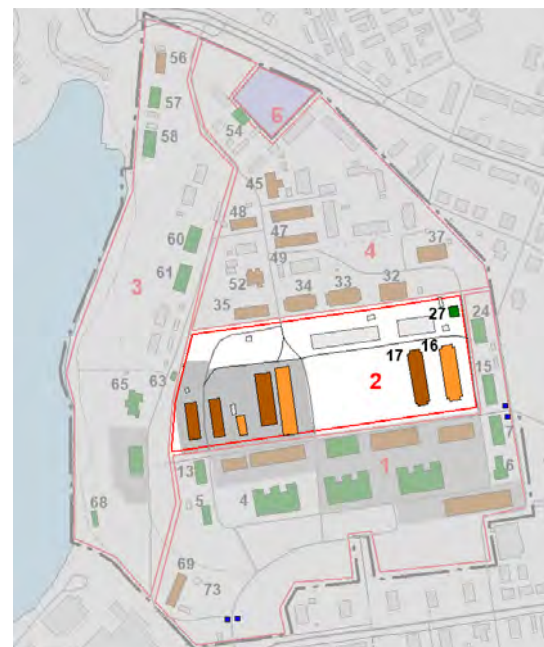
Ajankohta 1914–1917 (venäläiskausi)
Rakennukset nro 17
Asemakaava akm 405–2120, lv 13.11.2000, K-4
Kaavasuojelu sr-1: nro 17
Muu suojelu oyk lv. 28.5.2014, sr-1: nro 17

Ajankohta 1920-luku (itsenäistymisen jälkeinen aika)
Rakennukset nro 16
Asemakaava akm 405–2120, lv 13.11.2000, K-4
Kaavasuojelu sr-1: nro 16
Muu suojelu oyk lv. 28.5.2014, sr-1: nro 16

Kuvaus (historia¹² ja luonne)

Osa-alue käsittää entisen rakuunakasarmen toiminnan kannalta keskeisen alueen harjoituskenttineen ja talli- ja varastorakennuksineen. Perussommitelma palautuu suomalaiskaudelle, mutta venäläiskaudella toteutettu täydennysrakentaminen uudisti rakennetun ympäristön ja täytti aiemmat tallienväliset ratsastuspihat.

Ylängöllä sijaitsevan alueen keskipisteenä on entinen keskus- eli harjoituskenttä, nykyinen Adolf Ehrnroothin aukio, joka alun perin oli puurakennusten ympäröimä. Pohjoisessa oli suuri maneesi, lännessä ja idässä pitkät tallirakennukset sekä etelässä artelli eli keittiö- ja ruokalarakennus. Näistä on jäljellä enää viimeksi sotilaskotina toiminut artelli Mannerheiminkadun varrella (osa-alueella 1). Aukion itä- ja länsipuolella sijainneet puutallit korvautuivat nykyisillä tiilirunkoisilla 1910–20-luvuilla. Pohjoisreunalla sijainneen maneesin paikalla on 2010-luvun uudisrakennus tiilisin julkisivuin.

INVENTOINTIKOhteet

16 Toimistorakennus
17 Toimistorakennus
27 Asuinrakennus

Kuva alhaalla: Aukion keskeltä itään avautuu näkymä, jossa länsireunan tiilirakennuksen keskikohdan sakarapääty ja takana näkyvän kirkon torni jäävät samalle näkymälinjalle. Tallirakennus ja Lappeenrannan kirkko, joka alun perin suunniteltiin ortodoksiseksi sotilaskirkoksi, on rakennettu 1910-luvulla.

Keskusaukio on nykyään alkuperäistä suurempi, koska sen laidalla olevat tiilirakennukset ovat hieman kauempana toisistaan kuin alkuperäiset puutallit. Itäreunalla olevat tiilitallit on saneerattu toimistotiloiksi (16, 17). Aukion länsipuolella sijaitsevat tiilirakennukset ja rapattu lämpökeskus ovat edelleen puolustusvoimien (Maasotakoulu ja Rakennuslaitos) käytössä.

Osa-alueella on säilynyt kasarmialueelle luonteenomaista geometrisuutta ja rakennuksista muodostuvia pitkiä linjoja. Keskusentän ympärille istutetut uudet puurivit ja puretun maneesin paikalle rakennettu pitkä uudisrakennus ovat palauttaneet aukiolle sen entistä tilallista luonnetta. Kentän länsipuoli, jossa tiilirakennusten etäisyydet ja koko vaihtelevat, edustaa venäläiskaudella toteutettua tiivistä rakentamista.

Keskusaukiolla, sen luoteisosassa, on pyramidinmuotoinen Rakuunakivi. Uudenmaan rakuunarykmentti pystytti sen, rykmentin komentajan Adolf Ehrnroothin luvalla, talvi- ja jatkosodassa kaatuneiden ratsuväkeen kuuluneiden sankarivainajien muistoksi. Muistomerkkiä kiertävä hevosenkenkäketju lisättiin myöhemmin, muistitiedon mukaan 1960-luvun alussa.

Kasarmialueelle istutettiin¹³ puurivejä 1930-luvulla. Nähtävästi näihin aikoihin on tehty myös kivettyt ojapainanteet, joita on eteläisen puistokadun varrella, osittain nurmeltuneena. Puurivejä istutettiin lisää 1950-luvulla, ja uusimmat on perustettu tämän vuosituuhannen puolella aukion pohjois- ja itäreunalle. Ennen hiekkakenttänä ollut aukio on istutettu reunoiltaan ja keskusalueeltaan nurmelle. Itäpuolta käytetään pysäköintialueena. Aukion poikki kulkevat reitit sekä kulkuväylät pohjois- ja itäreunalla ovat hiekkapintaisia. Asfalttipäällysteisiä ovat etelässä ja lännessä kulkevat kadut. Rakennetuissa kortteleissa ulkotiloja jäsentävät nurmialueet, joita on erityisesti rakennusten ympärillä.

Kuva: Adolf Ehrnroothin aukio on kulmistaan avoin. Varsinaiset ajoväylät sivuavat aukiota etelässä ja lännessä. Aukion reunoilla on eri-ikäisiä lehmusrivejä. Rakuunakivi näkyy kuvassa keskellä.

Historialliset merkitykset

- *Rakuunarykmentin kasarmialue on ainoa tyyppiään Suomessa. Aluerakenne oli väljä, koska harjoituskenttiä ja -pihoja sijoitettiin talli-, huolto- ja varastorakennusten väleihin:* Nykyinen keskusaukio oli varuskunta-alueen laajin harjoituskenttä, nk. maneesikenttä; muut isot välipihat pienenivät venäläiskaudelle toteutetussa täydennysrakentamisessa.
- *Kasarmirakentamisen historia, tiilirakentaminen:* Osa-alueella edustettuna 1910- ja 20-lukujen tiiliarkkitehtuuri.

Ympäristölliset merkitykset

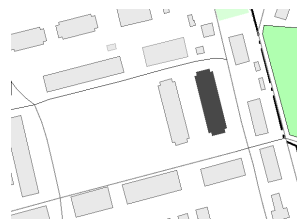
- *Kaupunginosan keskipiste:* Keskusaukio on Rakuunamäen suurin avoin tila ja selkeä keskipiste.
- *Varuskunta-alueen luonne:* Pääasiassa varuskunnan toiminnan aikana rakennettujen ja arkkitehtuuriltaan hyvin säilyneiden rakennusten ympäröimä aukio.
- *Rakennetun ympäristön luonne:* Osa-alueella näkymiä hallitsee etenkin venäläiskauden puhtaaksimuurattu tiiliarkkitehtuuri.
- *Tilanjakajat, jatkuvuus:* lehtipuurivit ja Mannerheiminkadun reunan kivetty kokoojaoja, aukion hiekkapainnoite.

16 Talli, Mannerheiminkatu 5

Tunnus 405-5-65-2
VTJ-PRT 1027730334
Ajoitus 1928¹⁴
Suunnittelu (Sotaministeriön majoitus- ja kasarmi-toimisto tai Yleisten rakennusten ylihallitus)

Nykykäyttö Toimistorakennus
Tilavuus 8 177 m³ **Kokonaisala** 1 892 m²
Perustus Betoni, graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/kr Tiilimuuri ristilimitys, välipohjat teräsbetonia ja puuta / 1 1/2
Julkisivut Punatiili puhtaaksimurattu
Katto Harjakatto, konesaumattu pelti
Pohjaratkaisu Alun perin keskellä läpikuljettava eteinen, sen toisella puolella tallit ja toisella varastotilat, päädyissä matalat eteistilat.

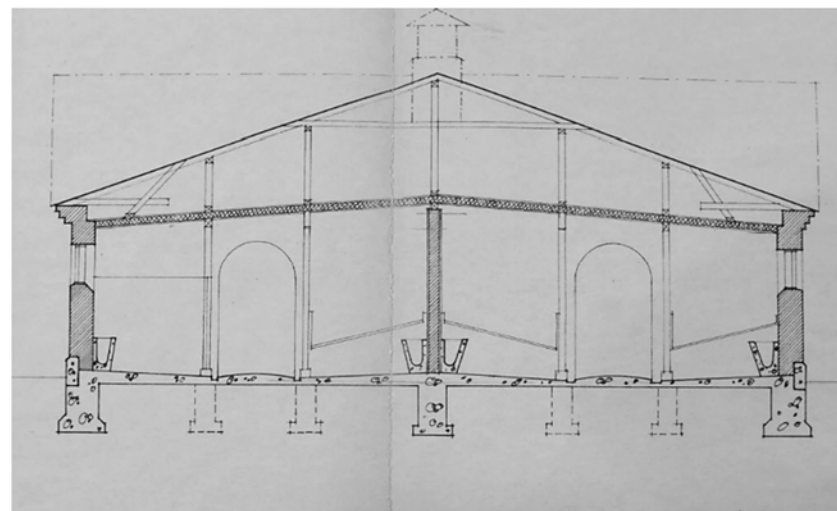
Kuvaus Itsenäistymisen jälkeen keskusaukion reunoille rakennettiin kaksi pitkää tallirakennusta, joista 1920-luvun lopulla rakennettu nro 16 on nuorempi, ja se on myös nuorin koko Rakuunamäen punatiilisistä rakennuksista. Tallirakennusten julkisivuja yhdistävät räystääslinjan korokemuuraus, jyrkät poikkipäädyt, katon lunetti-ikkunat ja sisäänkäyntejä reunustavat harkotukset. Ainoastaan tallissa nro 16 on matalat päätyosat venäläiskauden tiilitallien tapaan. Rakennuksessa on ollut talli, karanteenitalli ja käsittelytila, lantala sekä paja. Ennen viime sotia talli oli HRR:n käytössä.¹⁵ Rakennus on toiminut myös varastona. Rakennus myytiin yksityisille vuoden 2007 paikkeilla, ja on 2010-luvulla korjattu toimistorakennukseksi (viimeisen luvanvaraisen korjauksen valmistuspäivä 2011).¹⁶ Rakennuksen ulko-ovien tyyli on uudistunut (ennen pystypaneeli, nyt tummat metallirunkoiset lasiovet). Osa ovista on muutettu tummasävyisiksi ikkunoiksi. Pikkuikkunat on uusittu alkuperäisten kaltaisina. Keskikäytävä on nykyäänkin aulatilana, tallipuolella on säilynyt näkyvissä pilareita. Edellinen laajempi peruskorjaus (ja ilmanvaihto) oli tehty 1968–69.

Eriyistä Itsenäistymisen jälkeen rakennettujen tiilirakennusten nro 16 ja 19 klassistinen tyyli erottaa ne venäläiskauden vastaavista koristeellisimmista punatiilirakennuksista, toisaalta yhdistävinä tekijöinä on tiiliseinien lisäksi jyrkähkö harjakatto ja suorakaiteen muotoinen pohja. Rakennus rajautuu Väino Valveen katua.

Lisätutkimusten tarve Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille. Dokumentoidaan sisätilat.

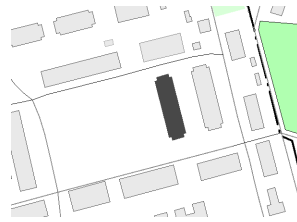
Kuva: Pitkä ristipäätyinen tiilirakennus, jonka katolla on pienet lunetti-ikkunat. Tallin tieltä on purettu aliupseerien käyttöön tarkoitettu ulkorakennus ja puutalli, jälkimmäinen sijaisi hieman lähempänä tallia nro 17.

Kuva: Tallirakennuksen leikkauskuva vuodelta 1968 / Arkkitehtitoimisto Pekka Rajala. PHRAKL:n arkisto.

17 Talli (23), Mannerheiminkatu 7

Tunnus	405-5-65-1
VTJ-PRT	1027730323
Ajoitus	1914–1917
Suunnittelu	Venäläinen Insinöörikomennuskunta
Nykykäyttö	Toimistorakennus
Tilavuus	8 177 m ³ Kokonaisala 1 938 m ²
Perustus	Graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/kr	Tiilimuuri ristilimitys, välipohjat puuta / 1 1/2
Julkisivut	Punatiili puhtaaksimuurattu
Katto	Harjakatto, saumapelti tummanharmaa
Pohjaratkaisu	Alun perin keskellä läpikuljettava eteinen, sen molemmin puolin tiilipilaririvin (+seinä) erottamat tallit, joissa keskikäytävää reunustava puupylvässarja, päädyissä eteiset.

Kuva: Venäläiskauden tallirakennusten julkisivuja leimaa struktuuri, joka syntyy kapeista liseeneistä ja pienistä vaakaikkunoista, joiden alaosassa on koristeellinen muuraus.

Kuvaus Entinen tallirakennus on rakennettu venäläiskaudella suunnilleen entisen puutallin paikalle, keskuskentän itäpuolelle. Samankokoinen ja -tyylinen tiilitalli sijaitsee aukion länsipuolella (nro 20). Talli nro 17 toimi ennen viime sotia HRR:n tallina ja myöhemmin varastona.¹⁷ Rakennus myytiin yksityisille vuonna 2007, ja nykyään koko rakennus on toimistotiloina. Käyttötarkoituksen muutokset tehtiin noin 2008 ja 2011 (LVI). Rakennuksen ulko-ovien tyyli on uudistunut (nykyään tummat metallirunkoiset lasiovet; yhdet vanhat puuovet säilytetty). Osa päätyulokkeiden ovista on muutettu tummasävyisiksi ikkunoiksi. Pikkuikkunat on uusittu alkuperäisten kaltaisina. Avoräystään alta näkyvät puiset katonkannattajat, joissa on koristeena loveukset. Katonlapeelta on poistettu pienet lunetti-ikkunat. Edellinen peruskorjaus oli tehty 1987.

Erityistä Kohde on 1910-luvulla eli venäläiskaudella rakennettuja tiilitalleja (joista yksi purettu). Rakennusten pitkissä julkisivuissa vuorottelevat liseenit ja alapuolisella koristemuurauksella somistetut pikkuikkunat. Koristeleikatut katonkannattajat ovat säilyneet vain kahdessa suurimmassa tallissa. Rinnakkain sijaitsevien rakennusten nro 16 ja 17 pitkät harjakattoiset rakennusmassat muodostavat tilallisen jatkumon keskusaukiota ennen ympäröineille puutalleille.

Lisätutkimusten tarve Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille. Dokumentoidaan sisätilat.

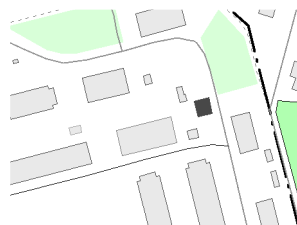
Kuva: Sisätilat on uudistettu, mutta puupilarit ja yläpohja puurakenteita on hyödynnetty sisutuksessa.

Kuva Ristipäädyn harjalla on sakara, räystäään alla puiset profiloituneet katonkannattajat.

27 Kauramakasiini (30, 13), Väinö Valveen katu 12

Tunnus	405-5-67-3
VTJ-PRT	101490584T
Ajoitus	1890–91
Suunnittelu	S. Gripenberg & Jac. Ahrenberg
Nykykäyttö	Asuinrakennus "Villa Rosa"
Perustus	Kivi, graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/krs	Puu, hirsi, puiset kattorakenteet, kattotuolit/ 1 1/2
Julkisivut	Pystylomalaudoitus, följärit
Katto	Harjakatto, pulpettikattoinen poikkipäätty, saumapelti
Pohjaratkaisu	Alun perin 2-kerroksinen päätyovellinen makasiini, jossa keskikäytävän molemmin puolin kolme laaria (4.15 x 4.15 m); nykyään neljä huoneistoa.

Kuva: Makasiini sai uuden käyttötarkoituksen myötä jälleenrakennuskauden asuinrakennukselle tyypillisen ulkoasun, johon on myöhemmin tehty pieniä muutoksia, kuten lasikuisti, parveke ja pulpettikattoinen poikkipäätty.

Korjaus Ratsuväkirykmentille tärkeä kauramakasiini sijoitettiin keskustentää rajaavien tallirakennusten lähelle. Vaakalaudoitetun makasiinin varastohuoneet olivat noin 4,5 metriä korkeat. Vuonna 1948 makasiinista tehtiin asuinrakennus. Rakennus myytiin 1990-luvun lopulla yksityisille, jotka korjasivat sen asuin- ja toimistorakennukseksi 2000. Edellinen peruskorjaus oli 1980. Talon ulkoasussa on säilynyt 1940-luvulla tehty aukotus ja ikkunatyypit (keski- ja kolmijakoiset ikkunat).

Erityistä Kauramakasiini on ratsuväkivaruskunnalle tyypillinen tarverakennus. Hirsirunko on 1890-luvulta. Ulkoasu ei enää ilmennä rakennuksen alkuperäistä käyttötarkoitusta.

Lisätutkimusten tarve Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuuostosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

Kuva: Kadun puoleinen sisäänkäynti on tehty 1948.

Kuva: Kauramakasiini.
/ Hafre-magasin för 200 000 kilo = 4300 hl. Julkisivupiirustus, KA.

3.4 Osa-alue 3: Asuinalue

Ajankohta 1890–1893 (suomalaiskausi)

Rakennukset nro 57, 58, 60, 61, 63, 65 ja 68

Kaava ak 405-2097, lv 10.10.1998, AL

Suojelu sr-1: nro 57, 58, 60, 61, 63 ja 65
sr-2: nro 68 ja /s (Upseeritie)

Muu suojelu oyk lv. 28.5.2014, sr-1: nro 57, 58, 60, 61, 63, 65
sr-2: nro 68

Ajankohta 1914–1917 (venäläiskausi)

Rakennukset nro 56

Kaava akm 405-2208, lv 7.4.2004, AL

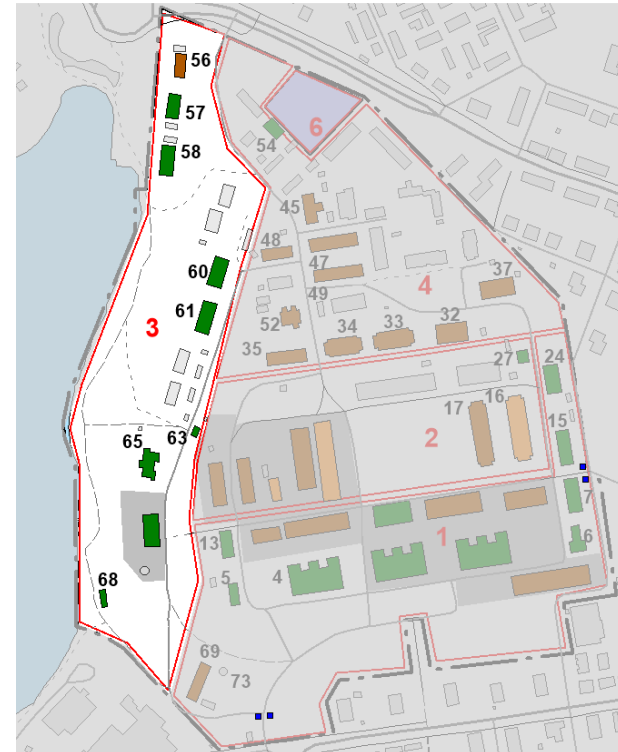
Suojelu sr-2: nro 56

Muu suojelu oyk lv. 28.5.2014, sr-1: nro 56

Kuvaus (historia¹⁸ ja luonne)

Suomalaisen rakuunarykmentin kasarmialueella päällystön asunnot sijoitettiin muusta rakennuskannasta hieman erilleen, etenkin riittävän etäälle hevostalleista. Asuinalue perustettiin järvimaiseman äärelle, Saimaaseen viettävän rinteeseen välitasanteelle. Komentajan residenssi sijoitettiin alueen eteläosaan, johon alun perin oli suunniteltu kerhorakennusta. Suunnitelmat muutettiin tasanteen kapeuden takia. Upseerikerholle, johon tuli myös asunnot adjutantille ja kassanhoitajalle, löytyi uusi paikka komentajan asunnon eteläpuolelta, pääportilta alkavan itä-länsisuuntaisen kulkuväylän länsipäähän. Hieman pohjoisemmaksi sijoitettiin rakennuspariksi upseeriston asuntorakennukset. Paloturvallisuuden takaamiseksi pesutupa-sauna -rakennus rakennettiin alas rantaan, samoin leipomorakennus. Venäläiskaudella 1910-luvulla alueen pohjoispäähän rakennettiin tiilestä toinen leipomo. Tämän vuosituhannen alkuvuosina rakennetut asunto-osaketalot piharakennuksineen on sijoitettu vanhojen rakennusparien väleihin. Rakuunarykmentin kasarmialueen asemakaava on säilynyt lisärakentamisesta huolimatta.

Rannan suunnassa kulkee kaksi kulkuväylää. Asuinrakennukset sijoittuvat rinteeseen välitasanteelle, ylärinteen ja rakennusten välissä kulkevan asfaltoidun Upseeritien varteen. Kookkaiden asuinrakennusten pääsisäänkäynnit ovat tien puolella, verannat tai parvekkeet järven puoleisella sivulla. Etupihojen ja tien välissä on pensasaitaa.

INVENTOINTIKOhteet

- 56 Asuinrakennus
- 57 Asuinrakennus
- 58 Asuinrakennus
- 60 Asuinrakennus
- 61 Asuinrakennus
- 63 Asuinrakennus
- 65 Asuinrakennus
- 68 Asuinrakennus

Tonttien pihatiet ovat päällystämättömiä. Talojen välittömät piha-alueet ovat hoidettuja nurmipihoja. Tien yläpuolisessa rinteessä vaihtelee lehti- ja havupuumetsikkö. Puusto on harvempaa upseerikerhon edessä rinteessä, puuportaikon ympärillä. Ylärinteessä on kivetty avo-oja, joka jatkuu alas rantaan upseerikerhon ja entisen komentajan asuinrakennuksen välistä.

Rantapuistoa ja Upseeritien ympäristöä on kunnostettu 1998 valmistuneen maisemasuunnitelman pohjalta. Jyrkän rantarinteeseen puustoa on varovasti harvennettu näkymien saamiseksi, mutta pengerryksiä ja rantaportaita ei ole ennallistettu. Upseeritien yläpuolinen rinne on säilytetty metsäisenä, ja se muodostaa yhtenäisen maisemallisen taustan rakennuksille ja silhuetin Rakuunamäelle järven suunnasta katsottuna.

Historialliset merkitykset

- *Rakuunarykmentin kasarmialue on ainoa tyyppiään Suomessa:* Päälystön asuinrakennukset talousrakennuksineen on sijoitettu alueen maasto-olosuhteisiin hyödyntämällä rantaterasseja.
- *Kasarmirakentamisen historia, puu- ja tiilirakentaminen:* Osa-alueella on edustettuna erityisesti suomalaiskauden eli 1890-luvun puu- ja tiilirakentaminen (päälystön asuinrakennukset, isot talousrakennukset ja upseerikerho) sekä vähemmässä määrin venäläiskauden eli 1910-luvun tiilirakentaminen (talousrakennus). Upseeritien puurakennuksissa alkuperäinen tyyli sekä perinteisen puurakentamisen jälki.

Ympäristölliset merkitykset

- *Rantapuisto:* päälystön asuinalueeseen liittyntä puutarha-aluetta, joka välillä rehevöityi kasvillisuudeltaan kulttuurivaikutteiseksi metsiköksi, mutta jota on kunnostettu varovasti kaupunkilaisten virkistysalueeksi.
- *Aluerakenne, tilanjakajat, jatkuvuus:* Alueen kulkuväylät, Upseeritie, rantatie ja portaikot, sekä vanhat rakennusparit.
- *Alueen luonne:* Upseeritien kaupunkikuvaa hallitsevat 1880-luvun lopulla suunnitellut päälystön asuinrakennukset. Uudisrakennukset ovat pelkistettyjä jäljitelmiä rakennuksista nro 60 ja 61. Rantarinteen käyttö yleisenä virkistysalueena mahdollistaa alkuperäisen aluerakenteen ja vanhan kasvillisuuden vaalimisen (rantapuutarhat).

Kuva: Kivetty avo-oja.

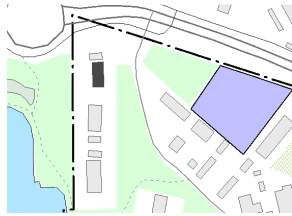
Kuva: Rantapolku.

Kuva: Upseeriston asuinrakennukset Upseeritien varrella.

56 Leipomo, Kasarmikatu 24

Tunnus 405-5-81-2
VTJ-PRT 1014999929
Ajoitus 1910-luku
Suunnittelu Venäläinen Insinöörikomennuskunta
Nykykäyttö Asuinrakennus
Tilavuus 1 220 m³ **Kokonaisala** 436 m²
Perustus Kivi, graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/krs Tiilimuuri ristilimitys, betoni ja puu vaakarakenteet / 1 1/2
Julkisivut Punatiili puhtaaksimuurattu
Katto Harjakatto, konesaumattu pelti maalaamaton
Pohjaratkaisu Alun perin jaettu kantavien väliseinän neljään erisuuruiseen huoneeseen.

Kuva: Etualalla on entinen venäläiskauden leipomo, seuraavina Rakuunarykmentin leipomo ja sauna. Rakennuksessa nro 56 on leveä harjakaton räystäslinjaa korostava korokemuuraus ja nurkkaliseenit. Ikkuna-aukon yläreuna on kaareva.

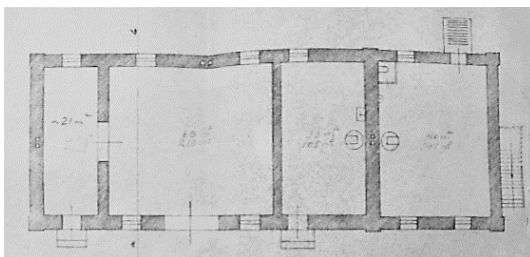
Kuvaus Venäläiskaudella leipomoksi rakennettu tiilirakennus toimi ennen viime sotia sikalana, myöhemmin korjaamo- ja varistorakennuksena. Rakennus on saneerattu kolmen huoneiston asuinrakennukseksi. Viimeisin luvanvarainen muutokorjaus valmistui 2007. Molemmille katon lappeille on avattu viisi kaarikattoista ikkunaa ja etufasadiin yksi pystyikkuna. Uusissa ikkunoissa ja ovissa on tumma värytys. Edellinen peruskorjaus oli 1959. Rakennuksen pohjoispäädyn eteen on rakennettu autotalli ja -katos. Entisen leipomon ja kahden viereisen tiilirakennuksen julkisivumuutokset on tehty ikkunoiden ja ovien väri- ja materiaalivalintojen osalta pitkälti samaan tyyliin.

Erityistä Muodoltaan samankaltaiset, tiilestä muuratut, talousrakennukset muodostavat oman rakennuskokonaisuutensa hieman erilleen varuskunnan muista rakennuksista. Kaikissa on yksilöllinen tiilikoristelu. Rakuunamäen erityispiirteisiin kuuluvat kahden-kolmen samankaltaisen rakennuksen muodostamat osakokonaisuudet. Leipomorakennus muistuttaa rakennusta nro 12.

Lisäselvityksen tarve Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

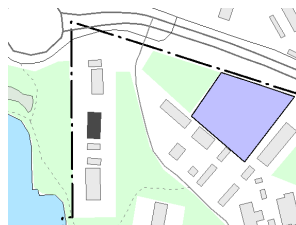
Kuva: Asuinrakennuksiksi saneeratut tiiliset talousrakennukset sijaitsevat jyrkän rinteen alapuolelle, rannan tuntumassa. Rakennus nro 56 on kuvassa taka-alalla.

Kuva: Leipomon pohjakaava vuonna 1959. / Pohjapiirustus. PHRAKL:n arkisto.

57 Leipomo (18, 55), Kasarmikatu 22

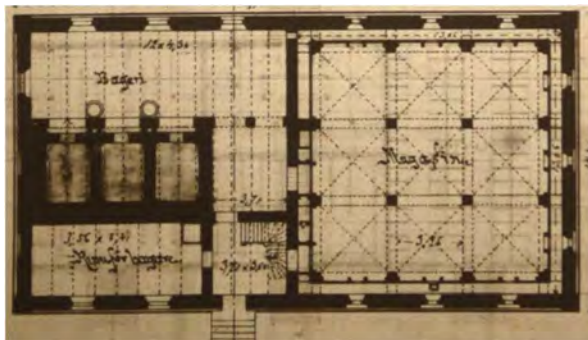
Tunnus	405-5-81-3
VTJ-PRT	101499994B
Ajoitus	1890
Suunnittelu	S. Gripenberg & Jac. Ahrenberg
Nykykäyttö	Asuinrakennus (paritalo)
Tilavuus	2 400 m ³ Kokonaisala 758 m ²
Perustus	Kivi, graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/krs	Tiilimuuri ristilimitys, välipohjissa tiiliholvaus, osittain puuta /2
Julkisivut	Punatiili puhtaaksimurattu
Katto	Aumakatto, konesaumattu pelti maalaamaton
Pohjaratkaisu	Alun perin kantava väliseinä keskiakselilla, molemmissa isoissa huoneissa pilarit.

Kuvaus Rakuunarykmentin leipomorakennus toimi ennen viime sotia pesulana ja myöhemmin ylimenokaluston varastona. Rakennus on nyttemmin saneerattu kahden huoneiston asuinrakennukseksi. Viimeisin luvanvarainen muutostyö valmistui 2011. Uusissa ikkunoissa ja ovissa on tumma väriyty. Edellinen peruskorjaus tehtiin 1959.

Erityistä Kokonaishahmoltaan samankaltaiset, tiilestä muuratut, talousrakennukset muodostavat oman rakennuskokonaisuutensa hieman erilleen varuskunnan muista rakennuksista. Kaikissa on yksilöllinen tiilikoristelu. Rakuunamäen erityispiirteisiin kuuluvat kahden-kolmen samankaltaisen rakennuksen muodostamat osakokonaisuudet.

Lisäselvityksen tarve Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille. Tarkistetaan sisätilat holvien osalta.

Kuva: Leipomossa oli kolme leivinuunia. Puolet rakennuksesta oli varastotilaa, jonne avautuvat ikkunat olivat kapeita. Leipomossa ilmeisesti kappaholvi, makasiinissa muunlainen pilarien varaan tehty holvi.

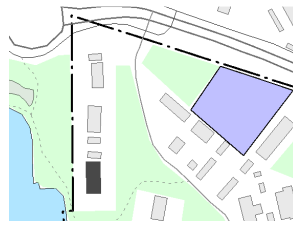
Kuva: Rakennuksen sisäänkäynti on ylärinteen puoleisella sivulla. Päättyyn on rakennettu pihakatos.

Kuva: Varuskunnan vanhimman leipomorakennuksen julkisivujen tiilikoristelussa on samoja aiheita kuin sotilaskasarmeissa. Räystään alla on lokerofriisi ja ikkunoiden yläosassa on U-volyyminen kehys. Keskistä seinäalaa rajaa koholla oleva seinäpinta ikkunan ja sokkelin välissä sekä nurkkaliseenit. / Julkisivupiirustus, PHRAKL:n arkisto.

58 Sauna ja pesutupa (20, 57), Kasarmikatu 20

Tunnus 405-5-81-4
VTJ-PRT 101499995C
Ajoitus 1890
Suunnittelu S. Gripenberg & Jac. Ahrenberg
Nykykäyttö Asuinrakennus (rivitalo)
Tilavuus 2 492 m³ Kokonaisala 674 m²
Perustus Graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/kr Tiilimuuri ristilimitys, välipohjissa kappaholvit/1 + parvi
Julkisivut Punatiili puhtaaksimuurattu
Katto aumakatto, pelti
Pohjaratkaisu Alun perin toinen pääty sauna- ja pukeutumistiloja, toisessa päädyssä pienempiä pesutuvan käyttöön liittyviä huoneita.

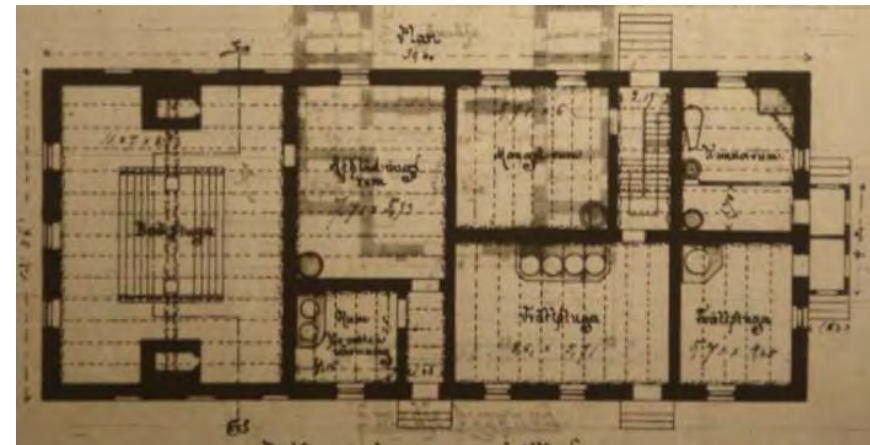

Kuva: Asuntokäytössä olevaan entiseen saunarakennukseen on lisätty ikkunoita sekä räystään alapuolelle että puhkaisemalla ikkunoiksi entiset saunan valeikkunat.

Kuvaus Rakuunarykmentin sauna-pesutuparakennus toimi myöhemmin varastona. Asunto-osakeyhtiön omistukseen siirtynyt tiilirakennus saneerattiin 2005–06 neljän huoneiston asuinrakennukseksi (Arkkitehtuuritoimisto Riitta ja Kari Ojala). Ullakkotilojen muuttaminen asuin- ja parvituloiksi näkyy ulkoasussa, räystään alapuolelle, lokerofriisiin avattuina vaaka-ikkunoina. Ikkunat ja ulko-ovet on uusittu, ikkunoissa karmi- ja puutejako alkuperäisiä yksinkertaisempina. Länsiseinän kolmen ikkunan kohdalle on puhkaistu sisäänkäynti, samoin eteläpäädyn keskimmäisen ikkunan paikalle.

Erityistä Kokonaishahmoltaan samankaltaiset, tiilestä muuratut, talousrakennukset muodostavat oman rakennuskokonaisuutensa hieman erilleen varuskunnan muista rakennuksista. Kaikissa on yksilöllinen tiilikoristelu. Rakuunamäen erityispiirteisiin kuuluvat kahden-kolmen samankaltaisen rakennuksen muodostamat osakokonaisuudet.

Lisäselvityksen tarve Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille. Tarkistetaan sisätilat holvien osalta.

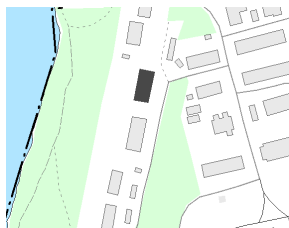
Kuva: Sauna- ja pesutuvassa on ollut kappaholvit. / Pohjapiirustus, KA.

Kuva vasemmalla: Ullakkokerros oli alun perin varustettu puuluukuin. / julkisivukuva, KA.

60 Upseerien asuinrakennus (4, 58), Upseeritie 12

Tunnus 405-5-70-4
VTJ-PRT 1014905911
Ajoitus 1893
Suunnittelu S. Gripenberg & Jac. Ahrenberg
Nykykäyttö Asuinrakennus (pienkerrostalo)
Tilavuus 4 465 m³ **Kokonaisala** 1 059 m²
Perustus Graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/kr Puiset pysty- ja vaakarakenteet, hirsi ja tiilimuri ristilimitys /(1)+2
Julkisivut Vaaka- ja pystyaukkoitus, puhtaaksimuurattu punatiili
Katto Auma, jonka molemmissa päissä harjakattoinen poikkipääty, konesaumattu pelti, musta

Pohjaratkaisu Polveileva, osin huoneistojen läpi kulkeva keskikäytävä, huoneistot ovat symmetrisesti pääporrashuoneeseen nähden, sivuporras-huoneet pääfasadin laidoille tehdyissä ulokkeissa.

Kuvaus Upseerien asuinrakennuksessa oli alun perin neljä 5h+k asuntoa, myöhemmin, 1960-luvulla, talossa oli kuusi kaksiota ja kaksi kolmiota. Asunto-osakeyhtiön omistukseen siirtynyt talo saneerattiin 2002–03 (Arkkitehtuuritoimisto Riitta ja Kari Ojala oy). Huoneistoja tehtiin 10 ja niistä neljä oli 2h+kt ja loput kuusi 2h+kk. Ulkoseinä rakenne säilyi ennallaan, lisäeristys tehtiin sisäpuolelle. Puiset ristikkokaitaiset parvekkeet uusittiin. Ristikarmilliset ikkunat ovat sisään-ulosaukeavat. Puurunkoiset lasiaukolliset ovet ovat vanhat, mutta eivät alkuperäistä tyyliä. Talossa on 1960 tehty LV- ja sähkötöitä. Katto on varustettu myöhemmin räystäskouruvin ja syöksytorvin.

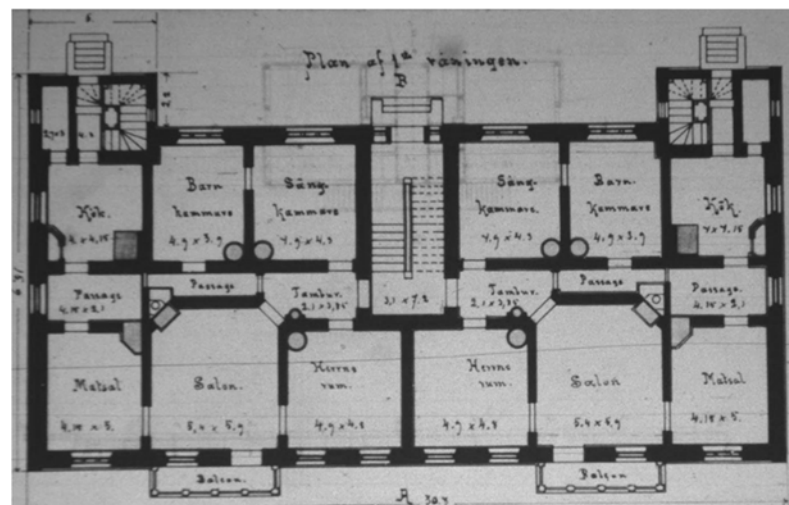
Eriyistä Rantavyöhykkeen aluerakenne pohjaa kasarmialueen ensimmäiseen rakennusvaiheeseen. Tältä ajalta ovat tyyllisesti hyvin säilyneet upseerien asuinrakennukset ja upseerien leivin- ja pesutupa, joista muodostuu arkkitehtuuriltaan yhtenäinen rakennuspari Upseeritien varteen. Kaksikerroksiset aumakattoiset tiili- ja puurakennukset ovat olleet mallina rantavyöhykkeen myöhemmälle kasarmitoimintaan liittymättömälle asuntorakentamiselle, jota on pyritty toteuttamaan vanhan rakennustavan hengessä.

Lisäselvityksen tarve Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

Kuva oikealla: Pääpiirteiltään pohjakaava on säilynyt ennallaan, mutta keskikäytävän perimmäisiä eteistiloja on otettu WC- ja keittiötiloiksi, yksittäisiä väliseiniä on purettu, samoin uunit. / Pohjapiirustus 1 krs, KA.

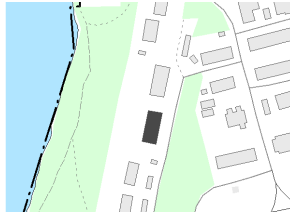

Kuva: Kaksikerroksen talon ulkoasua luonnehtii vaakalinjaisuus, joka syntyy kerroksittain vaihtuvasta julkisivumateriaalista – lohkokivi, tiili ja lauta – ja vyöhykkeisyyttä korostavista leveistä kerroslistoista. Yläkerroksen koristeaiheet ikkunakehyksissä ja päätykolmioissa ovat samanlaisia kuin alueen kahdessa aliupseeritalossa.

61 Upseerien asuinrakennus (3, 59), Upseeritie 10

Tunnus 405-5-70-3
VTJ-PRT 1014905900
Ajoitus 1893
Suunnittelu S. Gripenberg & Jac. Ahrenberg
Nykykäyttö Asuinrakennus (pienkerrostalo)
Tilavuus 4 667 m³ **Kokonaisala** 1 170 m²
Perustus Kivi, graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/krs Puiset pysty- ja vaakarakenteet, hirsi ja tiilimuuri ristilimitys /(1) +2

Julkisivut Vaaka- ja pystyaukkoitus, puhtaaksimurattu punatiili
Katto Aumakatto konesaumattu pelti, musta
Pohjaratkaisu Alun perin polveileva, osin huoneistojen läpi kulkeva keskikäytävä, päätyjen nurkkiin sijoitetut sivuporrashuoneet, huoneistot ovat epäsymmetriset keskikäytävän eri puolilla.

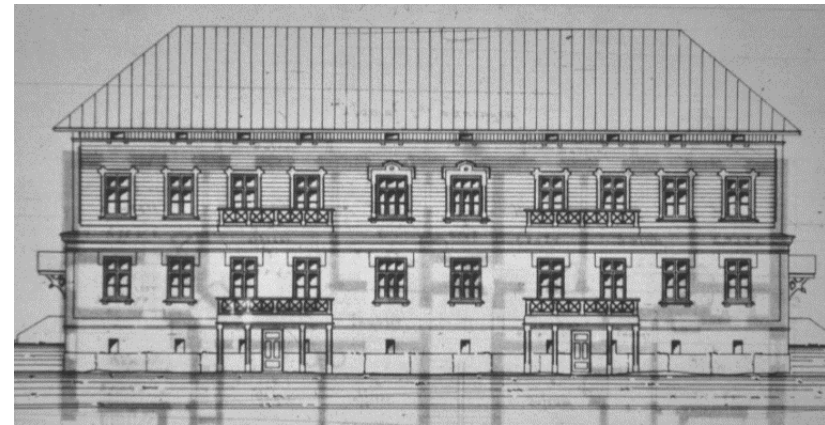
Kuvaus Alkuperäisen suunnitelman mukaan asuinrakennus oli tarkoitettu adjutantin, eläinlääkäriin, ratsumestarin ja neljän nuoremman upseerin käyttöön. Talossa oli kolme 5h+k asuntoa sekä keittiö ja kuusi huonetta nuoremmille upseereille. Myöhemmin, 1960-luvulla, talossa oli yksiöitä, kaksiota ja kolmiota sekä 4h+k huoneistoja kaksi kutakin lajia. Asunto-osakeyhtiön omistuksessa olevan talon viimeisin luvanvarainen korjaustyö valmistui 1996. Vuonna 1960 oli tehty LV- ja sähköremonttia. Talon järvenpuoleisella seinällä olevat puiset parvekkeet on uusittu, mutta kaiteissa käytettiin vaakalaudoitusta ristikon sijaan. Ristikarmilliset ikkunat ovat sisään-ulosaukeavat. Puurunkoiset lasiaukolliset ovet ovat vanhat, mutta eivät alkuperäistä tyyliä (peiliovet). Sisäänkäyntien suojana ei ole alkuperäisiin piirustuksiin merkittäviä sveitsiläistyyliä katoksia. Ulkoportaat ovat kiveä. Katto on varustettu myöhemmin räystäskouruihin ja syöksytörvin.

Eriyistä Rantavyöhykkeen aluerakenne pohjaa kasarmialueen ensimmäiseen rakennusvaiheeseen. Tältä ajalta ovat tyyllisesti hyvin säilyneet upseerien asuinrakennukset ja upseerien leivin- ja pesutupa, joista muodostuu arkkitehtuuriltaan yhtenäinen rakennuspari Upseeritien varteen. Kaksikerroksiset aumakattoiset tiili- ja puurakennukset ovat olleet mallina rantavyöhykkeen myöhemmälle kasarmitoimintaan liittymättömälle asuntorakentamiselle, jota on pyritty toteuttamaan vanhan rakennustavan hengessä.

Lisäselvityksen tarve Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

Kuva: Upseeritaloissa rakennusmateriaalit ja tyylipiirteet ovat pitkälti samat, mutta eroja on muodonannossa ja julkisivujen sommittelussa.

Kuva: Julkisivuja elävöittivät ikkunoiden koristeelliset vuorilaudat. Kun suorakaiteen muotoisessa rakennuksessa oli suurilla ikkunoilla ja näyttävillä otsikkolaudoilla korostettu rakennuksen keskikohtaa, sijoitettiin viereisessä upseeritalossa vastaava koristelu rakennuksen kulmille.

63 Leipomo ja pesutupa (5a, 68), Upseeritie 3

Tunnus	405-5-74-1
VTJ-PRT	1014999885
Ajoitus	1893
Suunnittelu	S. Gripenberg & Jac. Ahrenberg
Nykykäyttö	Asuinrakennus
Tilavuus	439 m ³ Kokonaisala 146 m ²
Perustus	Kivi, graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/krs	Tiilimuuri ristilimitys / 2
Julkisivut	Punatiili puhtaaksimuurattu
Katto	Harjakatto

Pohjaratkaisu Alun perin kaksihuoneinen pohja, eteistilassa portaat yläkertaan.

Kuvaus Upseerien leivin- ja pesutuvaksi rakennettu tiilirakennus on viimeinen Upseeritien rakennuksista, joka sijaitsee ylärinteen puolella. Upseeritalojen kohdalla rinteessä sijainneet halkovajat on purettu. Leivin- ja pesutupa on kunnostettu asutokäyttöön. Viimeinen luvanvarainen korjaustyö on tehty 2000.

Erityistä Upseerien asuintalojen alkuperäinen talousrakennus täydentää hyvin säilynyttä kokonaisuutta. Muut Upseeritien tonteilla olleet vanhat ulkorakennukset on purettu. Tiilinen leivin- ja pesutuparakennus on ainoa alueen tiilirakennuksista, jossa on käytetty pyörökaarta julkisivun koristelussa.

Lisäselvityksen tarve Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

Alkuperäisistä piirustuksista päätellen on alakerran ikkunoissa ollut T-karmi ja ullakkokerroksen ikkunoissa puuluukut. Ullakkoa lienee käytetty pyykin kuivatukseen. Rakennuksen välipohjaan on piirretty kappaholvit. Huoneessa on kaksi leivinuunia ja pata.

Kuva: Julkisivu-, leikkaus- ja pohjapiirustukset / Leipomo ja pesutupa. KA

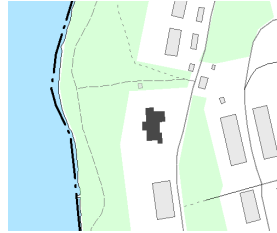
Kuva: Rakennukseen on vaihdettu alakerran ikkunat ja ulko-ovi sekä korvattu yläkerran puuluukut ikkunoilla. Samaa ruutukuviollista parioviyyppiä on käytetty muissakin alueen asuinrakennuksissa.

Kuva:

65 Rykmentin komentajan asunto (1, 60), Upseeritie 4

Tunnus 405-5-62-2
VTJ-PRT 101490579M
Ajoitus 1890
Suunnittelu S. Gripenberg & Jac. Ahrenberg
Nykykäyttö Asuinrakennus
Rak. kerrosala 598 m² **Huoneala yht.** 196 m²
Perustus Kivi, graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/kr Puu pysty- ja vaakarakenteissa, hirsi /1
Julkisivut Pysty-vaaka-pysty -lauditus
Katto Auma- ja harjakatto, saumapelti

Pohjaratkaisu Monimuotoinen, 8 h, eteinen, keittiö ja palvelijan huone, huoneita liitti yhtenäiseksi tilasarjaksi samalla linjalla olevat kaksoisovet.

Kuvaus Rykmentinkomentajan talo pystytettiin järvimaiseman äärelle kauppias Reichardtlin huvilan naapuriin. Pihapiirissä on jäänteitä puutarharakenteista ja -kasveista. Alkuperäisiin piirustuksiin ei ole merkitty eteläpäädyn harjakattoista vinkkeläiä eikä pohjois- eli keittiösiiven aumakattoista kylkiäistä. Ne on kuitenkin tehty täysin vanhaan tyyliin ja samoilla materiaaleilla (lohkokiviperustus, lautavuoraus, listat, vanhat peiliovet). Pohjoispäädystä näkyy korjausten tuomaa kerroksellisuutta. Siellä sisäänkäynnin paikkaa on vaihdettu ja tehty kooltaan muista poikkeava ikkuna sekä rakennettu pulpettikattainen veranta. Muuten rakennus on säilynyt tyyllisesti, ja julkisivuissa on säilynyt paljon vanhaa, kuten ikkunat, osa ovista, verhoustapa ja kivisokkeli. Viimeisin luvanvarainen korjaustyö valmistui 2002. Edellinen peruskorjaus oli 1960. Pihapiiristä on purettu vanha ulkorakennus.

Erityistä Komentajan asuinrakennus oli varuskunnan arvokkain asuinrakennus. Kookas, yksikerroksinen asuinrakennus erottuu asutokasarmien tyyliin rakennetuista kaksikerroksista upseerien ja aliupseerien asuinrakennuksista. Komentajantalo, upseeritalot ja upseerikerho muodostavat rakennuskokonaisuuden, joka edustaa hienosti 1800-luvun lopun puukäsityötaitoja ja arkkitehtuuria.

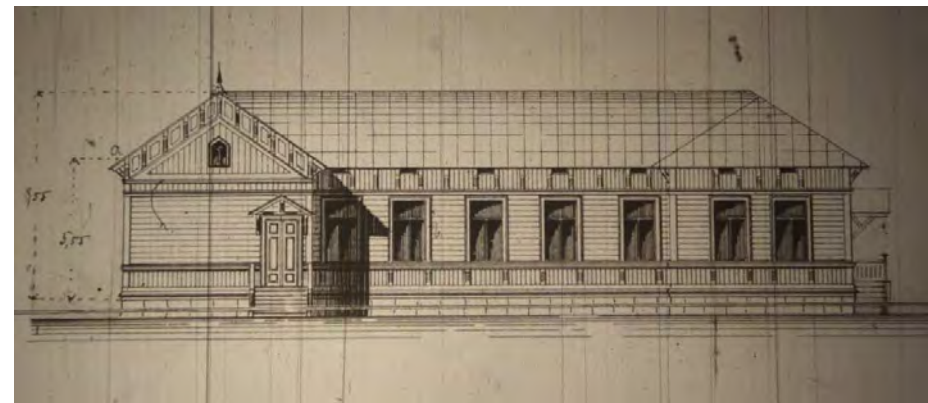

Lisäselvityksen tarve

Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuu-
tosten ja lupahakemusten
tullessa vireille. Sisätilojen
inventointi ja dokumentointi
tehdään ennen laajempia tila-
ja käyttötarkoitussaneerauksia.

Kuva: Julkisivujen väritystapa, jossa seinäpinnan listat, koristeet ja ikkunoiden karmit maalataan seinän pääväriä tummemmalla värillä, sävy sävyyn, oli tyyppillinen 1800-luvun lopun uusrenessanssityylisille puurakennuksille.

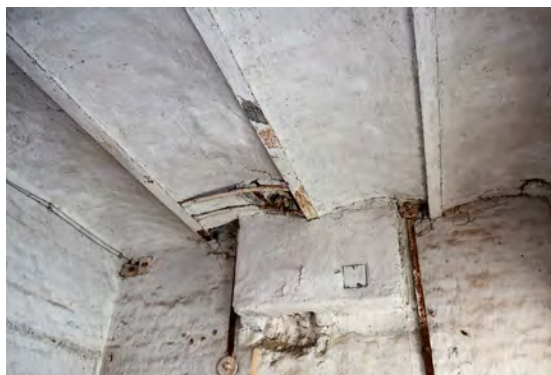
Kuva: Komentajan asunnon virkapuolen sisäänkäynti oli poikkisiiven päädystä, joka oli koristeltu listoin rajatulla päätykolmiolla ja lokerofriisillä. /Julkisivupiirustus, KA.

68 Pumppuhuone (43, 62)

Tunnus	405-4547-1-6
VTJ-PRT	-
Ajoitus	oletettavasti 1892, laajennettu ~1910-l
Suunnittelu	S. Gripenberg & Jac. Ahrenberg
Nykykäyttö	Tyhjillään
Perustus	Graniittikvaaderi, betoni lautamuottivalu
Runko/krs	Tiilimuuriristi- ja vuorolimitys /1 ½, puiset kattorakenteet
Julkisivut	Punatiili puhtaaksimuurattu
Katto	Harjakatto, suoraprofiilipelti

Kuvaus Kasarmialueelle rakennettua vedenjakelujärjestelmää¹⁹ kuvailtiin tekniikaltaan edistyselliseksi. Tiilinen pumppuhuone, jossa oli Worthingtonin höyrypumppu sekä puurunkoinen koneenhoitajan asunto, rakennettiin rannalle 1892. Johtotorvi nosti veden rautaiseen vesisäiliöön, joka oli miehistökasarmin (nro 4) ullakolla. Pumppuhuone on ulkoasun perusteella rakennettu vaiheittain. Vanhin osa on perustettu kivijalalle ja uudempi betonille (mahdollisesti laajennusvaiheessa kattomuoto muuttunut aumakatosta harjakatoksi). Vanhalla puolella välipohjassa on rautakiskojen varaan tehdyt kappaholvit. Rakennuksen osat eroavat toisistaan myös tiilien värisävyn, aukkojen muodon ja korokemuurausten osalta. Pohjoispäästä on purettu pois osa, ehkä puurunkoinen asuinhuone, ja nykyinen tiiliseinä on ollut väliseinä. Käyttämättömälle rakennukselle on tehty ilkivaltaa. Syksyllä 2017 alkoivat rakennuksen korjaustyöt. Korjaushankkeen vetäjänä on loppuvuodesta 2016 perustettu Rakuunamäen Pumppuhuone ry. Yhdistyksen tavoitteena on pelastaa rakennus yhteisölliseen käyttöön ja aktivoimaan Rakuunamäen ranta-alueen ulkoliikuntaa.²⁰ Rakennuksessa sisätiloissa säilynyt koneistus ja uunit on tarkoitus säilyttää.

Kuva: Vanhan puolen kappaholvikatto.

Kuva: Entinen pumppuhuone sijaitsee rannan tuntumassa. Sen vieressä on tenniskenttä ja ylempänä välitasanteella Upseerikerho.

Erityistä Rakennuksessa ulkoasu ilmentää vaiheittaista rakentamista. Entinen pumppuhuone on muisto kasarmin ensimmäisestä, heti 1890-luvun alussa, rakennetusta vedenjakelujärjestelmästä.

Lisäselvityksen tarve Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

Kuva: Vanha puoli kunnostustöiden kohteena marraskuussa 2017.

3.5 Osa-alue 4: Varastoalue

Ajankohta 1890–1893 (suomalaiskausi)
Sijainti Kasarmikatu
Rakennukset nro 54
Kaava akm 405–2089, lv 13.5.1998, AL
Suojelu sr-1: nro 54
Muu suojelu oyk lv. 28.5.2014, sr-1: nro 54

Ajankohta 1914–1917 (venäläiskausi)
Sijainti Upseeritie ja Kasarmikatu
Rakennukset nro 32–35, 37, 45, 47–49
Kaava akm 405–2204, lv 9.1.2007, A, AL, KLT, KT-2, LPA
Suojelu sr-1: nro 32–35, 37, 45
 sr-2: nro 47–49
Muu suojelu oyk lv. 28.5.2014, sr-1: nro 32–35, 37, 45, 47–49

Ajankohta 1940-luku (itsenäistymisen jälkeinen aika)
Rakennukset nro:t 40–41
Asemakaava akm 405–2204, lv 9.1.2007, AK
Kaavasuojelu -

INVENTOINTIKOhteet

- 32 Asuinrakennus
- 33 Eksote
- 34 Eksote
- 35 Asuinrakennus
- 37 Toimisto- ja laitosrakennus
- 40 Päiväkoti (leipomo)
- 41 Päiväkoti
- 45 Asuinrakennus
- 47 Autotalli
- 48 Asuinrakennus
- 49 Autotalli
- 52 Asuinrakennus

Kuvaus (historia ja luonne)

Osa-alue käsittää alun perin Rakuunarykmentille rakennetun, pääasiassa puurakennuksista muodostuvan, varasto- ja heinälatoalueen, jossa oli myös tallirakennuksia, sepän kengityspaja ja vaakahuone. 1890-luvun puurakennukset korvautuivat 1910-luvulla Venäläisen insinöörikkunnan suunnittelemissa tiilirakennuksilla. Alueen käyttötarkoitus säilyi suunnilleen samana, mutta uudet rakennukset sijoitettiin aikaisempaa tiiviimmin. Kulkureitti keskustentältä rinnettä alas sepän pajan ohi pohjoiseen muotoutui venäläiskaudella. Osa-alueen sisälle jää myös omana alueenaan tarkasteltu entinen ortodoksihautaustila.

Vanha varastoalue sijoittuu maastollisesti alemmaksi kuin keskusaukiota ympäröivät tallipihat ja sotilaskasarmien alue. Lisäksi osa-alueen länsiosassa maasto viettää länteen ja luoteeseen. Maastoa on leikattu ja terassoitu. Lakialueen reunalla sijaitsevat tiilirakennukset toimivat tilanjakajina. Ratsumestarin kadun varrella on vanhojen ja uusien rakennusten sisään jäävä puistoaukio. Vanhat tiilirakennukset keskittyvät rinnettä nousevan, vaahterapuiden reunustaman, Kasarmikadun varrelle.

Alueella säilyneet vanhat tiilirakennukset ovat kaikki yksityisessä omistuksessa ja peruskorjattu asunnoiksi, toimitiloiksi tai autotalleiksi, puinen päiväkotitoiminta on kaupungin omistuksessa. Suurin osa Rakuunamäen uudisrakennuksista sijoittuu osa-alueelle. Täydennysrakentamisessa on otettu huomioon varuskunnan aluerakenteelle ominaiset geometriset sommitelmat, suorat linjat ja rakennusten rajaamat aukiot. Uudisrakennukset, rivitalot ja kerrostalot, ovat selkeästi vanhasta varuskunnan aikaisesta rakennuskannasta erottuva moderni rakennuskerrostuma. Samaan aikaan korjausrakentaminen on uudistanut muita osa-alueita enemmän juuri vanhan varastoalueen ilmettä. Lämpimien maavärien ja luonnon materiaalien - poltetun savitiilen ja puun - rinnalle on tuotu mustaa lasipintaa ja terästä.

Historialliset merkitykset:

- *Kasarmirakentamisen historia, tiilirakentaminen:* Varuskunnan aikaisesta rakentamisesta on edustettuna venäläiskauden tiilirakentaminen, varasto- ja tallirakennukset.

Ympäristölliset merkitykset:

- *Aluerakenne, tilanjakajat, jatkuvuus:* Kasarmikatu, jäljellä olevat tiilirakennusparit (rauhottavat muutoin monimuotoista ympäristöä). Lakialueen reunalla sijaitsevat tallirakennukset jakavat tilaa ja muodostavat pohjoisen suuntaan selkeän yhtenäisen rakennetun reunan.

Kuva: Rakuunamäen erityispiirteisiin kuuluvat kahden-kolmen samankaltaisen rakennuksen muodostamat osakokonaisuudet.

Kuva: Lakialueen reunalla sijaitsevat tallirakennukset jakavat tilaa ja muodostavat pohjoisen suuntaan selkeän yhtenäisen rakennetun reunan.

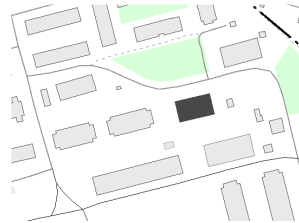
Kuva: Kasarmikadun varrella on 1910-luvulla rakennettuja talleja, varastohuoneita ja kellari.

Kuva: Alueen koillislaidalla on kaksi 1949–50 rakennettu puurakennusta, toinen on ollut koko ajan päiväkotina, toinen, leipomo, 1990-luvun puolivälistä (kuvassa).

32 Varastohuone (37), Ratsumestarinkatu 9

Tunnus	405-5-67-1
VTJ-PRT	101066537V
Ajoitus	1910-luku
Suunnittelu	Venäläinen Insinöörikomennuskunta
Nykykäyttö	Asuinrakennus
Tilavuus	3 600 m ³ Kokonaisala 680 m ²
Perustus	Graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/kr	Tiilimuri ristilimitys, puinen välipohja / 2
Julkisivut	Punatiili puhtaaksimuurattu
Katto	Harjakatto, saumapelti musta, lunetti-ikkunat
Pohjaratkaisu	Alun perin avoin pohjakaava ja pilariparit.

Kuva: Kahdessa varastorakennuksissa on syvä runko ja loiva katto, jonka kulmissa räystääs kääntyy kissanpenkiksi. Rakennuksen peltikate on uusittu, mutta puolipyöreät ullakkoikkunat on säilytetty. Asuntokäyttö on tuonut paljon lasipintaa tiilen rinnalle.

Kuvaus Venäläiskauden varastorakennus (ei lämmitettäviä tiloja) toimi ennen viime sotia HRR:n kuormastovarastona. Vuonna 1937 rakennus otettiin väliaikaiseksi autosuojaksi, jota varten tehtiin tilamuutoksia. Asunto-osakeyhtiön omistukseen siirtynyt tiilirakennus on saneerattu kolmen huoneiston asuinrakennukseksi. Viimeisin luvanvarainen muutostyö valmistui 2009. Pohjoisseinän isoihin oviaukkoihin vaihdettiin tummasävyiset metallirunkoiset lasiovet. Samanlaiset ovet tulivat molempiin päätyihin. Eteläisivulle avattiin sisäänkäynnit kolmen ikkunan paikalle. Tummasävyisiä ovat myös kaikki uudet ikkunat. Vastaavanlaisilla materiaalivalinnoilla on uudistettu myös varasto nro 35 ja tallit 33–34. Uusi vesikate tehtiin sinkitystä pellistä.

Erityistä Kohde on yksi venäläiskaudella uudelleen rakennetun talli- ja varastoalueen tiilirunkoisista varastorakennuksista. Rakennuksessa käytettyä koristeellista liseenimallia löytyy kuudesta muusta kasarmialueen tiilirakennuksesta, jotka ovat keskenään hieman erikokoisia. Mittasuhteiltaan samanlainen, syvärunkoinen tiilirakennus, on kohdetta vastapäätä sijaitseva rakennus nro 37. Rakennuksen ulkoasu on muuttunut, kun isoihin oviaukkoihin tuli pinnat tummasta lasista ja teräksestä. Väritys noudattaa alueen uudisrakennusten värimaailmaa.

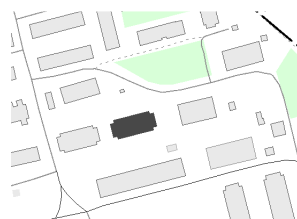
Lisätutkimusten tarve: Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

Kuva: Kuvassa olevat kaksi tiilirakennusta kuuluivat neljän varastohuoneen ryhmään. Purettujen rakennusten paikalla on nurmikenttää ja paikoitusalue.

33 Talli (26), Ratsumestarinkatu 3, Kasarmikatu 11

Tunnus	405-5-67-9
VTJ-PRT	1032895299, 103382750D
Ajoitus	1910-luku
Suunnittelu	Venäläinen Insinöörikomennuskunta
Nykykäyttö	Terveys- ja sosiaalihuolto
Tilavuus	3 170 m ³ Kokonaisala 770 m ²
Perustus	Graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/kr	Tiilimuuri ristilimitys, puinen välipohja/ 1
Julkisivut	Punatiili puhtaaksimuurattu
Katto	Harjakatto, pulpettikatto, konesaumattu pelti musta
Pohjaratkaisu	Alun perin sisäänkäynnit päädyissä, muu avointa tilaa, tiheä pystyrakenne (betonipilarit ja sivuilla puupylväsparit); nykyinen pohjakaava perustuu kaksoiskäytäväratkaisuun.

Kuvaus Venäläiskauden tallirakennus oli ennen viime sotia KkEsk ja URR:n käytössä. Rakuunamäellä toimi ajanjakson 1941–43 3. hevossairaala, jossa hoidettiin sodassa olleita hevosia. Hevossairaalan käytössä olivat tallirakennukset nro 33 ja 34. Myöhemmin rakennusta käytettiin varastona (tykkivaja). Toimitilarakennukseksi tiilirakennus saneerattiin kokonaisvaltaisesti 2013 (Arkkitehtistudio Vuorinen oy). Tehtiin uusi vesikate pellistä ja asennettiin räystäskourut ja syöksytorvet. Ikkunat uusittiin alkuperäisen kaltaisina. Katonlapeelta oli jo edellisissä remonteissa poistettu pienet lunetti-ikkunat. Ovien määrää pienennettiin, ja jäljelle jääneet uusittiin metallirunkoisina. Tontille tehtiin istutukset ja perustettiin pysäköintialueet. Edellinen peruskorjaus oli 1960–61.

Eriyistä Entisen tallirakennuksen alkuperäistä käyttötarkoitusta ilmentävä hahmo ja ikkuna-aukotus on säilytetty; myös jälkepäin avatut oviaukot. Uudenlainen käyttötarkoitus on muokannut eteläistä julkisivua, jossa yhteen aukkoon ja päätyulokkeisiin on tehty uusi teräsrunkoinen lasiovi ja loppuihin vanhoista oviaukoista seinä tummasta lasista ja maalatusta teräksestä. Väritys noudattaa alueen uudisrakennusten värimaailmaa.

Lisätutkimusten tarve: Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

Kuva: Rakennuksen pohjoisseinällä on säilynyt alkuperäinen aukotus.

Kuva: Tallien ainoat sisäänkäynnit sijaitsivat ennen päätyjen matalissa ulokkeissa. / Kuva Hei Hoplaa! -sivustolta.

<http://www3.lappeenranta.fi/museot/verkkonayttelyt/heimoplaa/index.html>

34 Talli (27), Ratsumestarinkatu 5, Kasarmikatu 9

Tunnus	405-5-67-8
VTJ-PRT	103289531B, 103382764V
Ajoitus	1910-luku
Suunnittelu	Venäläinen Insinöörikomennuskunta
Nykykäyttö	Terveys- ja sosiaalihuolto
Tilavuus	3 060 m ³ Kokonaisala 822 m ²
Perustus	Graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/kr	Tiilimuuri ristilimitys, puinen välipohja/ 1
Julkisivut	Punatiili puhtaaksimuurattu
Katto	Harjakatto, pulpettikatto, konesaumattu pelti, musta
Pohjaratkaisu	Alun perin sisäänkäynnit päädyissä, muu avointa tilaa, tiheä pystyrakenne (betonipilarit ja sivuilla puupylväsparit); nykyinen pohjakaava perustuu kahteen keskiosassa kulkevaan tilallisesti vaihtelevaan käytävälinjaan, mahdollisesti säilytetty osa vanhoista pystyrakenteista.

Kuva: Vanha tallirakennus ennen nykyistä käyttötarkoitusta varten tehtyä saneerausta. Alun pitäen sisäänkäynnit olivat päätyeteisissä ja pitkillä sivuilla oli vain pienet ikkunat (yksi jäljellä). Isot halliovet on puhkottu jälkeensä. / Kuva 2013, Jukka Siiskonen, Willimiehen jäljillä -blogi.

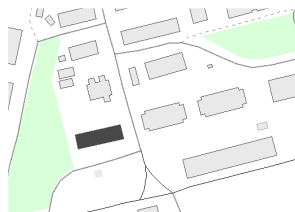
Kuvaus Venäläiskauden tallirakennus oli ennen viime sotia KkEsk ja URR:n käytössä. Rakuunamäellä toimi 1941–43 3.hevossairaala, jossa hoidettiin sodassa olleita hevosia. Hevossairaalan käytössä olivat tallirakennukset nro 34 ja 33. Myöhemmin rakennusta käytettiin varastona (tykkivaja). Toimitilarakennukseksi tiilirakennus saneerattiin kokonaisvaltaisesti 2013–15 (Arkkitehtistudio Vuorinen oy). Tehtiin uusi vesikate pellistä ja asennettiin räystäskourut ja syöksytorvet. Ikkunat uusittiin alkuperäisen kaltaisina. Ovien määrää pienennettiin, ja jäljelle jääneet uusittiin metallirunkoisina. Katonlapeelta oli jo edellisissä remonteissa poistettu pienet lunetti-ikkunat. Tontille tuli istutuksia ja pysäköintialueet. Sisätiloissa on säilytetty alkuperäistä kantavaa pystyrakennetta (puupilareita) katkelmina laajemmissa aula- ja käytävätiloissa (ei alkuperäisessä funktiossa). Edellinen peruskorjaus oli 1960–61. **Erityistä** Entisen tallirakennuksen alkuperäistä käyttötarkoitusta ilmentävä hahmo ja pohjoisfasadin ikkuna-aukotus on säilytetty; myös jälkeensä avatut eteläfasadin oviaukot. Uudenlainen käyttötarkoitus on muokannut erityisesti eteläistä julkisivua, jossa yhteen aukkoon ja päätyulokeisiin on tehty uusi teräsrunkoinen lasiovi ja loppuihin pitkän sivun oviaukoista seinä tummasta lasista ja maalatusta teräksestä. Väriytyys noudattaa alueen uudisrakennusten värimaailmaa. **Lisätutkimusten tarve:** Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

Kuva: Tallirakennuksen julkisivut saivat 2010-luvun peruskorjauksessa uutta ilmettä, kun julkisivuihin asennettiin terästä ja lasia, värimaailmana jyrkkeni punaruskean rinnalle tulleen mustan myötä.

35 Varastohuone (44), Kasarmikatu 10

Tunnus	405-5-69-6
VTJ-PRT	100981771F
Ajoitus	1910-luku
Suunnittelu	Venäläinen Insinöörikomennuskunta
Nykykäyttö	Asuinrakennus (rivitalo)
Tilavuus	2200 m ³ Kokonaisala 501 m ²
Perustus	Graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/krs	Tiilimuuri ristilimitys, välipohja puu ja betoni/1
Julkisivut	Punatiili puhtaaksimuurattu
Katto	Harjakatto, konesaumattu pelti maalaamaton, yksi palomuurikoroke.

Pohjaratkaisu Alun perin avoin pohjaratkaisu, yksi väliseinä, keskellä pilarit.

Kuvaus Venäläiskauden varastohuone (ei lämmitettävä) toimi ennen viime sotia URRn tallina. Tiilirakennus saneerattiin vuosina 2014–15 neljän huoneiston asuinrakennukseksi (Arkkitehtisuunnittelu Petri Kemppinen oy), samalla rakennettiin pihalle talousrakennus ja piha-alueen muurit. Eteläsivun alkuperäisten oviaukkojen kohdalle tehtiin kapeat ikkunat ja entisten pienten ikkunaparien kohdalle sijoitettiin tummalasiset sisäänkäynnit. Uudet päätyikkunat tehtiin enemmän alkuperäisen tyylin mukaisesti. Pohjoissivulla säilytettiin entiset ikkuna-aukot neljää oveksi laajennettua lukuun ottamatta. Kaikki ikkunat uusittiin, ja uusi vesikate tehtiin sinkitystä teräspellistä. Edellinen peruskorjaus oli 1959.

Erityistä Rakennus on yksi venäläiskaudella uudelleen rakennetun talli- ja varastoalueen tiilirunkoisista varstorakennuksista. Rakennuksessa käytettyä koristeellista liseenimallia löytyy kuudesta muusta kasarmialueen tiilirakennuksesta, jotka ovat keskenään hieman erikokoisia. Rakennus 35 kuuluu ryhmän kapearunkoisimpiin. Viime saneerauksen yhteydessä rakennuksen julkisivuaukotus uudistettiin. Uusiin isoihin aukkoihin tuli pinnat tummasta lasista ja teräksestä. Väritys noudattaa alueen uudisrakennusten värimaailmaa.

Lisätutkimusten tarve: Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

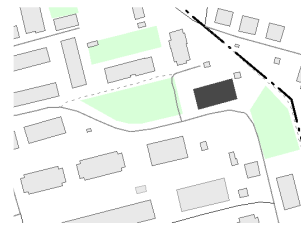
Kuva: Rakennus ennen peruskorjausta. / Google Street View 2009.

Kuva: Rakennus vuonna 2011.

37 Varastohuone (36), Ratsumestarinkatu 10

Tunnus	405-5-71-1
VTJ-PRT	101490602C
Ajoitus	1910-luku (1912)
Suunnittelu	Venäläinen Insinöörikomennuskunta
Nykykäyttö	Toimisto- ja asuinrakennus
Tilavuus	2 850 m ³ Kokonaisala 907 m ²
Perustus	Graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/kr	Tiilimuri vuoro- ja ristilimitys /1 ½
Julkisivut	Punatiili peittomaalattu
Katto	Harjakatto, palapelti harmaa

Kuva: Syvärunkoinen varastorakennus on uuden käyttötarkoituksen myötä saanut vaalean väriytyksen ja isot ikkunat.

Pohjaratkaisu Alun perin avoin pohjakaava, keskellä kattoa tukevat pilarit.

Kuvaus Venäläiskauden varastorakennus toimi ennen viime sotia HRR:n puusepänerveerista ja kengityspajana. Vuonna 2008–09 varastorakennus korjattiin päiväkotitoimintaa varten (RA Seppo Kempainen). Päiväkotitoiminta on päätynyt. Toimistotiloja on edelleen ala- ja yläkerroksessa, lisäksi yläkerrassa on kaksi yksiötä. Edellinen laajempi korjaus oli tehty 1960, jolloin rakennuksesta tehtiin aliupseerikerho (PLM:n rakennustoimisto, arkkitehti Osmo Lappo). Myöhemmin talo siirtyi toimiupseerikerhon käyttöön. Rakennuksen ulkoasu on muuttunut. Pienten pystyikkunaparien tilalla on nykyiset vaakaikkunat. Eteläseinän isot oviaukot on yhtä lukuun ottamatta muutettu ikkunoiksi, samoin itäpäädyen oven paikalla on ikkuna. Katonlapeelta on poistettu pienet lunetti-ikkunat. Punatiilirakennus on maalattu valkoiseksi, yksityiskohdat ovat harmaasävyiset.

Erityistä Venäläiskaudella ratsuväkivaruskunnan varasto- ja heinälatoalueen puurakennukset purettiin ja korvattiin tiilisillä varasto- ja tallirakennuksilla. Varastorakennus nro 37 on toinen keskuskentän koillispuolella sijainneista syvärunkoisista varastohuoneista. Samanlainen liseenikoristelu löytyy kuudesta muusta kasarmialueen tiilirakennuksesta, jotka ovat keskenään hieman erikokoisia.

Lisätutkimusten tarve: Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

Kuva: Yhdessä rakennuksen suurista oviaukoista on pääsisäänkäynti, kolme muuta on pienennetty ikkunoiksi. Päätyovet on tehty ikkunaparin paikalle. Leveät ikkunat, kattovalokuvut sekä sisäänkäynnin katos ja tuulikaappi ovat 1960-luvun suunnittelua.

40–41 Varuskunnan lastentarha ja leipomo

Kasarmikatu 19

Tunnus 405-5-71-11

VTJ-PRT 40: 101499980W, 41: 101499979V

Ajoitus 1949

Suunnittelu Lappeenrannan kasarminhoitopiiri

Nykykäyttö Päiväkoti

Tilavuus 40: 1990 m³ **Kokonaisala** 40: 650 m² (41: ei vastaavia tietoja)

Perustus Graniittikvaaderi (näkyviltä osin)

Runko/krs Puu / 1

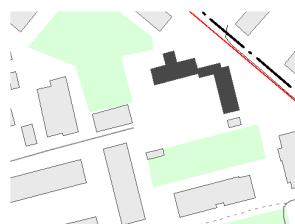
Julkisivut Pysty lomalauta

Katto Harjakatto, konesaumattu pelti (ennen betonitiili)

Kuvaus Örebron päiväkotina tunnetut kaksi puutaloa rakennettiin 1949 kasarmialueen koilliskulmalle, jossa rakuunoiden aikaan oli heinälatoja. Lappeenrannan varuskunnassa toteutettiin sosiaalisten olojen parannushankkeita viime sotien jälkeen. Erityisen aktiivisesti uusien hankkeiden parissa toimi silloinen Kenttätörykmentti 3:n komentaja Bror Kraemer. Hänen aloitteestaan perustettiin Mannerheimin Lastensuojeluliiton Lappeenrannan varuskunnan osasto, rakennettiin lastentarha ja perustettiin leipomo ja sen myymälä, jonka tuotolla ylläpidettiin lastentarhaa. Myymälä toimi pääportin vieressä sijaitsevan puurakennuksen alakerrassa. Puurunkoiset rakennukset 40 ja 41 sijaitsivat aidatulla piha-alueella kulmittain, ja niitä yhdistää samaan tyyliin tehty nivelosa. Aluksi vuoden seimenä ja sen jälkeen leipomona toiminut puutalo nro 40 saneerattiin päiväkotikäyttöön 1990-luvulla. Samassa yhteydessä on yhdistetty puutalot harjakattoisella nivelosalla. Sitä ennen oli lastentarha/päiväkotina toimineen rakennuksen nro 41 taakse tehty pieni siipi. Tämän vuosituhatosen puolella päiväkodissa on korjattu perustuksissa ja lattioissa olleita kosteusvaurioita, lisäksi ilmastointi, valaistus ja sähköt on uusittu. Rakennuksessa 41 on ikkunoiden alapuolelta vaihdettu vuorilaudat lämpöremontin yhteydessä. Betonitiilikatteet on vaihdettu peltiin. Rakennusten julkisivuissa on säilynyt paljon vanhaa: puupaneloidut ulko-ovet ja pienet aumakattoiset lipat, sisään-ulosaukeavat ikkunat, pitkälti myös ikkunoiden vuorilaudat, osa lomalaudoituksesta, avoräystäät ja lohkokivijalka.

Erityistä Viime sotien jälkeen rakennetut puurakennukset muistuttavat 1940-luvulla rakennettujen parakkikasarmien asuinrakennuksia. Koristelemattomat, yksikerroksiset, harjakattoiset puutalot muodostavat pienen pihamiljöön uusien tiiliseinäisten kerrostalojen keskelle, kasarmialueen laidalle.

Lisätutkimusten tarve Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

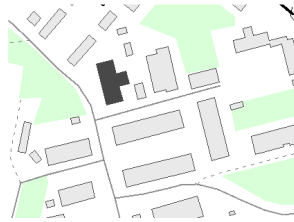
Kuva: "Lappeenrannan varuskunnan lastentarha". /Mannerheimin Lastensuojeluliiton valokuvakokoelma

Kuva: Kuvassa on päiväkotirakennukset vuonna 2017. Aita on uusittu 2010-luvulla.

45 Hevostalli (28), Kasarmikatu 21

Tunnus	405-5-71-7
VTJ-PRT	101490606H
Ajoitus	1910-luku
Suunnittelu	Venäläinen Insinöörikomennuskunta
Nykykäyttö	Asuinrakennus
Tilavuus	2030 m ³ Kokonaisala 597 m ²
Perustus	Graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/kr	Tiilimuuriristilimitys, välipohjat puuta, alapohja betonilaatta / 1 (parvi)
Julkisivut	Punatiili puhtaaksimuurattu
Katto	Harjakatto, palomuurikorokkeet, konesaumattu pelti harmaa, lunetti-ikkunat ja koristeellinen tiilipiippu
Pohjaratkaisu	Alun perin talliosan päissä on neliömäiset huoneet, joissa pylväsparit. Keskiosassa jyrkät tiiliseinät jakavat tiloja pienempiin huoneisiin. Nykyään huonetiloja on järjestelty myös keveillä väliseinillä.

Kuva: Rakennuksessa on pitkä yksikerroksinen ja harjakattoinen talliosa, jonka molemmissa päädyissä on pulpettikattoinen eteishuone. Tallin muoto ja alkuperäinen ikkunamalli on sama kuin alueen muissa tallirakennuksissa. Keskiosaan liittyy entinen hoitosiipi, jossa on alkujaankin ollut isot ikkunat ja hammaslista räystäään alapuoella. Sen tiilikoristelu on samanlaista kuin erikoisrakennuksissa, kuten leipomossa ja ammusvarastossa. Rakennuksessa on säilynyt koristeellinen tiilipiippu.

Kuvaus Venäläiskauden tiilirakennus toimi ennen viime sotia sairastallina. Se poikkesi muista 1910-luvun tallirakennuksista T-pohjamuodollaan, joka johtui hoitotilojen sijoittamisesta tallin yhteyteen rakennettuun keskisiipeen. Pitkässä talliosassa oli samanlaiset pienet ikkunat kuin muissa talleissa, mutta hoitosiivessä ikkunakoko oli suurempi. Asunto-osakeyhtiön omistukseen siirtynyt rakennus peruskorjattiin kolmen huoneiston asuinrakennukseksi 2000-luvun vaihteessa (Arkkitehtitoimisto Riitta ja Kari Ojala). Tällöin tehtiin laajennuksena parvikerros. Sisäänkäyntien suojaksi tehtiin kaarevat peltipilat. Rakennuksen talliosan ikkunat on jossakin vaiheessa suurennettu nykyisiin mittoihin. Hoitosiiven ikkunat on uusittu ilmeisesti alkuperäisen kaltaisella karmi- ja puitejaolla. Betonitiilikate on vaihtunut saumapeltiin. Edellinen peruskorjaus oli tehty 1980-luvun puolivälissä. Tontille rakennettiin autokatos ja piharakennus 2000-luvulla.

Eriyistä Entinen T-volyyminen tiilitalli eroaa muista tallirakennuksista muotonsa puolesta. Vaikka rakennus on kerralla rakennettu, on sen talliosassa ja hoitosiivessä erilainen tiilikoristelu, joka ilmentää venäläisten tapaa rakentaa kasarmeja tyyppi- ja piirustuksilla. Sairastalli rakennettiin yhdistämällä kahden eri rakennustyyppin piirustuksia. Mäen rinteessä sijaitsevan tiilirakennuksen pitkä sivu avautuu Kasarmikadulle, joka on Rakuunamäen pohjoinen sisäänantoloväylä. Kohde sijaitsee tiilirakennusten ryhmässä.

Lisätutkimusten tarve Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

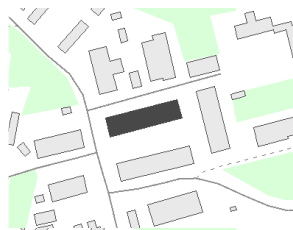
Kuva: Vanhat pariovet.

Kuva: Uudet, isot ikkunat.

47 Varastorakennus (42), Kasarmikatu 15–17

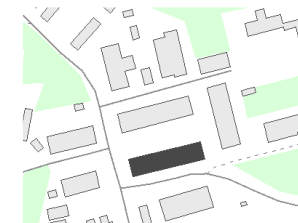
Tunnus 405-5-71-13
VTJ-PRT 101499982Y
Ajoitus 1910-luku
Suunnittelu Venäläinen Insinöörikomennuskunta
Nykykäyttö Autotalli
Tilavuus 1 940 m³ Kokonaisala 648 m²
Perustus Graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/kr Tiilimuuri ristilimitys, puinen välipohja/ 1
Julkisivut Punatiili puhtaaksimuurattu

Katto Harjakatto, palomuurikoroke, konesaumattu pelti tummanharmaa
Pohjaratkaisu Oletettavasti alun perin avoin tila, joissa yksi muurattu väliseinä.
Kuvaus Venäläiskauden varastorakennus (ei lämmitettävä) on korjattu autotalliksi (lämmittämätön) noin 2004. Edellinen peruskorjaus oli 1960–61.
Erityistä Kapearunkoiset tiilirakennukset nro 47 ja 49 muodostavat ulkoasultaan yhtenäisen rakennusparin. Samanlainen rakennuspari, mutta syvemmällä rungolla, on säilynyt ylempänä mäellä, Mannerheiminkadun länsipäässä.
Lisätutkimusten tarve: Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

49 Varastorakennus (41), Kasarmikatu 15–17

Tunnus 405-5-71-13
VTJ-PRT 1014999830
Ajoitus 1910-luku
Suunnittelu Venäläinen Insinöörikomennuskunta
Nykykäyttö Autotalli
Tilavuus 1 940 m³ Kokonaisala 648 m²
Perustus Graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/kr Tiilimuuri ristilimitys, puinen välipohja/ 1
Julkisivut Punatiili puhtaaksimuurattu

Katto Harjakatto, palomuurikoroke, konesaumattu pelti tummanharmaa
Pohjaratkaisu Oletettavasti alun perin avoin tila, joissa yksi muurattu väliseinä.
Kuvaus Venäläiskauden varastorakennus (ei lämmitettävä) on korjattu autotalliksi noin 2009. Edellinen peruskorjaus oli 1960–61.
Erityistä Kapearunkoiset tiilirakennukset nro 47 ja 49 muodostavat ulkoasultaan yhtenäisen rakennusparin. Molemmista niissä on ovien määrää ja kokoa mahdollisesti muutettu alkuperäisestä.
Lisätutkimusten tarve: Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

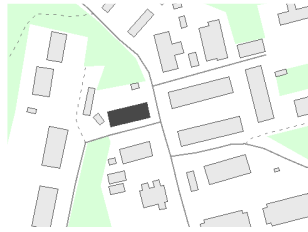
Kuva: Ainakin 1920-luvun puolivälistä lähtien on rakennuksen toisella pitkällä sivulla ollut nykyinen määrä isoja halliovia. Vanhoissa oviaukoissa on uudet puupintaiset ovet.

Kuva: Venäläiskauden varastorakennusten pitkiä julkisivuja rytmittävät ikkunaparit ja liseenit. Ikkunat ovat kapeita ja kuusiruutuisia. Niissä on ollut kalterit.

48 Varastorakennus (43), Kasarmikatu 16

Tunnus	405-5-70-7
VTJ-PRT	1014905955
Ajoitus	1910-luku
Suunnittelu	Venäläinen Insinöörikomennuskunta
Nykykäyttö	Asuinrakennus
Tilavuus	2000 m ³ Kokonaisala 458 m ²
Perustus	Graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/krs	Tiilimuuri ristilimitys, puinen välipohja/ 1 + parvi
Julkisivut	Punatiili puhtaaksimuurattu
Katto	Harjakatto, palomuurikoroke, konesaumattu pelti, musta
Pohjaratkaisu	Alun perin kaksi huonetta, välissä kantava tiiliseinä ja ehkä muutama tukipylväs; nykyään tilat väliseinän molemmin puolin jaettu useammaksi huoneeksi.

Kuva: Entisen varastohuoneen ikkunoiden yläpuolella on tukimuuraus ja alapuolella tiilireliefi. Hammaslista kulkee räystäään alla ja liseenit on sijoitettu nurkkiin ja keskiakselille.

Kuva: Asutokäyttö näkyy rakennuksen pihaympäristössä. Viereen on rakennettu puurunkoinen piharakennus.

Kuvaus Venäläiskauden varastorakennus (ei lämmitettävä) perusparannettiin kahden huoneiston asuinrakennukseksi 2003–04 (Arkkitehtuurisuunnittelu Petri Kempainen Ky). Uusittiin ikkunat (alumiini/puu), osa suurennettuihin aukkoihin, ulko-ovet ja vesikate sekä vesikattorakenteet. Osa sisäänkäynteistä sijoitettiin vanhoihin oviaukkoihin, mutta myös aivan uusiin paikkoihin sekä ikkunoiden paikalle. Sisäänkäyntien suojaksi asennettiin teräsrunkoiset lasilipat. Katonlapeiden vanhat lunetti-ikkunat korvattiin uusilla ja tehtiin saman verran uusia lisää. Sisätilojen laajennus toteutettiin toiselle puolikkaalle tehdyllä parvella.

Erityistä Kohde on yksi venäläiskaudella uudelleen rakennetun talli- ja varastoalueen tiilirunkoisista varastorakennuksista. Se rajaa Upseeritielle avautuu näkymää ja on muodostamassa pientä tiilirakennusten tiivistymää Kasarmikadun ja Upseeritien risteykseen. Rakennus muistuttaa kooltaan ja tiilikoristelultaan ammusvarastoa (nro 69), mutta pienet vaakaikkunat ovat samanlaiset kuin tallirakennuksissa.

Lisätutkimusten tarve: Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

52 Juureskellari (51), Kasarmikatu 12

Tunnus	405-5-69-5
VTJ-PRT	103118257C
Ajoitus	1910-luku
Suunnittelu	Venäläinen Insinöörikomennuskunta
Nykykäyttö	Asuinrakennus (toimistorakennus)
Tilavuus	1 900 m ³ Kokonaisala 486 m ²
Perustus	Betoni, graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/kr	Tiilimuuriristilimitys, betonista välipohja (kappaholvi) (keskipylväs, vinotuet)/ (1) + 1
Julkisivut	Punatiili puhtaaksimurattu
Katto	Harjakatto, konesaumattu pelti
Pohjaratkaisu	(Kolme pääosasta ulkonevaa eteiskäytävää)

Kuvaus Venäläiskauden kellarirakennus sijaitsee luoteeseen viettävässä rinteessä. Päätyseinää tukevat jyrkät yläosastaan kaarevat tiiliset vinotuet. Räystäslautojen alapäässä on leikkauskoristelua. Rakennuksen saneeraus asuin- ja toimistorakennukseksi alkoi 2000-luvun puolivälin paikkeilla. Osa korjauksista on saatettu loppuun 2016, ulkoasun osalta korjaustyöt ovat käynnissä. Kiviperustusta on vahvistettu betonilla. Uusissa ikkunoissa vanha ruutujako on alkuperäistä jäljittelevä. Oviaukkoihin on vaihdettu mustat lasipintaiset ovet (edelliset olivat ruutupaneloidut).

Eriyistä Kellarirakennus erottuu muista Rakuunamäen tiilirakennuksista erikoisen muotonsa ja rungon ulkopuolisten vinotukien puolesta. Lahden Hennalan varuskunta-alueella on säilynyt pohjaratkaisultaan samankaltainen kellari, mutta hieman eri tavalla massoiteltuna.

Lisätutkimusten tarve: Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

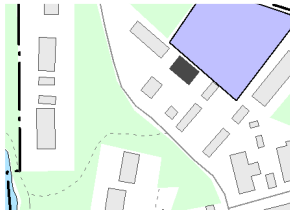
Kuva: Kellari jää vierestä kulkevan Kasarmikadun alapuolelle. Päätyseinässä tiiliset vinotuet.

Kuva: Rakennuksessa on kolme kookasta eteiskäytävää, joihin on vaihdettu modernit tummasävyiset lasiovet.

54 Kengityspaja (21, 52), Kasarmikatu 29

Tunnus 405-5-72-1
VTJ-PRT 1014999841
Ajoitus 1890
Suunnittelu S. Gripenberg & Jac. Ahrenberg
Nykykäyttö Asuinrakennus
Tilavuus 780 m³ **Kokonaisala** 294 m²
Perustus Betoni, graniittikvaaderi (näkyviltä osin)
Runko/kr Tiilimuri ristilimitys, välipohjat teräsbetonia, puuta /1 ½
Julkisivut Punatiili puhtaaksimuurattu
Katto Säterikaton tyylinen, mutta korkeassa keskiosassa on auman sijaan harjakatto, peltikate harmaan musta

Pohjaratkaisu Alun perin korkea osa jaettu väliseinällä kahdeksi huoneeksi, sivuilla matalissa kylkiäisissä kolme huonetta, avonaiset päätykatokset kiertyivät nurkan yli sivuseinille; myöhemmin laajennettu koko katoksen osalta sisätiloiksi ja muutettu vanhassa osassa väliseinien paikkoja.

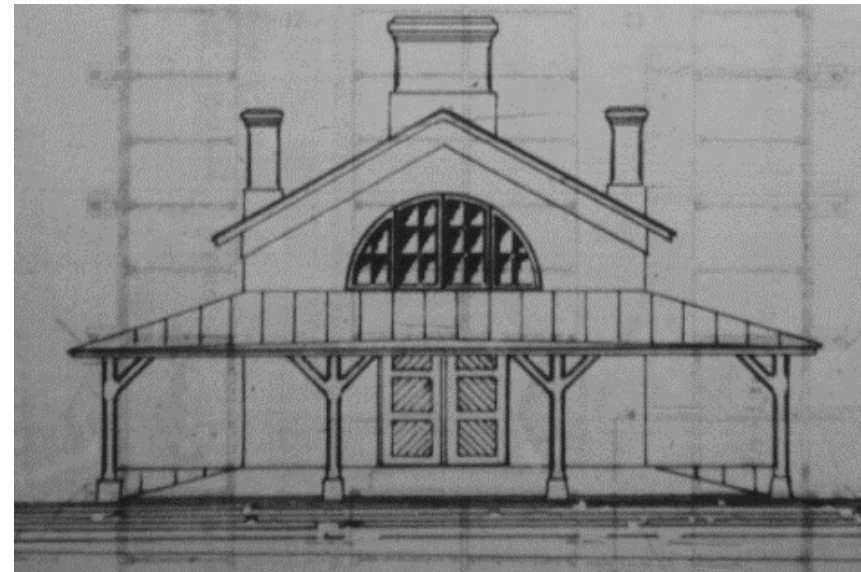
Kuvaus Entinen pajarakenus korjattu rakennuksessa tapahtuneen tulipalon jälkeen osaksi muuttaen jo 1896; matalampien sivuosien seinäpinnoissa näkyy eriaikaista tiiliseinää. Rakennus oli välillä PLM:n rakennustoimiston varastona. Myyty 1990-luvun lopulla yksityisille, jotka korjasivat sen vuosikymmenen loppuun mennessä asutokäyttöön. Uusivat ikkunat ja muuttivat rakennuksen kaksikerroksiseksi keskiosan osalta. Edellinen peruskorjaus oli 1959. Rakennuksen ja kadun väliin jäävä autokatos ja luoteispuolella sijaitseva punatiilinen kaksikerroksinen rivitalo rakennettiin 2000-luvun alussa kasarmien korjauspajan paikalle.

Erityistä Entinen varuskunnan kengityspaja, joka on mahdollisesti tehty vieressä sijaitsevan Pallon ortodoksisen hautausmaan kappeliksi rakennetusta tiilirakennuksesta. Rakuunamäellä ei ole toista samanmuotoista rakennusta. Rakennuksen erikoisuutena on päädyn suuri pyörökaari-ikkuna.

Lisätutkimusten tarve Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

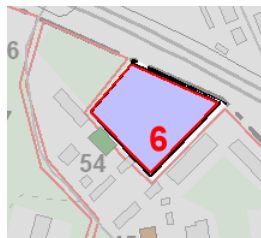
Kuva: Korjauspajan omintakeinen kokonaishahmo on säilynyt, yksityiskohdissa näkyy korjausten tuomaa kerroksellisuutta.

Kuva: Alun perin päädyissä oli avokatokset. / Julkisivupiirustus. KA

3.6 Osa-alue 6: Pallon ortodoksinen hautausmaa

Ajankohta	(1741-) 1787–1890
Rakennukset	yksittäisiä hautamuistomerkkejä 1800-luvulta; ei rakennuksia
Asemakaava	akm 405-2362, lv 9.4.2009, EH
Kaavasuojele	-
Muu suojele	oyk lv. 28.5.2014, EH/s

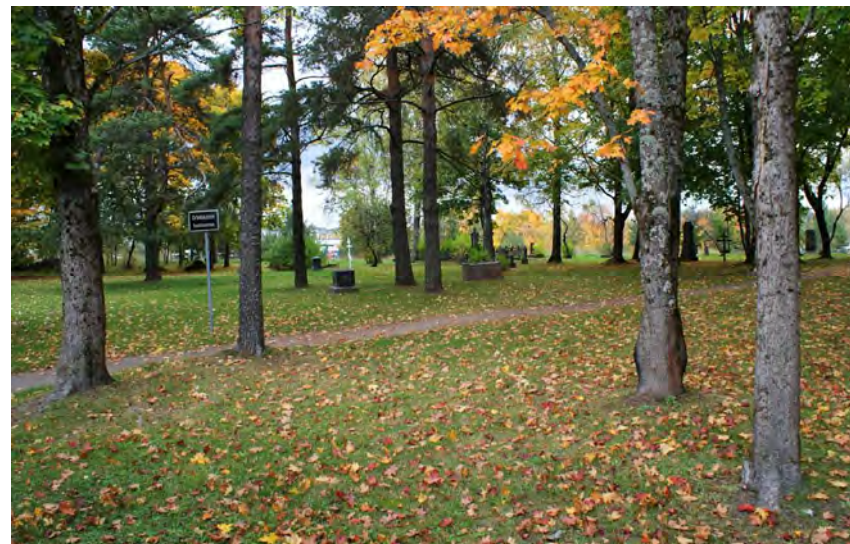

Kuvaus (historia ja luonne)

Varuskunta-alueen pohjoispuolisella rinteellä sijainnut ortodoksinen hautausmaa on ollut käytössä 1700-luvulta vuoteen 1890. Sitä on tietävästi käytetty jo 1741 Lappeenrannan taistelun jälkeen, mutta virallisesti se vihittiin käyttöön vasta 1787. Viimeinen hautus toimitettiin 1901.²¹ Hautausmaalla on säilynyt muutamia hautamuistomerkkejä 1800-luvulta. Uusin muistomerkki, puusto veistetty valkoinen ortodoksiristi, on vuodelta 2015. Se pystytettiin Huhtiniemestä²² vuonna 2006 löydettyjen ja Pallon hautausmaalle haudattujen yhdentoista, tuntemattomaksi jääneen vainajan muistoksi.

Hautausmaan rajautuu Taipalsaarentielle laskeutuvaan jyrkkään rinteeseen ja asuntontteihin. Niistä etelässä sijaitsevilla on kaksi asuntokäyttöön uudistettua entistä Suomen sotaväen aikaista tiilirakennusta ja idässä uusi asuntokerrostalo. Hautausmaa-alueita ovat supistaneet Taipalsaarentietä varten tehdyt maastoleikkaukset. Hautausmaan ja asuntonttien rajalla on puinen pystysäleaita. Portin paikalla on jäljellä vaatimattomat betonipylväät. Nurmipintaisen alueen halki kulkee kapea hiekkakäytävä. Puusto on harvaa ja lehtipuuvältaista. Vaahtera on valtapuulaji, lisäksi on koivuja ja mäntyjä sekä hautapaikkojen ympärille istutettuja muita puu- ja pensaslajikkeita.

Erityistä Pallon ortodoksinen hautausmaa on historiallisen ajan kiinteä muinaisjäänös. Alue on ollut hautausmaakäytössä 1700- ja 1800-luvuilla. Muinaismuistolaki rauhoittaa ”..muinaiset hautapaikat, jotka eivät ole seurakunnan hoidossa olevalla hautausmaalla.” Hautapaikkojen osalta suojelelun ohjeellisena ikärajana on pidetty vähintään noin sataa vuotta hautaustapahtumasta.²³ Havainloja ihmislusta on tehty hautausmaata laajemmalla alueella, ja on todennäköistä, että hautoja on myös mm. hautausmaan luoteispuolisessa rinteessä (Muinaisjäänösrekisteri, Pallon hautausmaa, 15.6.2017).

Kuva: Hautausmaan keskiosa ja käytävä. Aluetta hoidetaan nykyään puistona, ja sillä on merkitystä yhtenä varuskunta-alueen vanhimmista puistomaisista viheralueista.

Kuva: Lounaissivun puuaita. Vanha tiilipaja on saatettu tehdä entisestä kappelista.

4 JOHTOPÄÄTÖKSET

4.1 Muutosherkkyys

Herkkyyssasteet

1 Rakennetun ympäristön edustavuuden näkökulma

H = Herkkä ulkoasullisille muutoksille: keskeinen avainrakennus tai osa yhtenäistä rakennuskokonaisuutta.

V = Vähäisiä muutoksia kestävä: yksittäinen rakennustyyppi.

M = Muutoksia kestävä: arkkitehtuuri ei ilmennä erityisesti kasarmirakentamista

2 Rakennushistoriallinen näkökulma

H = Herkkä ulkoasullisille muutoksille: ulkoasussa säilynyt paljon vanhaa, jolloin suojelulle on potentiaalia.

1. vaiheen rakennusten kohdalla vaalittava erityisesti muotokieltä (massoittelu) julkisivujen tyylipiirteiden ohella.

2. vaiheen rakennuksissa vaalittava erityisesti julkisivujen tyylipiirteitä (tiilikoristelu).

V = Kestää vähäisiä muutoksia: kasarmien aikaiseen käyttöön ja korjaustapoihin (ikkunat, ovet, aukotus) liittyvät muutokset palautettavissa vanhan mallin mukaisiksi.

M = Muutoksia kestävä: arkkitehtuuri ei ilmennä erityisesti kasarmirakentamista tai ulkoasussa on jo korjausten tuomaa kerroksellisuutta, joka heikentää alkuperäisen käyttötarkoituksen tunnistettavuutta.

3 Alueidenkäytön näkökulma

H = Herkkä muutoksille: alue ei historiallisen aluerakenteensa kannalta kestä tiivistämistä tai maisematilan muutosta.

1. vaiheen asemakaava tai 2. vaiheen jo tiivis, yhtenäinen rakennusryhmä.

Esimerkkinä 1. vaiheesta vanha ratsastus/harjoitus/muu piha-alue (rakuunarykmentin kasarmialueen erityispiirteinä väljät ratsastuspihat).

V = Kestää vähäisiä muutoksia: toimenpiteet sovitettava alueen luonteeseen, esimerkiksi purettujen rakennusten tyhjilleen jääneet rakennuspaikat.

M = Muutoksia kestävä: rakentaminen ei saa rajoittaa olemassa olevien vanhojen rakennusten käyttöä myös muuhun kuin asumiseen.

nro	Alkup. käyttö	1 RY	2 RH	3 AK	Julkisivu	rak. vuosi	Suunnittelu	Yksittäinen (Rakuunamäellä)	Yleinen (Rakuunamäellä)
4	Kasarmi	H	H	H	tiili	1890	YRYH	suuri koko	yksi kolmesta
5	Kanslia	V	V	H	puu	1890	YRYH	käyttötarkoitus	-
6	Päävartio	H	V	H	puu	1891	YRYH	käyttötarkoitus	-
7	Klubi, asuinrakennus	H	H	H	puu	1893	YRYH	-	rakennuspari
13	Varusvarasto	V	H	H	puu	1890	YRYH	puinen varasto	-
15	Asuinrakennus	H	H	H	puu	1890	YRYH	-	rakennuspari
16	Talli	H	V	H	tiili	1928	PH	-	toinen 20-luvun talleista
17	Talli	H	V	H	tiili	1910-l	ven.	-	ven. tiilityyli
24	Verstas-asuinrakennus	H	V	H	tiili, puu	1890	YRYH	-	yksi vastaavan tyylinen Sairaalanmäellä
27	Kauramakasiini	M	M	V	puu	1890	YRYH	käyttötarkoitus	-
32	Varastohuone	M	V	V	tiili	1910-l	ven.	-	ven. tiilityyli
33	Talli	H	V	V	tiili	1910-l	ven.	-	ven. tiilityyli
34	Talli	H	V	V	tiili	1910-l	ven.	-	ven. tiilityyli
35	Varastohuone	H	V	V	tiili	1910-l	ven.	-	ven. tiilityyli
37	Varastohuone	H	V	V	tiili	1910-l	ven.	-	ven. tiilityyli
40	Leipomo, päiväkot	V	M	M	puu	1949	PH	-	rakennuspari
41	Päiväkot	V	M	M	puu	1949	PH	käyttötarkoitus	rakennuspari
45	Sairastalli	V	V	V	tiili	1910-l	ven.	muoto	ven. tiilityyli
47	Varastohuone	H	H	H	tiili	1910-l	ven.	-	ven. tiilityyli
48	Varastohuone	H	V	H	tiili	1910-l	ven.	-	ven. tiilityyli
49	Varastohuone	H	H	H	tiili	1910-l	ven.	-	ven. tiilityyli
52	Juureskellari	V	V	H	tiili	1910-l	ven.	muoto	ven. tiilityyli
54	Paja	V	V	V	tiili	1890	YRYH	muoto	-
56	Leipomo	H	V	H	tiili	1910-l	ven.	-	ven. tiilityyli
57	Leipomo	H	V	H	tiili	1890	YRYH	-	toinen leipomoista
58	Sauna- ja pesutupa	V	V	H	tiili	1890	YRYH	käyttötarkoitus	-
60	Upseerien asuinrakennus	H	H	H	tiili, puu	1893	YRYH	-	rakennuspari
61	Upseerien asuinrakennus	H	H	H	tiili, puu	1893	YRYH	-	rakennuspari
63	Leivin- ja pesutupa	V	V	H	tiili	1893	YRYH	pieni koko	-
65	Komentajan asuinrakennus	H	H	H	puu	1890	YRYH	käyttötarkoitus	-
68	Pumppuhuone	V	V	V	tiili	1892	YRYH	käyttötarkoitus	-
69	Ammusvarasto	H	H	V	tiili	1910-l	ven.	käyttötarkoitus	ven. tiilityyli
73	Maakellari	M	M	V	kivi	1910-l	ven.	-	toinen maakattoisista

4.2 Selvitys- ja suojelutarve

Taulukko sisältää tiedot rakennusinventoinnin laajuudesta ja lisäselvitysten tarpeesta.

Lisäksi on tehty tulkinta siitä, miltä osin inventointi antaa perusteita olemassa oleviin oikeusvaikutteisiin suojelutavoitteisiin ja mitä lisäselvityksiä tarvitaan suojelun tavoitteiden tarkempaan määrittelyyn.

no	Alkup. käyttö	Selvitystilanne syksy 2017	Jatkossa	AK-merkintä	Inventointi antaa perusteita suojella	Erytispiirteitä
4	Kasarmi	Päivitys/täydennysinventointi; käytiin sisätiloissa	Tinv (RHS nro 2 jälkeen)	sr-1	ulkoasu, RHS (rak. nro 2) tarkentaa sisätilojen osalta	Kolmen sotilaskasarmien kokonaisuus; holvit ja rautapylväät
5	Kanslia	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-1	ulkoasu	
6	Päävartio	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-1	ulkoasu	T-volyymi
7	Klubi, asuinrakennus	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-1	ulkoasu	
13	Varusvarasto	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-1	ulkoasu	
15	Asuinrakennus	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-1	ulkoasu	
16	Talli	Päivitys/täydennysinventointi; käytiin sisätiloissa	Npinv	sr-1	ulkoasu	Vanhat kantavat pystyrakenteet
17	Talli	Päivitys/täydennysinventointi; käytiin sisätiloissa	Npinv	sr-1	ulkoasu	Vanhat kantavat pystyrakenteet
24	Verstas-asuinrakennus	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-1	ulkoasu	
27	Kauramakasiini	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-2	ulkoasu	
32	Varastohuone	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-1	ulkoasu; materiaalivehdoiset muuttaneet yhden julkisivun ilmettä	
33	Talli	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-1	ulkoasu; materiaalivehdoiset muuttaneet yhden julkisivun ilmettä	
34	Talli	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-1	ulkoasu; materiaalivehdoiset muuttaneet yhden julkisivun ilmettä	
35	Varastohuone	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-1	ulkoasu; materiaalivehdoiset muuttaneet yhden julkisivun ilmettä	

Selvitystyö Ahola 2017 Lappeenrannan Rakuunamäen rakennusinventointi, Lappeenrannan kaupunki

37	Varastohuone	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-1	ulkoasu; julkisivumuutoksia	Julkisivumuutokset liittyneet varuskuntatoimintaan
40	Leipomo, päiväkot	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	-	ei erityisiä perusteita; ulkoasussa säilynyt vanhaa	Muutokset liittyneet päiväkotitoimintaan /nivelesa
41	Päiväkot	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	-	ei erityisiä perusteita; ulkoasussa säilynyt vanhaa	kuten ed.
45	Sairastalli	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-1	ulkoasu	T-volyymi, osien tyyl erot
47	Varastohuone	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-2	ulkoasu	
48	Varastohuone	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-2	ulkoasu	
49	Varastohuone	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-2	ulkoasu	
52	Juureskellari	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-1	ulkoasu; materiaalivevaihdoksia	Monimuotoinen volyyymi
54	Paja	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-1	ulkoasu, julkisivumuutoksia	Harvinainen muoto
56	Leipomo	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-2	ulkoasu; materiaalivevaihdoksia	
57	Leipomo	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Tinv	sr-1	ulkoasu	Holvikatot (nykytilanne?)
58	Sauna- ja pesutupa	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Tinv	sr-1	ulkoasu	Kappaholvit (nykytilanne?)
60	Upseerien asuinrakennus	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-1	ulkoasu	
61	Upseerien asuinrakennus	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-1	ulkoasu	
63	Leivin- ja pesutupa	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-1	ulkoasu	
65	Komentajan asuinrakennus	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-1	ulkoasu	
68	Pumppuhuone	Päivitys/täydennysinventointi; käytiin sisätiloissa	Tinv (kunnostuksen jälkeen)	sr-2	ulkoasu	Kappaholvit, koneistus
69	Ammusvarasto	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr-2	ulkoasu	
73	Maakellari	Päivitys/täydennysinventointi; sisätilojen osalta arkistoseelvitys	Npinv	sr/k	kellarin kivirakenne	

Selvitystarveluokitus

Normaali päivitysinventointi (Npinv) = Tarkistetaan inventointitietojen ajantasaisuus kaavamuutosten ja lupahakemusten tullessa vireille.

Täydennysinventointi (Tinv) = Perusinventoinnin yhteydessä tehty arkistoseelvitys tai käynnissä olleet korjaustyöt toivat esille sisätilojen täydennysinventointitarpeen.

Rakennushistoriaselvitys (RHS) = Rakennushistoriaselvitys antaa yksityiskohtaiset tiedot päätöksenteon tueksi niille, jotka vastaavat rakennuksen suojelutarpeen arvioinnista sekä suojelun turvaamisesta ja toteuttamisesta. Lisäksi selvitys toimii tarpeellisena taustaselvityksenä suunniteltaessa korjauksia ja tilojen uudiskäyttöä.

5 LÄHTEET

ARKISTOT

Kansallisarkisto KA

Rakennushallituksen II arkisto

Maanpuolustuslaitoksen rakennukset: Lappeenranta, rakuunarykmentti piirustuksia, esittelyplanssit ja asemapiirroksia

VeSA linnoitus- ja rakennuspiirustukset

Lappeenrannan linnoitus- ja rakennuspiirustusten arkisto

Suomen sotaväelle ehdotetun leiripaikan kartta 1883 ja 1891.

Piirustuskokoelmat, Venäläiset rakennuspiirustukset

Riihimäki 10. suomenmaalainen tarkka-ampujarykmentti

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto

Senaatin kartasto: Lappeenranta XV 46, 1893.

Lappeenrannan kartta 1894.

Etelä-Karjalan museo EKM

Valokuvakokoelma: Ilmakuvia 1920–30-luvulta.

Lappeenrannan kaupunki LKRA

Rakennusvalvonnan lupa-arkisto: asiakirjat, piirustukset.

Puolustushallinnon Rakennuslaitos PHRAKL

Piirustusarkisto (Hamina)

Lappeenrannan kasarminhoitoalue: Rakennukset nro:t 10, 11, 12.

KIRJALLISET LÄHTEET

Ahola, Teija 2013: *Välskärien talon rakennushistoriaselvitys*. Painamaton raportti 5.4.2013. Selvitystyö Ahola. Mikkeli: Mikkelin Ammattikorkeakouluyhtymä.

Byman, Eeva & Ruokonen, Ria 1998: *Rakuunamäki, Lappeenranta*.

Maisemasuunnitelma. Selostus. Painamaton raportti 18.3.1998. Maisema-arkkitehdit Byman & Ruokonen oy. Lappeenrannan kaupunki, Tekninen keskus, kaavoitusosasto C2:1998.

Halila, Sirpa 1996: *Venäläinen rationaalisuus. 1910-luvun kasarmiarkkitehtuuri sotilaallisena käytäntönä*. Helsinki: SKS Suomen Historiallinen Seura.

Immonen, Olli 1992: *Lappeenrannan varuskuntahistoria*. Lappeenranta: Karjalan kirjapaino. Saatavilla osoitteessa

<http://www3.lappeenranta.fi/museot/verkkonayttelyt/Lappeenrannan_varuskunta/varuskuntahistoria.pdf> (viitattu 31.10.2017)

Heinilä, Harri 2002: *Lappeenrannan Varuskunnan Upseerikerho 1951–2001*.

[Lappeenranta]: Lappeenrannan Upseerikerho ry.

Toivanen, Pekka 1989. Lappeenrannan varuskunta. - *Lappeenrannan kaupungin historia 1817–1966*. [Lappeenranta]:[Lappeenrannan kaupunki]

Leskinen, Ilpo 18.6.2017: Rakuunamäki katsoo tulevaisuuteen – kasarmit, sotilaskoti, ruokala ja varastot etsivät uutta käyttöä itselleen. *Etelä-Saimaa*.

WWW-SIVUSTOT

Haminan varuskunta-alue. Rakennushistoriaselvitys. Painamaton raportti 11.4.2005.

Arkkitehti Leena Suomela. Jaakko Pöyry Infra / CMC Terasto Oy.

<[https://www.senaatti.fi/app/uploads/2017/05/3127-](https://www.senaatti.fi/app/uploads/2017/05/3127-2005_Po%CC%88ryry_Haminan_varuskunta_RHS_web.pdf)

[2005_Po%CC%88ryry_Haminan_varuskunta_RHS_web.pdf](https://www.senaatti.fi/app/uploads/2017/05/3127-2005_Po%CC%88ryry_Haminan_varuskunta_RHS_web.pdf)> (viitattu 31.10.2017)

Hei Hoplaa! Etelä-Karjalan museon verkkonäyttely.

<<http://www3.lappeenranta.fi/museot/verkkonayttelyt/heihoplaa/index.html>>

(viitattu 31.10.2017)

Hännälän varuskunta-alue. Kulttuuriympäristöselvitys. Arkkitehtitoimisto Livady Oy.

Helsinki: Senaatti-kiinteistöt ja Lahden kaupunki.

<https://www.lahti.fi/PalvelutSite/AluehankkeetSite/Documents/Hennala_kulttuuri_2015_web.pdf> (viitattu 31.10.2017)

Hämeenlinnan Linnan kasarmit. Rakennushistoriaselvitys. Painamaton raportti

16.9.2005. Arkkitehti Eeva Kyläkoski. Jaakko Pöyry Infra. Maa ja vesi.

<[https://www.senaatti.fi/app/uploads/2017/05/3688-](https://www.senaatti.fi/app/uploads/2017/05/3688-2005_Poyry_Hameenlinna_linnan_kasarmit.pdf)

[2005_Poyry_Hameenlinna_linnan_kasarmit.pdf](https://www.senaatti.fi/app/uploads/2017/05/3688-2005_Poyry_Hameenlinna_linnan_kasarmit.pdf)> (viitattu 31.10.2017)

Selvitystyö Ahola 2017 Lappeenrannan Rakuunamäen rakennusinventointi, Lappeenrannan kaupunki

Kaartin kasarmien punatiilirakennukset. Suppea rakennushistoriaselvitys. Riikka Koivula, Niina Svartström, Olli Helasvuo. Arkkitehdit Mustonen oy. Helsinki: Senaatti-kiinteistöt. <https://www.senaatti.fi/app/uploads/2017/05/6627-2017_Mustonen_Hki_Kaartin_kasarmien_punatiilirakennukset.pdf> (viitattu 31.10.2017)

Kaartin lasaretin kortteli 1827–2007. Rakennushistoria selvitys. Painamaton raportti 4.12.2005. Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy. <https://www.senaatti.fi/app/uploads/2017/05/3133-2007_Schalin_Hki_Kaartin_lasaretti_RHS_web.pdf> (viitattu 31.10.2017)

Kasarmialueet: Kaartin kasarmi, Linnan kasarmit, Suomen kasarmit, Kouvola kasarmialue, Kuopion kasarmialue, Hennalan kasarmit, Lappeenrannan linnoitus- ja varuskuntakaupunki, Mikkelin tarkka-ampujakasarmit, Oulun tarkka-ampujakasarmit, Dragsvikin kasarmit, Riihimäen kasarmialue, Vaasan tarkka-ampujakasarmit. *Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY.* Museovirasto. <http://www.rky.fi/read/asp/r_default.aspx> (viitattu 31.10.2017)

Lahden Hennalan varuskunta-alue. Selvitys Hennalan kasarmien rakennuskulttuurista. Painamaton raportti. Toiminimi Lauri Putkonen. Ramboll. <https://www.senaatti.fi/app/uploads/2017/05/3158-2012_Ramboll_Putkonen_Lahti_Hennala_RHS_web.pdf> (viitattu 31.10.2017)

Lappeenrannan rakuunat. Koonnut Liisa Nordman. Kansalaismuisti -hanke. <<http://www.helsinki.fi/kansalaismuisti/lappeenranta/rakuunat.htm>> (viitattu 31.10.2017)

Lappeenrannan upseerikerho. *Kerhon historia.* <<http://www.lappeenrannanupseerikerho.fi/kerhon-historia/>> (viitattu 31.10.2017)

Makkonen, Päivi 2012: *Historiallisen rakennuksen korjausrakentaminen: Case Lappeenrannan Rakuunamäen sotilaskoti.* Opinnäytetyö. Saimaan ammattikorkeakoulu, Rakennusalan työnjohdon koulutusohjelma, Talonrakennus. <<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2012112115898>> (viitattu 31.10.2017)

Sebastian Gripenberg. Arkkitehtuurimuseo, arkkitehtiesittely. <<http://www.mfa.fi/arkkitehtiesittely?apid=16210923>> (viitattu 31.10.2017)

Suomen kasarmit Häme-wikissä. <http://www.hamewiki.fi/wiki/Suomen_kasarmit> (viitattu 31.10.2017)

Suomen kasarmit. Kulttuuriympäristö- ja rakennushistoriaselvitys. Raportti 20.12.2013. Arkkitehtitoimisto ark-byroo. <https://www.senaatti.fi/app/uploads/2017/05/3162-2013_ark-byroo_Ha%CC%88meenlinna_Suomen_kasarmit_KHS_web.pdf> (viitattu 31.10.2017)

Vanhat painetut kartat. Maanmittauslaitos. Peruskartta 1:20 000, 3134 07, 1951. Peruskartta 1:20 000, 3134 07, 1983. <<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>> (viitattu 31.10.2017)

Willimiehen jäljillä -blogi. 2013/03: Venäläiskauden rakennuksia: <<http://willimiehenjaljilla.blogspot.fi/2013/03/varuskunta-venalaiskauden-rakennuksia.html>> (viitattu 31.10.2017)

REKISTERIT

Etelä-Karjalan maakuntamuseon KIOSKI-inventointitietokanta Rakuunamäki -aluekohde, kohde- ja rakennuskortit

Rakennus- ja huoneistorekisteri. Lappeenrannan kaupunki, VTJ

SUULLISET TIEDONANNOT

Ilkka Kemppe, majuri, Lappeenrannan upseerikerho ry:n pj.
Anssi Laakso, everstiluutnantti evp.
Eila Kylliäinen, PHRAKL, Kouvola
Mikael Kälviäinen, PHRAKL, Lappeenranta
Ritva Sateila, PHRAKL, Hamina
Seppo Torri, majuri evp,

6 VIITTEET

¹ Vain keskeisimmät toimijat luetteloitu sivulla. Niiden lisäksi Lappeenrannan varuskuntaan kuului viime sotien jälkeen mm. PM:n rakennuskonttori (vuodesta 1965 rakennustoimisto), Korjauskeskus, Moottoriajoneuvotoimisto ja Vaatetuskorjaamo. Immonen 1992, 328.

² Immonen 1992, 194.

³ Haila 1996, 22–23.

⁴ Haila 1996, 31–35

⁵ Arkkitehtuurimuseo, arkkitehtiesittely: Sebastian Gripenberg.
<http://www.mfa.fi/arkkitehtiesittely?apid=16210923>

⁶ Immonen 1992, 179–180, 191, 201–208, 214–218.

⁷ Toivanen 1989, 578.

⁸ Toivanen 1989, 578.

⁹ Toivanen 1989, 578.

¹⁰ Toivanen 1989, 578.

¹¹ Toivanen 1989, 576.

¹² Immonen 1992, 179–180, 191, 209, 214–218.

¹³ Byman & Ruokonen, 1998, 5.

¹⁴ Immonen 1992, 288–289. KIOSKI-inventointikortti.

¹⁵ Immonen 1992, 289.

¹⁶ Willimiehenjaljilla -blogi 2013/03: 3. Hevossairaala.

¹⁷ Immonen 1992, 295; Toivanen 1989, 578 .

¹⁸ Immonen 1992, 179–180, 191, 197–201, 208.

¹⁹ Planssi Rakuunamäen rakennuksista ja vesijohtojärjestelmästä, KA; Immonen 1992, 184.

²⁰ <https://www.facebook.com/rakuunamaenpumppuhuone.fi/>

²¹ Saarela 2016.

²² Huhtiniemen alueella tehdyissä arkeologissa tutkimuksissa löytyi vähintään 11 vainajan joukkohauta 1800-luvulta (Muinaisjäännösrekisteri 15.6.2017). Kyseessä on saattanut olla Leirin kenttäsaaralan sotilashautausmaa.

²³ Niukkanen 2009, 71.